

2025/1710

5.8.2025.

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2025/1710

(2025. gada 30. jūlijs)

par brīvprātīgu ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu maziem un vidējiem uzņēmumiem

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2464 ⁽¹⁾ stājās spēkā 2023. gada 5. janvārī. Ar minēto direktīvu tika stiprinātas un modernizētas korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanas prasības, grozot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/34/ES, ⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/109/EK, ⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/56/ES ⁽⁴⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 537/2014 ⁽⁵⁾.
- (2) Direktīva (ES) 2022/2464 ir svarīgs Eiropas zaļā kursa ⁽⁶⁾ un Rīcības plāna ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanai ⁽⁷⁾ elements. Direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka investoriem ir informācija, kas tiem vajadzīga, lai izprastu un pārvaldītu riskus, kuriem investīciju saņēmēji uzņēmumi ir pakļauti klimata pārmaiņu un citu ilgtspējas problēmu rezultātā. Tāpat arī minētās direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka investoriem un citām ieinteresētajām personām ir vajadzīgā informācija par uzņēmumu ietekmi uz cilvēkiem un vidi.
- (3) Direktīvā (ES) 2022/2464 ir noteikts, ka lieliem uzņēmumiem, lielas grupas mātesuzņēmumiem un uzņēmumiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū Savienībā (izņemot mikrouzņēmumus), ir jāsniedz ilgtspējas informācija saskaņā ar ilgtspējas ziņu sniegšanas standartiem. Minētās direktīvas 29.b pantā ir noteikts, ka Komisijai šādi standarti ir jāpieņem ar deleģētajiem aktiem, ņemot vērā EFRAG tehniskos ieteikumus. Komisija 2023. gada 31. jūlijā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2023/2772 pieņēma pirmo Eiropas ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu (ESRS) kopumu ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2464 (2022. gada 14. decembris), ar ko attiecībā uz korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu groza Regulu (ES) Nr. 537/2014, Direktīvu 2004/109/EK, Direktīvu 2006/43/EK un Direktīvu 2013/34/ES (OV L 322, 16.12.2022., 15. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/34/ES (2013. gada 26. jūnijs) par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/43/EK un atceļ Padomes Direktīvas 78/660/EEK un 83/349/EEK (OV L 182, 29.6.2013., 19. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj>).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/109/EK (2004. gada 15. decembris) par atklātības prasību saskaņošanu attiecībā uz informāciju par emitentiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū, un par grozījumiem Direktīvā 2001/34/EK (OV L 390, 31.12.2004., 38. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/109/oj>).

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/56/ES (2014. gada 16. aprīlis), ar kuru groza Direktīvu 2006/43/EK, ar ko paredz gada pārskatu un konsolidēto pārskatu obligātās revīzijas (OV L 158, 27.5.2014., 196. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/56/oj>).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 537/2014 (2014. gada 16. aprīlis) par īpašām prasībām attiecībā uz obligātajām revīzijām sabiedriskas nozīmes struktūrās un ar ko atceļ Komisijas Lēmumu 2005/909/EK (OV L 158, 27.5.2014., 77. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/537/oj>).

⁽⁶⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, Eiropas Zaļais kurss, Briselē, 11.12.2019. (COM (2019) 640 final).

⁽⁷⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, Rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana, Briselē, 8.3.2018., (COM(2018)97 final).

⁽⁸⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2023/2772 (2023. gada 31. jūlijs), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/34/ES papildina attiecībā uz ilgtspējas ziņu sniegšanas standartiem (OV L, 2023/2772, 22.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj).

- (4) Direktīva (ES) 2022/2464 ļauj maziem un vidējiem uzņēmumiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū Savienībā (biržā kotēti MVU), ziņot, izmantojot atsevišķu un vienkāršu, samērīgu standartu kopumu, nevis pilnu ESRS kopumu. Minētā direktīva nenosaka nekādas obligātas ilgtspējas ziņu sniegšanas prasības maziem un vidējiem uzņēmumiem, kuru vērtspapīrus nav atļauts tirgot regulētā tirgū Savienībā (biržā nekotēti MVU).
- (5) Direktīvā (ES) 2022/2464 ir noteikts, ka uzņēmumiem, uz kuriem attiecas ilgtspējas ziņu sniegšanas prasības, ir jāsniedz informācija par vērtības ķēdi, ciktāl tas nepieciešams nolūkā izprast to ar ilgtspēju saistīto ietekmi, riskus un iespējas. Prasība sniegt vērtības ķēdes informāciju var radīt tā dēvēto lejupējo efektu, saskaņā ar kuru uzņēmumi, uz kuriem attiecas ziņu sniegšanas prasības, pieprasa ilgtspējas informāciju no uzņēmumiem to vērtības ķēdē. Tas var radīt papildu slogu lielāku uzņēmumu vērtības ķēdē esošiem MVU, pat ja uz tiem pašiem ilgtspējas ziņu sniegšanas prasības neattiecas, kā tas ir attiecībā uz biržā nekotētiem MVU. Lejupējo efektu var izraisīt arī citi faktori papildus Direktīvai (ES) 2022/2464. Piemēram, daudzi uzņēmumi pieprasa ilgtspējas informāciju no uzņēmumiem savās vērtības ķēdēs nolūkā labāk izprast un pārvaldīt savus ar ilgtspēju saistītos riskus, ietekmi vai iespējas vai izpildīt citas juridiskās prasības, kas nav noteiktas Direktīvā (ES) 2022/2464, tai skaitā attiecībā uz uzņēmumu pienācīgu rūpību ilgtspējas jomā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2024/1760 ⁽⁹⁾.
- (6) Nolūkā ierobežot lejupējo ietekmi uz MVU Direktīvā (ES) 2022/2464 ir noteikta tā dēvētā vērtības ķēdes maksimālā robežvērtība, kas paredz, ka ESRS nedrīkst ietvert prasības sniegt tādas ziņas, kas uzņēmumiem būtu jāiegūst no MVU to vērtības ķēdē un kas pārsniegtu informāciju, kura atklājama saskaņā ar biržā kotētiem MVU (LSME) paredzētajiem samērīgajiem standartiem.
- (7) Atsevišķi no Direktīvā (ES) 2022/2464 paredzētā LSME standarta Komisija pieprasīja EFRAG izstrādāt atsevišķu, vienkāršāku brīvprātīgi izmantojamu standartu biržā nekotētiem MVU. Komisija 2023. gada 12. septembrī publicēja MVU paredzēto atvieglojumu paketi ⁽¹⁰⁾. Saskaņā ar minētās paketes 14. darbību Komisija apņēmas panākt, ka MVU ir vienkāršs un standartizēts regulējums ziņošanai par VSP jautājumiem, tādējādi radot MVU labākas iespējas zaļā finansējuma saņemšanai un līdz ar to sekmējot pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku. Minētais standartizētais regulējums MVU ierobežotu arī risku, ka informācijas atklāšanas prasības tālāk tiek piemērotas biržā nekotētiem MVU, kas atrodas Direktīvas (ES) 2022/2464 darbības jomā ietilpstošu uzņēmumu vērtību ķēdē.
- (8) Šā brīvprātīgā standarta galvenais mērķis ir palīdzēt uzņēmumiem, kas neatrodas Direktīvas (ES) 2022/2464 darbības jomā, atbildēt uz informācijas pieprasījumiem, ko tie saņem no finanšu iestādēm, lieliem uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām. Šā brīvprātīgā standarta nolūks ir samazināt nepieciešamību MVU atbildēt uz atsevišķiem informācijas pieprasījumiem no atsevišķiem darījumu partneriem saistībā ar to ziņu sniegšanu, pienācīgu rūpību un riska pārvaldību vai citiem ilgtspējas informācijas izmantošanas veidiem. Turklāt brīvprātīga ilgtspējas ziņu sniegšana var atvieglot piekļuvi ilgtspējīgam finansējumam un palīdzēt MVU labāk izprast un uzraudzīt savus ilgtspējas rādītājus, tādējādi uzlabojot noturību un konkurētspēju.
- (9) Būtisks MVU brīvprātīga ilgtspējas ziņu sniegšanas standarta aspekts ir tā pieņemšana tirgū gan no lietotāju puses (t. i., darījumdarbības partneru un finanšu partneru piekrišana aizstāt savas anketas un to vietā ilgtspējas datu vākšanai no MVU izmantot standartu), gan no MVU puses (t. i., MVU piekrišana izmantot standartu kā ziņu sniegšanas instrumentu).
- (10) EFRAG izstrādāja tehniskā ieteikuma par brīvprātīga ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu biržā nekotētajiem MVU (jeb "VSME") projektu, ievērojot stingru un pienācīgu procesu, kas ietvēra sabiedrisko apspriešanu un standarta projekta pārbaudi praksē. Paši MVU un paredzētie paziņotās informācijas lietotāji ir paiduši atbalstu VSME standartam kā vienkāršotam ziņu sniegšanas rīkam, kas ir uzticams aizstājējs ievērojamai daļai informācijas pieprasījumu, kurus bankas un lielle uzņēmumi bieži nosūta MVU savās vērtības ķēdēs. EFRAG 2024. gada decembrī iesniedza VSME standartu Komisijai.

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1760 (2024. gada 13. jūnijs) par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 un Regulu (ES) 2023/2859 (OV L, 2024/1760, 5.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>).

⁽¹⁰⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, MVU paredzētu atvieglojumu pakete, Strasbūrā, 12.9.2023. (COM(2023) 535 final).

- (11) EFRAG izstrādātais VSME standarts ietver pamata moduli un visaptverošu moduli. Ziņu sniegšana saskaņā ar pamata moduli ir priekšnoteikums ziņu sniegšanai saskaņā ar visaptverošo moduli. Pamata modulis ir raksturots kā "mērķa pieeja" mikrouzņēmumiem. Tas nozīmē, ka mikrouzņēmumiem nav jāpiemēro pamata modulis pilnā apmērā un tie ir aicināti izmantot tikai atsevišķas tā daļas. Attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem pamata moduli raksturo kā "minimālo prasību" ziņu sniegšanai saskaņā ar standartu. Papildus pamata modulim un visaptverošajam modulim EFRAG izstrādāja arī papildu praktiskus norādījumus ar mērķi palīdzēt MVU īstenot paša standarta noteikumus. Pamata un visaptverošie moduli ir iekļauti šā ieteikuma I pielikumā, savukārt papildu praktiskie norādījumi ir iekļauti II pielikumā.
- (12) Komisija 2025. gada 26. februārī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz konkrētām korporatīvās ilgtspējas ziņu sniegšanas un pienācīgas rūpības prasībām groza Direktīvas 2006/43/EK, 2013/34/ES, (ES) 2022/2464 un (ES) 2024/1760 (*Omnibus* vienkāršošanas pakete ⁽¹¹⁾), kurā cita starpā ierosināti vairāki grozījumi ilgtspējas ziņu sniegšanas prasībās, kas ieviestas ar Direktīvu (ES) 2022/2464, un pienācīgas rūpības prasībās ilgtspējas jomā, kas noteiktas Direktīvā (ES) 2024/1760.
- (13) Attiecībā uz Direktīvu (ES) 2022/2464 Komisija cita starpā ierosina samazināt to uzņēmumu skaitu, uz kuriem attiecas ilgtspējas ziņu sniegšanas prasības. Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu prasība sniegt ilgtspējas ziņas joprojām attieksies tikai uz lieliem uzņēmumiem, kuros ir vairāk nekā 1 000 darbinieku. Komisija ierosina ar deleģēto aktu pieņemt brīvprātīgu standartu attiecībā uz uzņēmumiem, kuros ir līdz 1 000 darbinieku. Šāds brīvprātīgs standarts būtu balstīts uz EFRAG izstrādāto VSME standartu.
- (14) Priekšlikumā par *Omnibus* vienkāršošanu attiecībā uz Direktīvu (ES) 2022/2464 arī paplašināta un stiprināta vērtības ķēdes maksimālā robežvērtība. Saskaņā ar šo priekšlikumu vērtības ķēdes maksimālā robežvērtība attiektos tieši uz ziņojošo uzņēmumu, nevis būtu tikai robežvērtība tam, ko var noteikt ESRS. Tādējādi tiktu aizsargāti visi uzņēmumi, kas saskaņā ar priekšlikumiem par *Omnibus* vienkāršošanu vairs neiekļautos Direktīvas 2013/34/ES 19.a un 29.a panta darbības jomā (t. i., uzņēmumi, kuros ir līdz 1 000 darbinieku), nevis tikai MVU, kā tas ir šobrīd. Un robežvērtība tiktu noteikta brīvprātīgās ziņu sniegšanas standartā, ko izmanto uzņēmumi ar līdz 1 000 darbinieku un kas Komisijai jāpieņem ar deleģēto aktu un pamatojoties uz VSME standartu, kuru izstrādājusi EFRAG un uz kuru attiecas šis ieteikums. Turklāt priekšlikums par *Omnibus* vienkāršošanu Direktīvā (ES) 2024/1760 par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju, ievērojot nepieciešamos izņēmumus, ievieš arī ar VSME standartu saistītu vērtības ķēdes maksimālo robežvērtību attiecībā uz informācijas pieprasījumiem par vērtības ķēdes kartēšanu. Tāpēc topošā brīvprātīgās ziņošanas standarta saturs, ko izmanto uzņēmumi, kuros ir līdz 1 000 darbinieku, varētu atšķirties no pašreizējā ieteikuma. Komisijas pilnvarojums pieņemt minēto standartu ar deleģēto aktu un šādas pieņemšanas laiks ir atkarīgs no tā, kā noslēgsies likumdevēju sarunas par *Omnibus* vienkāršošanas priekšlikumu.
- (15) Šis ieteikums ir pieņemts kā 2023. gada MVU paredzēto atvieglojumu paketes un 2025. gada vienotā tirgus stratēģijas nodevums. Tas ir starpposma risinājums tirgus pieprasījuma apmierināšanai, līdz ar deleģēto aktu saskaņā ar *Omnibus* vienkāršošanas priekšlikumu tiks pieņemts brīvprātīgs standarts, kura pamatā ir EFRAG pieņemtais VSME standarts un kura izstrādāšanas laiks būs atkarīgs no likumdevēju sarunu gaitas un to noslēgšanas. Tikmēr MVU joprojām steidzami nepieciešama palīdzība saistībā ar atbildēm uz informācijas pieprasījumiem, ko tie jau tagad saņem no finanšu iestādēm, lieliem uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām. Komisija var sniegt norādījumus tirgum un tādējādi samazināt administratīvo slogu MVU un citām ieinteresētajām personām, mudinot MVU publicēt ilgtspējas informāciju ar EFRAG izstrādātā VSME standarta palīdzību un mudinot tos, kas pieprasa ilgtspējas informāciju no MVU, pēc iespējas izmantot šo standartu.
- (16) Ar šo ieteikumu Komisija iesaka biržā nekotētiem MVU un mikrouzņēmumiem, kas vēlas brīvprātīgi sniegt ilgtspējas informāciju, darīt to saskaņā ar EFRAG izstrādāto VMVU standartu. Šajā nolūkā tiek uzskatīts, ka biržā nekotētu MVU un mikrouzņēmumu pašdeklarāciju izmantošana ir samērīga. Tas nozīmē, ka nav pienākuma apliecināt ticamību attiecībā uz informāciju, ko sniedz biržā nekotētie MVU, un ka pietiek ar MVU pašdeklarāciju. Biržā nekotētie MVU un mikrouzņēmumi var atsaukties arī uz EFRAG izstrādātajiem praktiskajiem norādījumiem, kas pievienoti brīvprātīgajam standartam un atvieglo brīvprātīgā standarta praktisko piemērošanu.

⁽¹¹⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz noteiktām korporatīvās ilgtspējas ziņu sniegšanas un pienācīgas rūpības prasībām groza Direktīvas 2006/43/EK, 2013/34/ES, (ES) 2022/2464 un (ES) 2024/1760, Briselē, 26.2.2025. (COM (2025) 81 final).

- (17) Komisija ir mudinājusi lielos uzņēmumus un finanšu starpniekus piemērot samērīguma principu sadarbībā ar MVU un ievērot mērenību attiecībā uz ziņu pieprasīšanu no MVU, kas ir to vērtības ķēdes partneri ⁽¹²⁾. Pēc šā ieteikuma pieņemšanas lieliem uzņēmumiem un finanšu starpniekiem būtu pēc iespējas jāattiecinā šādi pieprasījumi tikai uz informāciju, kas ir saskanīga ar VSME iekļauto informācijas atklāšanu.
- (18) Informētības uzlabošanā un VSME ieviešanas atbalstīšanā nolūkā veicināt sloga samazināšanu un racionalizēt informāciju, kas MVU jāsniedz saistībā ar dažādiem saņemtiem pieprasījumiem, svarīga loma ir arī dalībvalstīm. Atbilstoši MVU zaļās un digitālās pārkārtošanās mērķim ir svarīgi izmantot digitālos risinājumus un rīkus nolūkā atvieglot MVU ilgtspējas ziņu sniegšanu. Šajā sakarā Komisija pēta iespēju izmantot elektroniskos rēķinus, lai automātiski izgūtu attiecīgo informāciju ilgtspējas ziņu sniegšanai saskaņā ar I pielikumā noteikto VSME. Komisija ir arī sākusi 2025. gada tehniskā atbalsta instrumenta (TAI) paraugprojektu "Ilgtspējas ziņu sniegšanas uzlabošana uzņēmumiem", kura mērķis ir sniegt tehnisko palīdzību dalībvalstīm valsts līmeņa digitālā atbalsta izstrādei un spēju veidošanai uzņēmumu ilgtspējas ziņu sniegšanai.
- (19) Ar mērķi kļūt redzamākiem potenciālajiem ieguldītājiem, tādējādi palielinot un dažādojot finansēšanas iespējas, nākotnē mazie uzņēmumi varētu vēlēties padarīt savu ilgtspējas informāciju publiski pieejamu Eiropas vienotajā piekļuves punktā (ESAP). Šajā nolūkā mazajiem uzņēmumiem būtu jāsniedz konkrēti metadati un jāizmanto noteikts formāts šādas informācijas iesniegšanai.
- (20) Aizdevēji vai ieguldītāji var pieprasīt MVU cita veida ilgtspējas ziņas, kas nav ietvertas VMVU standartā, ilgtspējīgu aizdevumu nodrošināšanas vai ilgtspējīgu ieguldījumu veikšanas vajadzībām. Komisija atsevišķi sekos līdzi MVU paredzēto atvieglojumu paketē paustajai apņēmībai palielināt ilgtspējīgu finansējumu MVU, pamatojoties arī uz ilgtspējīga finansējuma platformas ziņojumu par ilgtspējīga finansējuma racionalizāciju MVU un atbilstoši esošajiem satvāriem, piemēram, *InvestEU* ilgtspējas garantijas izmantošanas piemēra dokumentu un Eiropas Investīciju bankas "Green Checker".
- (21) I pielikumā noteiktais brīvprātīgais ilgtspējas ziņu sniegšanas standarts darbojas, neskarot uzņēmumu ziņu sniegšanas pienākumus, kas izriet no citiem Savienības tiesību aktiem,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

Definīcijas

Šajā ieteikumā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "mazie un vidējie uzņēmumi" (MVU) ir uzņēmumi, kas minēti Direktīvas 2013/34/ES 3. panta 2. punktā un 3. panta 3. punktā;
- 2) "mikrouzņēmums" ir uzņēmums, kas minēts Direktīvas 2013/34/ES 3. panta 1. punktā;
- 3) "finanšu tirgus dalībnieks" ir:
 - a) apdrošināšanas sabiedrība, kas dara pieejamu apdrošināšanas ieguldījumu produktu (IBIP);
 - b) ieguldījumu brokeru sabiedrība, kas nodrošina portfeļa pārvaldību;
 - c) arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcija (AKUI);
 - d) pensiju produkta izveidotājs;
 - e) alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks (AIFP);
 - f) Pan-Eiropas privāto pensiju produkta (PEPP) nodrošinātājs;

⁽¹²⁾ Komisijas Ieteikums (ES) 2023/1425 (2023. gada 27. jūnijs) par finansējuma veicināšanu pārejai uz ilgtspējīgu ekonomiku (OV L 174, 7.7.2023., 19. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/1425/oj>).

- g) kvalificēta riska kapitāla fonda pārvaldnieks, kas reģistrēts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 345/2013 ⁽¹³⁾ 14. pantu;
 - h) kvalificēta sociālās uzņēmējdarbības fonda pārvaldnieks, kas reģistrēts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 346/2013 ⁽¹⁴⁾ 15. pantu;
 - i) pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmuma pārvaldības sabiedrība (PVKIU pārvaldības sabiedrība);
- 4) “apdrošināšanas sabiedrība” ir apdrošināšanas sabiedrība, kas saņēmusi licenci saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/138/EK ⁽¹⁵⁾ 18. pantu;
 - 5) “finanšu iestāde” ir finanšu iestāde, kā tā definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013 ⁽¹⁶⁾ 4. panta 1. punkta 26. apakšpunktā.

Ieteikumi MVU

- 1. Komisija iesaka biržā nekotētiem MVU un mikrouzņēmumiem, kas vēlas brīvprātīgi sniegt ilgtspējas informāciju, darīt to saskaņā ar I pielikumā noteikto brīvprātīgo ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu.
- 2. I pielikumā noteikto brīvprātīgo ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu var izmantot arī trešo valstu MVU un mikrouzņēmumi, kuri vēlas brīvprātīgi sniegt ilgtspējas informāciju.
- 3. Uzņēmumi, kas brīvprātīgai ilgtspējas ziņu sniegšanai piemēro I pielikumā noteikto standartu, var izmantot arī II pielikumā iekļautos praktiskos norādījumus.

Ieteikumi finanšu iestādēm, finanšu tirgus dalībniekiem, apdrošināšanas uzņēmumiem, kredītiestādēm un citiem uzņēmumiem, kas vēlas saņemt ilgtspējas informāciju no MVU

- 4. Komisija iesaka uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2013/34/ES 19.a un 29.a pantā noteiktās prasības, ja tiem ilgtspējas ziņu sniegšanas nolūkā ir vajadzīga ilgtspējas informācija no MVU savās vērtības ķēdēs, pēc iespējas ierobežot savus šādas informācijas pieprasījumus, attiecinot tos tikai uz informāciju, kas sniegta saskaņā ar šā ieteikuma I pielikumā noteikto brīvprātīgo ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu.
- 5. Komisija iesaka finanšu iestādēm, finanšu tirgus dalībniekiem, apdrošināšanas uzņēmumiem un kredītiestādēm, ja tām ir vajadzīga ilgtspējas informācija no MVU, pēc iespējas ierobežot šādas informācijas pieprasījumus un pieprasīt tikai informāciju, kas sniegta saskaņā ar I pielikumā noteikto brīvprātīgo ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu.

Ieteikumi dalībvalstīm

- 6. Komisija iesaka dalībvalstīm uzlabot MVU informētību par ieguvumiem, ko sniedz brīvprātīga ilgtspējas informācijas sniegšana saskaņā ar I pielikumā noteikto standartu.

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 345/2013 (2013. gada 17. aprīlis) par Eiropas riska kapitāla fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/345/oj>).

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 346/2013 (2013. gada 17. aprīlis) par Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 18. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/346/oj>).

⁽¹⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (Maksātspēja II) OV L 335, 17.12.2009., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj>).

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenčuālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj>).

7. Komisija iesaka dalībvalstīm veikt atbilstīgus pasākumus valsts līmenī nolūkā veicināt I pielikumā noteiktā MVU brīvprātīgā ilgtspējas ziņu sniegšanas standarta īstenošanu un akceptēšanu.
8. Komisija iesaka dalībvalstīm arī veikt atbilstīgus valsts līmeņa pasākumus nolūkā mudināt 4. un 5. punktā minētos subjektus pēc iespējas ierobežot to pieprasījumus MVU un mikrouzņēmumiem attiecībā uz ilgtspējas informāciju, kas izmantojama ilgtspējas ziņu sniegšanai, un pieprasīt tikai informāciju, kas sniegta saskaņā ar I pielikumā noteikto brīvprātīgo ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu.
9. Komisija iesaka dalībvalstīm veikt atbilstīgus pasākumus, ar kuriem atbalsta MVU ilgtspējas ziņu sniegšanas saskaņā ar I pielikumā noteikto standartu automātisku digitalizāciju, lai nodrošinātu efektīvu datu apmaiņu, ievērojot MVU datu īpašumtiesības.

Briselē, 2025. gada 30. jūlijā

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Maria Luísa ALBUQUERQUE

I PIELIKUMS

Saturis

	<i>Lappuse</i>
Šā standarta mērķis un uzņēmumi, uz kuriem tas attiecas	2
Šā standarta struktūra	3
Ilgtermiņa ziņojuma sagatavošanas principi (pamata un visaptverošais modulis)	4
Pamata modulis	6
Pamata modulis – vispārīga informācija	6
B1. Sagatavošanas pamats	12
B2. Prakse, politika un turpmākās iniciatīvas pārejai uz ilgtspējīgāku ekonomiku	12
Pamata modulis – vides rādītāji	7
B3. Enerģija un siltumnīcefekta gāzu emisijas	13
B4. Gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums	13
B5. Bioloģiskā daudzveidība	13
B6. Ūdens	14
B7. Resursu izmantošana, aprites ekonomika un atkritumu apsaimniekošana	14
Pamata modulis – sociālie rādītāji	8
B8. Darbaspēks – vispārīgi raksturlielumi	14
B9. Darbaspēks – veselība un drošība	14
B10. Darbaspēks – atalgojums, kopīguma sarunas un apmācība	14
Pamata modulis – pārvaldības rādītāji	8
B11. Notiesājoši spriedumi un naudas sodi par korupciju un kukuļošanu	15
Visaptverošais modulis	10
Visaptverošais modulis – vispārīga informācija	10
C1. Stratēģija: Uzņēmējdarbības modelis un ilgtspēja – saistītās iniciatīvas	15
C2. Prakses, politikas un turpmāko iniciatīvu pārejai uz ilgtspējīgāku ekonomiku apraksts	15
Visaptverošais modulis – vides rādītāji	10
Apsvērumi, ziņojot par SEG emisijām saskaņā ar B3. punktu (pamata modulis)	10
C3. SEG samazināšanas mērķrādītāji un klimatiskā pārkārtošanās	16
C4. Klimatiskie riski	16
Visaptverošais modulis – sociālie rādītāji	11
C5. Papildu (vispārīgi) darbaspēka raksturlielumi	17
C6. Papildu informācija par pašu personālu – cilvēktiesību politikas un procesi	17
C7. Nopietni negatīvi cilvēktiesību incidenti	17

Visaptverošais modulis – pārvaldības rādītāji	12
C8. Ieņēmumi no konkrētām darbībām un izslēgšana no ES atsaucēs etaloniem	17
C9. Dzimumu pārstāvības rādītājs pārvaldības struktūrā	18
A papildinājums. Definētie termini	14
B papildinājums. Iespējamo ilgtspējas jautājumu saraksts	21
C papildinājums. Pamatinformācija finanšu tirgus dalībniekiem, kas ir saskaņā ar šo standartu sagatavotās informācijas lietotāji (saskaņošana ar citām ES regulām)	24

Šā standarta mērķis un uzņēmumi, uz kuriem tas attiecas

1. Šā brīvprātīgā standarta mērķis ir sniegt atbalstu mikrouzņēmumiem un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem šādās jomās:
 - (a) tādas informācijas sniegšana, kas palīdzēs apmierināt to lielo uzņēmumu vajadzības pēc datiem, kuri pieprasa ilgtspējas informāciju no saviem piegādātājiem;
 - (b) tādas informācijas sniegšana, kas palīdzēs apmierināt banku un investoru vajadzības pēc datiem, tādējādi palīdzot uzņēmumiem piekļūt finansējumam;
 - (c) tādu ilgtspējas jautājumu pārvaldības uzlabošana, ar kuriem šie uzņēmumi saskaras, t. i., vides un sociālās problēmas, piemēram, piesārņojums, darbaspēka veselība un drošība. Tas sniegs atbalstu to konkurētspējīgai izaugsmei un uzlabos to noturību īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, un
 - (d) ilgtspējīgākas un iekļaujošākas ekonomikas sekmēšana.
2. Šis standarts ir brīvprātīgs. To piemēro uzņēmumiem ⁽¹⁾, kuru vērtspapīrus nav atļauts tirgot regulētā tirgū Eiropas Savienībā (nav kotēti biržā). [Direktīvas 2013/34/ES 3. pantā] ir definētas trīs mazo un vidējo uzņēmumu kategorijas, pamatojoties uz to bilances kopsummu, to neto apgrozījumu un vidējo **darbinieku** skaitu finanšu gada laikā.
 - (a) Uzņēmums ir mikrouzņēmums, ja tas nepārsniedz divas no šādām robežvērtībām:
 - i. bilances kopsumma 450 000 €,
 - ii. neto apgrozījums 900 000 € un
 - iii. vidēji 10 darbinieku.
 - (b) Uzņēmums ir mazs, ja tas nepārsniedz divas no šādām robežvērtībām:
 - i. bilances kopsumma 5 miljoni €,
 - ii. neto apgrozījums 10 miljoni € un
 - iii. vidēji 50 darbinieku.
 - (c) Uzņēmums ir vidējs, ja tas nepārsniedz divas no šādām robežvērtībām:
 - i. bilances kopsumma 25 miljoni €,
 - ii. neto apgrozījums 50 miljoni € un
 - iii. vidēji 250 darbinieku.
3. Šie uzņēmumi neietilpst Direktīvas par korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu (CSRD) darbības jomā, bet tiek mudināti izmantot šo standartu. Šajā standartā ir aptverti tie paši ilgtspējas jautājumi kā Eiropas ilgtspējas ziņu sniegšanas standartos (ESRS) lieliem uzņēmumiem. Tomēr tas ir samērīgs un tāpēc ņem vērā mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu pamatīpašības. Kā uzsvērts 5. punkta a) apakšpunktā, mikrouzņēmumi var izmantot tikai atsevišķas šā standarta daļas.
4. Šā standarta sagatavošanā tika rūpīgi apsvērta atbilstība ESRS attiecībā uz lieliem uzņēmumiem, vienlaikus nosakot samērīgas prasības. Atšķirībā no ESRS attiecībā uz lieliem uzņēmumiem šim standartam nav juridiska spēka.

Šā standarta struktūra

5. Šim standartam ir divi moduļi, ko uzņēmums var izmantot sava ilgtspējas ziņojuma sagatavošanai.
 - (a) **Pamata modulis** – informācijas atklāšana B1. un B2. punktā un pamata rādītāji (B3 līdz B11). Šis modulis ir mērķa pieeja mikrouzņēmumiem un ir minimālā prasība citiem uzņēmumiem; un

⁽¹⁾ Tas ietver pašnodarbinātos, neinkorporētus uzņēmumus un biržā kotētus mikrouzņēmumus.

- (b) **Visaptverošais modulis** – šajā modulī papildus informācijas atklāšanai B1.–B11. punktā ir noteikti datu punkti, ko bankas, investori un uzņēmuma korporatīvie klienti varētu pieprasīt papildus pamata modulim.

Tālāk 24. punktā ir parādītas pieejamās iespējas ilgtspējas ziņojuma sagatavošanai, izmantojot šo standartu, pieņemot vienu vai vairākus no šiem moduļiem. Kad modulis ir izvēlēts, tas ir jāizpilda pilnā apmērā (ar elastību, kas atļauta saskaņā ar 22. punktu); tomēr katru atklājamo elementu norāda tikai tad, ja tas attiecas uz uzņēmuma konkrētajiem apstākļiem.

6. Pamata moduļa piemērošana ir priekšnoteikums visaptverošā moduļa piemērošanai.
7. A papildinājumā “*Definētie termini*” ietvertas šajā standartā izmantoto terminu definīcijas. Visā VSME standartā, izņemot gadījumus, kad definētais termins vienā un tajā pašā punktā tiek lietots vairāk nekā vienu reizi, definīciju sarakstā (A papildinājums) definētie termini ir izcelti **treknā slīprakstā**.

Ilgtspējas ziņojuma sagatavošanas principi (pamata un visaptverošais modulis)

Atbilstība šim standartam

8. Šajā standartā noteiktas prasības, kas ļauj uzņēmumam sniegt attiecīgu informāciju par to:
- (a) kā tas radījis vai varētu radīt pozitīvu vai negatīvu **ietekmi** uz cilvēkiem vai vidi īstermiņā, vidējā termiņā vai ilgtermiņā, un
- (b) kā vidiskie un sociālie aspekti ir ietekmējuši vai varētu ietekmēt tā finansiālo stāvokli, sniegumu un naudas plūsmas īstermiņā, vidējā termiņā vai ilgtermiņā.
9. Uzņēmums sniedz tādu informāciju, kas ir būtiska, patiesa, salīdzināma, saprotama un pārbaudāma.
10. Atkarībā no uzņēmuma veikto darbību veida ir lietderīgi iekļaut papildu informāciju (rādītājus un/vai aprakstošu informāciju), kas nav ietverta šajā standartā, ar mērķi atklāt informāciju par ilgtspējas jautājumiem, kuri ir izplatīti uzņēmuma nozarē (t. i., ar kuriem parasti saskaras uzņēmumi vai subjekti, kas darbojas konkrētā nozarē vai jomā) vai kuri ir specifiski uzņēmumam, jo tas palīdz sagatavot būtisku, patiesu, salīdzināmu, saprotamu un pārbaudāmu informāciju. Tas ietver informācijas par 3. pakāpes SEG emisijām apsvēršanu (skatīt šā standarta 50.–53. punktu). B papildinājumā sniegta iespējamo ilgtspējas jautājumu saraksts.
11. Vajadzības gadījumā uzņēmums rādītājus pamata moduļos un visaptverošajos moduļos var papildināt ar papildu kvalitatīvu un/vai kvantitatīvu informāciju saskaņā ar 10. punktu.

Salīdzinošā informācija

12. Uzņēmums sniedz salīdzinošo informāciju par iepriekšējo gadu, izņemot attiecībā uz rādītājiem, ko atklāj pirmo reizi. Salīdzinošo informāciju uzņēmums sniedz, sākot ar otro pārskata gadu.

Princips “ja attiecas”

13. Noteikta informācijas atklāšana attiecas tikai uz īpašiem apstākļiem (?). Šādi apstākļi un informācija, kas jāsniedz tikai tad, ja uzņēmums uzskata, ka tā uzņēmumu “attiecas”, ir īpaši precizēta norādījumos pie katras atklājamās informācijas. Ja kādu informāciju neatklāj, tiek pieņemts, ka tā neattiecas.

(?) Piemēram, juridiskā prasība atklāt konkrētu informāciju vai jau brīvprātīga konkrētas informācijas atklāšana ar vidiskās pārvaldības sistēmas starpniecību.

Meitasuzņēmumu iekļaušana paziņotajos datos

14. Ja uzņēmums ir grupas mātesuzņēmums, ir ieteicams sagatavot konsolidētu ilgtspējas ziņojumu, iekļaujot informāciju no saviem meitasuzņēmumiem.
15. Ja mātesuzņēmums ir sagatavojis konsolidētu ilgtspējas ziņojumu, iekļaujot informāciju no saviem meitasuzņēmumiem, meitasuzņēmumi ir atbrīvoti no ziņošanas pienākuma.

Ilgtpējas ziņojuma iesniegšanas laiks un vieta

16. Ja ilgtspējas ziņojums ir sagatavots nolūkā apmierināt to lielo uzņēmumu vai banku vajadzības, kuras pieprasa atjauninājumu katru gadu, to sagatavo katru gadu. Ja uzņēmums sagatavo finanšu pārskatus, ilgtspējas ziņojumu sagatavo par tādu laikposmu, kas atbilst finanšu pārskata sagatavošanai. Ja salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata gadu konkrētie datu punkti nav mainījušies, uzņēmums var norādīt, ka izmaiņas nav notikušas, un atsaukties uz informāciju, kas par konkrēto datu punktu sniegta iepriekšējā gada ziņojumā.
17. Šā ziņojuma galvenā funkcija ir informēt faktiskos vai potenciālos darījumu partnerus. Uzņēmums var nolemt darīt savu ilgtspējas ziņojumu pieejamu sabiedrībai. Šādā gadījumā uzņēmums var sniegt savu ilgtspējas ziņojumu atsevišķā vadības ziņojuma iedaļā, ja tāds ir. Pretējā gadījumā uzņēmums var sniegt savu ilgtspējas ziņojumu kā atsevišķu dokumentu.
18. Nolūkā izvairīties no vienas un tās pašas informācijas publicēšanas divreiz, uzņēmums savā ilgtspējas ziņojumā var atsaukties uz informāciju, kas publicēta citos dokumentos, kuri ir pieejami vienlaikus ar ilgtspējas ziņojumu ⁽³⁾.

Klasificēta un sensitīva informācija

19. Ja informācijas atklāšanai saskaņā ar šo standartu nepieciešams atklāt **klasificētu** vai **sensitīvu informāciju**, uzņēmums var šādu informāciju nesniegt. Ja uzņēmums nolemj šādu informāciju nesniegt, tas to B1. punktā atklātajā informācijā (skatīt 24. punktu).

Saskaņotība un saiknes ar finanšu pārskatos atklāto informāciju

20. Ja uzņēmums sagatavo arī finanšu pārskatus, tā ilgtspējas ziņojumā saskaņā ar šo standartu sniegtā informācija:
 - (a) atbilst finanšu pārskatos sniegtajai informācijai par to pašu periodu, un
 - (b) tā jāsniedz tā, lai atvieglotu izpratni par pastāvošajām saiknēm ar finanšu pārskatos sniegto informāciju, piemēram, izmantojot atbilstošas mījnorādes.

Pamata modulis

21. Uzņēmums sniedz ziņas par saviem vides, sociālajiem un **darījumdarbības** jautājumiem (kopā "ilgtspējas jautājumi"), atklājot informāciju B1. līdz B11. punktā.
22. Ja uzņēmums vēlas sniegt visaptverošāku informāciju, tas var atklātajā informācijā iekļaut arī B1. līdz B11. punktā prasītos rādītājus, ko izvēlas no visaptverošā moduļa.

⁽³⁾ Nākotnes VSME standarta tiešsaistes rīka versijā uzņēmums varēs attiecīgā gadījumā atsaukties uz citos dokumentos, nevis ilgtspējas ziņojumā, atklāto informāciju, iekļaujot atsauci. Šādu atsauci izdara, iekļaujot attiecīgā avota lappuses numuru, ar nosacījumu, ka tiešsaistes rīka versijā ir pieejams arī avota dokuments PDF formātā.

23. Papildu norādījumi par informācijas atklāšanu B1. līdz B11. punktā ir pieejami šā ieteikuma II pielikuma 1.–144. punktā.

PAMATA MODULIS – VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

B1. **Sagatavošanas pamats**

24. Uzņēmums atklāj šādas ziņas:

- (a) kuru no turpmāk minētajiem variantiem tas ir izvēlējis:
 - i. A IZVĒLES IESPĒJA: Pamata modulis (tikai), vai
 - ii. B IZVĒLES IESPĒJA: Pamata modulis un visaptverošais modulis;
- (b) ja uzņēmums nav atklājis informāciju, jo uzskata to par **klasificētu** vai **sensitīvu informāciju** (skatīt 19. punktu), uzņēmums norāda, kāda informācija nav atklāta.
- (c) vai ilgtspējas ziņojums ir sagatavots individuālā līmenī (t. i., ziņojums attiecas tikai uz uzņēmuma informāciju) vai konsolidētā līmenī (t. i., ziņojumā ir iekļauta informācija par uzņēmumu un tā meitasuzņēmumiem);
- (d) ja tas ir konsolidēts ilgtspējas ziņojums, ziņojumā ietverto meitasuzņēmumu saraksts, tai skaitā to juridiskā adrese (*), un
- (e) šādu informāciju:
 - i. uzņēmuma juridiskā forma;
 - ii. NACE nozaru klasifikācijas kods(-i);
 - iii. bilances lielums (kopējie aktīvi naudas vienībās);
 - iv. apgrozījums (naudas vienībās);
 - v. **darbinieku** skaits, izteikts kā darbinieku skaits vai pilnslodzes ekvivalenti;
 - vi. galvenās darbības valsts un nozīmīga(-u) aktīva(-u) atrašanās vieta; un
 - vii. īpašumā esošo, nomāto vai pārvaldīto **objektu** ģeoloģiskā.

25. Ja uzņēmums ir ieguvis ar ilgtspēju saistītu sertifikāciju vai marķējumu, tas sniedz īsu to aprakstu (ieskaitot attiecīgā gadījumā norāda sertifikācijas vai marķējuma izdevējus, datumu un reitinga vērtējumu).

B2. **Prakse, politika un turpmākās iniciatīvas pārejai uz ilgtspējīgāku ekonomiku**

26. Ja uzņēmums ir ieviesis konkrētu praksi, politiku vai turpmākas iniciatīvas pārejai uz ilgtspējīgāku ekonomiku, tas to norāda. Uzņēmums norāda, vai tam ir:
- (a) prakse. Prakse šajā kontekstā var ietvert, piemēram, centienus samazināt uzņēmuma ūdens un elektroenerģijas patēriņu, samazināt SEG emisijas vai novērst piesārņojumu un iniciatīvas produktu drošuma uzlabošanai, kā arī pašreizējās iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot darba apstākļus un vienlīdzīgu attieksmi darbavietā, uzņēmuma darbaspēka **apmācību** ilgtspējas jomā un partnerības, kas saistītas ar ilgtspējas projektiem;
 - (b) **politika** attiecībā uz ilgtspējas jautājumiem neatkarīgi no tā, vai tā ir publiski pieejama, un jebkāda atsevišķa vides, sociālā vai pārvaldības politika ilgtspējas jautājumu risināšanai;
 - (c) jebkādas turpmākas iniciatīvas vai uz nākotni vērsti plāni, ko īsteno saistībā ar ilgtspējas jautājumiem, un
 - (d) **mērķrādītāji politiku** īstenošanas un šo mērķrādītāju sasniegšanā panāktā progressa uzraudzībai.

(*) Juridiskā adrese ir uzņēmuma oficiālā adrese.

27. Šāda prakse, politikas un turpmākās iniciatīvas ietver to, ko uzņēmums dara nolūkā samazināt savu negatīvo **ietekmi** un palielināt pozitīvo ietekmi uz cilvēkiem un vidi ilgtspējīgākas ekonomikas veicināšanai. B papildinājumā ir sniegts iespējamo ilgtspējas jautājumu saraksts, ko varētu iekļaut šajā informācijas atklāšanā. Uzņēmums šīs informācijas sniegšanai var izmantot šā ieteikuma II pielikuma 14. punktā iekļauto veidni.
28. Ja uzņēmums sniedz ziņas arī saskaņā ar visaptverošo moduli, tas B2. punktā sniegto informāciju papildina ar C2. punktā norādītajiem datu punktiem.

PAMATA MODULIS – VIDES RĀDĪTĀJI

B3. Enerģija un siltumnīcefekta gāzu emisijas

29. Uzņēmums atklāj informāciju par savu kopējo enerģijas patēriņu MWh, norādot sadalījumu saskaņā ar turpmāk sniegto tabulu, ja tas var iegūt nepieciešamo informāciju šāda sadalījuma sniegšanai:

	Atjaunīgie	Neatjaunīgie	Kopā
Elektroenerģija (kā atspoguļots komunālo pakalpojumu rēķinos)			
Degvielas			

30. Uzņēmums atklāj informāciju par savām aplēstajām **siltumnīcefekta gāzu (SEG) bruto emisijām** tonnās CO₂ ekvivalenta (tCO₂ ekv.), ņemot vērā SEG protokola korporatīvā standarta (2004. gada versija) saturu, ieskaitot:
1. pakāpes SEG emisijas tCO₂ ekv. (no īpašumā esošiem vai kontrolētiem avotiem) un
 2. **pakāpes emisijas pēc atrašanās vietā balstītas metodes** tCO₂ ekv. (t. i., emisijas, kas rodas iepirktās enerģijas, piemēram, elektroenerģijas, siltuma, tvaika vai aukstumenerģijas ražošanā).
31. Uzņēmums atklāj informāciju par savu SEG intensitāti, kas aprēķināta, dalot saskaņā ar 30. punktu atklātās **“bruto siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas”** ar “apgrozījumu (naudas vienībās)”, kas atklāts saskaņā ar 24. punkta e) apakšpunkta iv) punktu ^(*).

B4. Gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums

32. Ja saskaņā ar tiesību aktiem vai citiem valsts noteikumiem uzņēmumam jau ir jāziņo par savām piesārņojošo vielu emisijām kompetentajām iestādēm vai ja tas ziņo par tām brīvprātīgi saskaņā ar vidiskās pārvaldības sistēmu, tas atklāj piesārņotājus, ko tas savas darbības ietvaros emitē gaisā, ūdenī un augsnē, norādot attiecīgo daudzumu par katru piesārņotāju. Ja šī informācija jau ir publiski pieejama, uzņēmums var arī atsaukties uz dokumentu, kurā tā ir paziņota, piemēram, norādot attiecīgo URL saiti vai iekļaujot hipersaiti.

B5. Bioloģiskā daudzveidība

33. Uzņēmums atklāj to **objektu** skaitu un platību (hektāros vai m²), kas tam pieder, ko tas ir nomājis vai ko tas pārvalda **biodaudzveidības ziņā jutīgā teritorijā** vai tās **tuvumā**.
34. Uzņēmums var atklāt ar **zemes izmantošanu** saistītus rādītājus (hektāros vai m²):
- (a) kopējais zemes izmantojums;
 - (b) kopējā pārklātā platība;
 - (c) kopējā **dabai draudzīgā teritorija** objektā un
 - (d) kopējā **dabai draudzīgā teritorija** ārpusobjekta.

^(*) Nākotnes VSME standarta tiešsaistes rīka versijā to aprēķinās automātiski.

B6. Ūdens

35. Uzņēmums atklāj informāciju par kopējo **ņemtā ūdens** apjomu, t. i., ūdens daudzumu, kas iegūts organizācijas (vai objekta) robežās; turklāt uzņēmums atsevišķi uzrāda ūdens daudzumu, kas ņemts **objektos**, kuri atrodas teritorijās ar augstu ūdens resursu noslodzi.
36. Ja uzņēmumam ir ražošanas procesi, kuros ir ievērojams ūdens patēriņš (piemēram, tādi siltumenerģijas procesi kā žāvēšana vai elektroenerģijas ražošana, preču ražošana, lauksaimnieciskā apūdeņošana u. c.), tas atklāj informāciju par savu **ūdens patēriņu**, kas aprēķināts kā starpība starp tā **ņemtā ūdens** apjomu un novadītā ūdens apjomu no ražošanas procesiem.

B7. Resursu izmantošana, aprites ekonomika un atkritumu apsaimniekošana

37. Uzņēmums atklāj, vai tas piemēro **aprites ekonomikas principus**, un, ja piemēro, kā tas piemēro šos principus.
38. Uzņēmums atklāj šādas ziņas:
- (a) kopējais gada laikā radīto atkritumu daudzums sadalījumā pa veidiem (nebīstamie un bīstamie);
 - (b) kopējais ikgadējais atkritumu daudzums, kas novirzīts **reciklēšanai** vai atkalizmantošanai, un
 - (c) ja uzņēmums darbojas nozarē, kurā izmanto ievērojamas materiālu plūsmas (piemēram, apstrādes rūpniecība, būvniecība, iepakojšana u. c.), izmantoto attiecīgo materiālu masas plūsma gadā.

PAMATA MODULIS – SOCIĀLIE RĀDĪTĀJI

B8. Darbaspēks – vispārīgi raksturlielumi

39. Uzņēmums atklāj **darbinieku** skaitu cilvēku skaita vai pilnslodzes ekvivalentu izteiksmē saskaņā ar šādiem rādītājiem:
- (a) darba līguma veids (terminēts vai pastāvīgs);
 - (b) dzimums un
 - (c) darba līguma valsts, ja uzņēmums darbojas vairāk nekā vienā valstī.
40. Ja uzņēmums nodarbina 50 vai vairāk **darbinieku**, tas atklāj darbinieku mainības rādītāju pārskata periodā.

B9. Darbaspēks – veselība un drošība

41. Uzņēmums atklāj šādas ziņas par saviem **darbiniekiem**:
- (a) **reģistrējamo ar darbu saistīto** nelaimes gadījumu skaits un biežums, un
 - (b) nāves gadījumu skaits ar darbu saistītu traumām un ar darbu saistītu slimību rezultātā.

B10. Darbaspēks – atalgojums, koplīguma sarunas un apmācība

42. Uzņēmums atklāj šādas ziņas:
- (a) Vai **darbinieki** saņem **darba samaksu**, kas ir vienāda ar vai lielāka par piemērojamo minimālo **algu valstī**, par kuru tas sniedz ziņas, un kuru tieši nosaka valsts minimālās algas likums vai darba **koplīgums**;
 - (b) **darba samaksas** atšķirība procentos starp sieviešu un vīriešu dzimuma **darbiniekiem** uzņēmumā. Uzņēmums var neatklāt šo informāciju, ja tā darbinieku skaits ir mazāks par 150 darbiniekiem, bet jāņem vērā, ka no 2031. gada 7. jūnija šis sliekšnis tiks samazināts līdz 100 darbiniekiem;
 - (c) To **darbinieku** procentuālā daļa no uzņēmuma kopējā darbinieku skaita, uz kuriem attiecas darba **koplīgumi**, un
 - (d) vidējais **apmācības** stundu skaits gadā uz vienu **darbinieku** dalījumā pa dzimumiem.

PAMATA MODULIS – PĀRVALDĪBAS RĀDĪTĀJI

B11. **Notiesājoši spriedumi un naudas sodi par korupciju un kukuļošanu**

43. Ja pārskata periodā ir pieņemti notiesājoši spriedumi un piemēroti naudas sodi, uzņēmums atklāj notiesājošo spriedumu skaitu un to naudas sodu kopējo summu, kas uzlikti par **korupcijas** apkarošanas un **kukuļošanas** apkarošanas tiesību aktu pārkāpumiem.

Visaptverošais modulis

44. Šajā modulī paredzēta informācijas atklāšana nolūkā visaptveroši apmierināt uzņēmuma darījumu partneru, piemēram, investoru, banku un korporatīvo klientu, vajadzības pēc informācijas papildus tām, kas iekļautas pamata modulī. Šajā modulī atklātā informācija atspoguļo finanšu tirgus dalībnieku un korporatīvo klientu attiecīgos pienākumus saskaņā ar attiecīgajiem normatīvajiem aktiem. Tā atspoguļo arī informāciju, kas nepieciešama darījumu partneriem nolūkā novērtēt uzņēmuma ilgtspējas riska profilu, piemēram, kā (potenciālam) piegādātājam vai (potenciālam) aizņēmējam.
45. Turpmāk tekstā ir sniegts C1. līdz C9. punktā atklājamās informācijas saraksts, kas jāņem vērā un par ko jāsniedz ziņas, ja tā attiecas uz uzņēmuma darījumdarbību un organizāciju. Ja kādu informāciju neatklāj, tiek pieņemts, ka tā neattiecas.
46. Papildu norādījumi par informācijas atklāšanu C1. līdz C9. punktā ir pieejami šā ieteikuma II pielikuma 145.–180. punktā.

VISAPTEROŠAIS MODULIS – VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

C1. **Stratēģija: Uzņēmējdarbības modelis un ilgtspēja – saistītās iniciatīvas**

47. Uzņēmums atklāj informāciju par sava darījumdarbības modeļa galvenajiem elementiem un stratēģiju, ieskaitot šādu informāciju:
- (a) nozīmīgu piedāvāto produktu un/vai pakalpojumu grupu apraksts;
 - (b) apraksts par nozīmīgu(-iem) tirgu(-iem), kurā(-os) uzņēmums darbojas (piemēram, B2B, vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība, valstis);
 - (c) galveno darījumattiecību apraksts (piemēram, galvenie piegādātāji, klienti, izplatīšanas kanāli) un
 - (d) ja stratēģijā ir galvenie elementi, kas saistīti ar ilgtspējas jautājumiem vai skar tos, šo galveno elementu īss apraksts.

C2. **Prakses, politikas un turpmāko iniciatīvu pārejai uz ilgtspējīgāku ekonomiku apraksts**

48. Ja uzņēmums ir ieviesis īpašu praksi, **politiku** vai turpmākas iniciatīvas pārejai uz ilgtspējīgāku ekonomiku, par kurām tas jau ir sniedzis ziņas pamata moduļa B2. punktā atklātajā informācijā, tās īsi apraksta. Uzņēmums šajā nolūkā var izmantot šā ieteikuma II pielikuma 149. punktā iekļauto veidni.
49. Ja uzņēmumā tas ir noteikts, var norādīt augstāko amata līmeni darbinieku vidū, kas ir atbildīgs par politikas īstenošanu.

VISAPTEROŠAIS MODULIS – VIDES RĀDĪTĀJI

Apsvērumi, ziņojot par SEG emisijām saskaņā ar B3. punktu (pamata modulis)

50. Atkarībā no uzņēmuma veikto darbību veida var būt lietderīgi atklāt kvantitatīvās ziņas par 3. pakāpes SEG emisijām (skatīt šā standarta 10. punktu) ar mērķi sniegt būtisku informāciju par uzņēmuma **vērtības ķēdes ietekmi** uz klimata pārmaiņām.

51. 3. pakāpes emisijas ir **netiešās SEG emisijas** (kas nav 2. pakāpes emisijas), kuras rodas uzņēmuma **vērtības ķēdē**. Tās ietver darbības uzņēmuma darbības augšposmā (piemēram, iegādātās preces un pakalpojumi, iepirktie ražošanas līdzekļi, iegādāto preču transportēšana utt.) un darbības uzņēmuma darbības lejasposmā (piemēram, uzņēmuma produktu transportēšana un izplatīšana, pārdoto produktu izmantošana, investīcijas utt.).
52. Ja uzņēmums nolemj šo rādītāju norādīt, tam būtu jāattiecas uz 3. pakāpes SEG 15 emisiju veidiem, kas identificēti SEG protokola korporatīvajā standartā un sīki izklāstīti SEG protokola korporatīvās vērtības ķēdes (3. pakāpes) uzskaites un ziņošanas standartā. Ziņojot par 3. pakāpes SEG emisijām, uzņēmums iekļauj nozīmīgas 3. pakāpes kategorijas (saskaņā ar *korporatīvās vērtības ķēdes (3. pakāpes) uzskaites un ziņošanas standartu*), pamatojoties uz attiecīgo 3. pakāpes kategoriju pašnovērtējumu. Papildu norādījumus par konkrētām aprēķina metodēm katrai kategorijai uzņēmumi var atrast SEG protokola tehniskajos norādījumos par 3. pakāpes emisiju aprēķināšanu.
53. Ziņojot par savām 1. un 2. pakāpes emisijām, ja uzņēmums atklāj uzņēmumam specifisku informāciju par savām 3. pakāpes emisijām, tas to sniedz kopā ar informāciju, kas prasīta B.3. punktā "Energija un siltumnīcefekta gāzu emisijas".

C3. SEG samazināšanas mērķrādītāji un klimatiskā pārkārtošanās

54. Ja uzņēmums ir noteicis SEG emisiju samazināšanas **mērķrādītājus**, tas atklāj savus 1. un 2. pakāpes emisiju mērķrādītājus absolūto vērtību izteiksmē. Saskaņā ar 50.–53. punktu un ja uzņēmums ir noteicis 3. pakāpes samazināšanas mērķrādītājus, tas norāda mērķrādītājus arī attiecībā uz būtiskām 3. pakāpes emisijām. Jo īpaši norāda:
- (a) mērķrādītāja gadu un mērķrādītāja gada vērtību;
 - (b) bāzes gadu un bāzes gada vērtību;
 - (c) **mērķrādītājiem** izmantotās mērvienības;
 - (d) 1. pakāpes, 2. pakāpes un, ja šī informācija ir atklāta, 3. pakāpes daļu, uz kuru attiecas mērķrādītājs, un
 - (e) sarakstu ar galvenajām darbībām, ko tas plāno īstenot savu **mērķrādītāju** sasniegšanai.
55. Ja uzņēmums, kas darbojas nozarēs ar lielu ietekmi uz klimatu ⁽⁹⁾, ir pieņēmis pārkārtošanās plānu klimata pārmaiņu mazināšanai, tas var sniegt informāciju par to, tajā skaitā skaidrojumu, kā tas palīdz samazināt SEG emisijas.
56. Ja uzņēmums darbojas nozarēs ar lielu ietekmi uz klimatu un tam nav pārkārtošanās plāna klimata pārmaiņu mazināšanai, tas to norāda, un ja norāda, tad atklāj, kad tas šādu pārkārtošanās plānu pieņems.

C4. Klimatiskie riski

57. Ja uzņēmums ir noteicis klimatiskus apdraudējumus un klimatiskās pārkārtošanās notikumus, kas uzņēmumam rada bruto klimatiskos riskus, tas:
- (a) īsi apraksta šādus klimatiskos apdraudējumus un klimatiskās pārkārtošanās notikumus;
 - (b) atklāj, kā tas ir novērtējis savu aktīvu, darbību un **vērtības ķēdes** pakļautību šiem apdraudējumiem un pārkārtošanās notikumiem un to jutīgumu;
 - (c) atklāj visu konstatēto klimatisko apdraudējumu un pārkārtošanās notikumu **laikposmus** un
 - (d) atklāj, vai tas ir veicis **pielāgošanās klimata pārmaiņām** pasākumus attiecībā uz jebkādiem klimatiskiem apdraudējumiem un pārkārtošanās notikumiem.

⁽⁹⁾ Nozares ar lielu ietekmi uz klimatu ir tās, kas uzskaitītas NACE A–H sadaļā un M sadaļā, kā noteikts Deleģētās Regulas (ES) 2023/1371 pielikumā.

58. Uzņēmums var atklāt klimatisko risku iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, kas var ietekmēt tā finanšu rādītājus vai darbījumdarbību īstermiņā, vidējā termiņā vai ilgtermiņā, norādot, vai saskaņā ar tā vērtējumu riski ir augsti, vidēji vai zemi.

VISAPTEROŠAIS MODULIS – SOCIĀLIE RĀDĪTĀJI

C5. Papildu (vispārīgi) darbaspēka raksturlielumi

59. Ja uzņēmums nodarbina 50 vai vairāk **darbinieku**, tas var atklāt sieviešu un vīriešu attiecību vadības līmenī pārskata periodā.
60. Ja uzņēmumā ir nodarbināti 50 vai vairāk **darbinieku**, tas var atklāt to pašnodarbināto personu bez darbiniekiem skaitu, kas strādā vienīgi uzņēmumā, un pagaidu darbinieku skaitu, ko nodrošina uzņēmumi, kuri veic galvenokārt “nodarbinātības pakalpojumus”.

C6. Papildu informācija par pašu personālu – cilvēktiesību politikas un procesi

61. Uzņēmums sniedz atbildi uz šeit norādītajiem jautājumiem.
- (a) Vai uzņēmumam ir rīcības kodekss vai cilvēktiesību **politika** attiecībā uz **pašu personālu**? (JĀ/NĒ)
- (b) Ja atbilde ir “jā”, vai tas ietver:
- bērnu darbu (JĀ/NĒ);
 - piespiedu darbu (JĀ/NĒ);
 - cilvēku tirdzniecību (JĀ/NĒ);
 - diskrimināciju (JĀ/NĒ);
 - negadījumu novēršanu (JĀ/NĒ); vai
 - citu? (JĀ/NĒ, ja jā, norādīt).
- (c) Vai uzņēmumam ir sūdzību izskatīšanas mehānisms **pašu personālam**? (JĀ/NĒ)

C7. Nopietni negatīvi cilvēktiesību incidenti

62. Uzņēmums sniedz atbildi uz šādiem jautājumiem:
- (a) Vai uzņēmumā ir apstiprināti incidenti attiecībā uz **pašu personālu** saistībā ar:
- bērnu darbu (JĀ/NĒ);
 - piespiedu darbu (JĀ/NĒ);
 - cilvēku tirdzniecību (JĀ/NĒ);
 - diskrimināciju (JĀ/NĒ); vai
 - citu? (JĀ/NĒ, ja jā, norādīt).
- (b) Ja atbilde ir “jā”, uzņēmums var aprakstīt **darbības**, kas tiek veiktas iepriekš aprakstīto **incidentu** risināšanai.
- (c) Vai uzņēmums ir informēts par apstiprinātiem **incidentiem**, kuros iesaistīti **vērtības ķēdes darbinieki, skartās kopienas, patērētāji un galalietotāji**? Ja jā, norādīt.

VISAPTEROŠAIS MODULIS – PĀRVALDĪBAS RĀDĪTĀJI

C8. Ieņēmumi no konkrētām darbībām un izslēgšana no ES atsaucēs etaloniem

63. Ja uzņēmums darbojas vienā vai vairākās no turpmāk minētajām nozarēm, tas atklāj informāciju par saistītajiem ieņēmumiem no darbībām:
- saistībā ar pretrunīgi vērtētiem ieročiem (pretkājnieku mīnām, kasešu munīciju, ķīmiskajiem ieročiem un bioloģiskajiem ieročiem);
 - tabakas audzēšanas un ražošanas jomā;

- (c) fosilās degvielas (akmeņogļu, naftas un gāzes) nozarē (proti, uzņēmums gūst ieņēmumus no fosilās degvielas (kā tā definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999 ⁽⁷⁾ 2. panta 62. apakšpunktā) izpētes, ieguves, ražošanas, pārstrādes, uzkrāšanas, attīrīšanas vai izplatīšanas, arī transportēšanas, uzglabāšanas un tirdzniecības), tajā skaitā sniedzot no akmeņogļu, naftas un gāzes gūto ieņēmumu sadalījumu, vai
 - (d) ķīmisko vielu ražošanā, ja uzņēmums ražo pesticīdus un citus agroķīmiskos produktus.
64. Uzņēmums atklāj informāciju par to, vai tas ir izslēgts no jebkādiem ES atsaucē etaloniem, kas ir saskaņoti ar Parīzes nolīgumu, kā aprakstīts šā ieteikuma II pielikuma 177. punktā.

C9. Dzimumu pārstāvības rādītājs pārvaldības struktūrā

65. Ja uzņēmumam ir pārvaldības struktūra, uzņēmums atklāj saistīto dzimumu pārstāvības rādītāju.

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

A papildinājums

Definētie termini

Šis papildinājums ir šī standarta neatņemama sastāvdaļa.

Definētais termins	Definīcija
Nelaiemes gadījumu novēršana	Nelaiemes gadījumu novēršana ir politika un iniciatīvas nelaiemes gadījumu darbā novēršanai un darbinieku drošības un labklājības nodrošināšanai. Tā ietver ne tikai pasākumus fizisko risku mazināšanai, bet arī drošas un iekļaujošas darba vides bez diskriminācijas un aizskaršanas sekmēšanu.
Darbības	Termins “darbības” apzīmē i) darbības un rīcības plānus (arī pārkārtošanās plānus), kurus īsteno, lai nodrošinātu, ka uzņēmums sasniedz izvirzītos mērķrādītājus, un ar kuru palīdzību uzņēmums cenšas apzināt būtisku ietekmi, riskus un iespējas, un ii) lēmumus tos atbalstīt ar finanšu resursiem, cilvēkresursiem vai tehnoloģiskajiem resursiem.
Skartās kopienas	Cilvēki vai grupas, kas dzīvo vai strādā tajā pašā ģeogrāfiskajā teritorijā, kuru ir skārušas vai varētu skart ziņotāja uzņēmuma darbības vai tā augšposma vai lejasposma vērtības ķēde. Skartās kopienas var būt gan tās, kas dzīvo tādu vietu tuvumā, kur uzņēmums veic savas darbības (vietējās kopienas), gan attālāk dzīvojošās kopienas. Skartās kopienas ietver pirmiedzīvotājus, kas vai nu tiek faktiski skarti, vai varētu tikt skarti.
Biodaudzveidības ziņā jutīga teritorija	Biodaudzveidības ziņā jutīgas teritorijas ietver turpmāk minētās: Aizsargājamo teritoriju tīkls <i>Natura 2000</i> , UNESCO pasaules mantojuma vietas un nozīmīgi biodaudzveidības apgabali, kā arī citas aizsargājamās teritorijas, kas minētas Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2021/2139 II pielikuma D papildinājumā.
Kukuļošana	Negodīga kādas personas pārliecināšana rīkoties citas personas labā, dāvinot tai naudu vai sniedzot kādu citu priekšrocību.
Darījumdarbība	Turpmāk minētos aspektus kopā dēvē par “darījumdarbību vai darījumdarbības aspektiem”: a) darījumdarbības ētika un korporatīvā kultūra, tajā skaitā korupcijas un kukuļošanas apkarošana, trauksmes cēlēju aizsardzība un dzīvnieku labturība; b) attiecību ar piegādātājiem pārvaldība, tajā skaitā saistībā ar maksājumu veikšanas praksi, jo īpaši attiecībā uz kavētiem maksājumiem maziem un vidējiem uzņēmumiem; c) uzņēmuma darbības un saistības, kas saistītas ar politiskās ietekmes, arī lobēšanas darbību, īstenošanu.
Bērnu darbs	Darbs, kas bērniem laupa bērnību, nākotnes izredzes un cieņu un kaitē viņu fiziskajai un garīgajai attīstībai. Tas ietver darbu, kas ir garīgi, fiziski, sociāli vai morāli bīstams un/vai traucē viņu izglītībai (liedzot viņiem iespēju apmeklēt skolu).
Kopīguma sarunas	Visas sarunas, kas norit starp darba devēju, darba devēju grupu vai vienu vai vairākām darba devēju organizācijām, no vienas puses, un vienu vai vairākām arodbiedrībām vai, ja tādu nav, darbinieku pārstāvjiem, kurus tie pienācīgi ievēlējuši un pilnvarojusi saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem, no otras puses, ar šādu mērķi: i) noteikt darba nosacījumus un nodarbinātības noteikumus un/vai ii) reglamentēt attiecības starp darba devējiem un darba ņēmējiem un/vai reglamentēt attiecības starp darba devējiem vai to organizācijām un darbinieku organizāciju vai organizācijām.

Definētais termins	Definīcija
Korupcija	Uzticēto pilnvaru ļaunprātīga izmantošana pašlabuma gūšanai, uz ko var uzkūdit privātpersonas vai organizācijas. Tā ietver tādas darbības kā veicināšanas maksājumi, krāpšana, izspiešana, aizliegtas vienošanās un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana. Tā ietver arī jebkādu dāvanu, aizdevumu, honorāru, atlīdzību vai citu priekšrocību piedāvāšanu kādai personai vai saņemšanu no kādas personas, ja tas ir pamudinājums uz negodīgu vai nelikumīgu rīcību vai ļaunprātīgi izmanto uzticību uzņēmuma darījumdarbībai. Tā var ietvert naudu vai natūrā sniegtus labumus, piemēram, bezmaksas preces, dāvanas un brīvdienas, vai īpašus personiskus pakalpojumus, kas tiek sniegti, lai gūtu nepienācīgas priekšrocības, vai kas var radīt morālu spiedienu šādas priekšrocības sagādāt.
Patērētāji	Privātpersonas, kas preces un pakalpojumus iegādājas, patērē vai izmanto savām vai citu personīgajām vajadzībām, bet ne tālākpārdošanai, komerciāliem mērķiem vai tirdzniecībai, darījumdarbībai, amatniecībai vai profesionālām vajadzībām.
Klasificēta informācija	ES klasificēta informācija, kas definēta Padomes 2013. gada 23. septembra Lēmumā par drošības noteikumiem ES klasificētas informācijas aizsardzībai (2013/488/ES) vai klasificēta kādā no dalībvalstīm un marķēta atbilstīgi minētā Padomes lēmuma B papildinājumam. ES klasificēta informācija ir jebkura informācija, kam piemērota ES drošības klasifikācija un kuras neatļauta izpaušana var izraisīt dažāda līmeņa apdraudējumu Eiropas Savienības vai vienas vai vairāku tās dalībvalstu interesēm. Klasificētu informāciju var klasificēt četros līmeņos: sevišķi slepeni, slepeni, konfidenciali, dienesta vajadzībām (saskaņā ar Padomes lēmumā sniegto definīciju).
Aprites ekonomikas principi	Eiropas aprites ekonomikas principi ir izmantojamība, atkalizmantojamība, remontējamība, demontējamība, pārražošana vai pārjaunošana, reciklēšana, recirkulācija bioloģiskajā ciklā, cita iespējama produktu un materiālu izmantošanas optimizācija.
Pielāgošanās klimata pārmaiņām	Process, kurā pielāgojas pašreizējām un gaidāmajām klimata pārmaiņām un to ietekmei.
Klimatiskie fiziskie riski	Klimata pārmaiņu radīti riski, kas var izrietēt vai nu no notikumiem (akūti), vai no klimata norišu pārmaiņām ilgākā termiņā (hroniski). Akūtus fiziskos riskus rada konkrēti apdraudējumi, it sevišķi ar laikapstākļiem saistīti notikumi, piemēram, vētras, plūdi, ugunsgrēki vai karstuma viļņi. Hroniski fiziskie riski izriet no klimata pārmaiņām ilgākā termiņā, piemēram, temperatūras izmaiņām un to ietekmes uz jūras līmeņa celšanos, samazinātas ūdens pieejamības, biodaudzveidības zuduma un izmaiņām zemes un augsnes ražībā.
Tiešās SEG emisijas (1. pakāpe)	Tiešās SEG emisijas no uzņēmuma īpašumā vai kontrolē esošiem avotiem.
Diskriminācija	Diskriminācija var notikt tieši vai netieši. Tieša diskriminācija notiek, ja attieksme pret personu ir mazāk labvēlīga salīdzinājumā ar to, kā izturas vai būtu izturējušies pret citiem līdzīgā situācijā. Netieša diskriminācija notiek tad, ja šķietami neitrāls noteikums kādu personu vai grupu ar vienādām pazīmēm nostāda neizdevīgākā stāvoklī.
Darbinieks	Fiziska persona, kas ir darba attiecībās ar uzņēmumu saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai praksi.
Galalietotāji	Personas, kuras galu galā izmanto vai pēc ieceres galu galā izmantos konkrētu produktu vai pakalpojumu.
Piespiedu darbs	Jebkurš darbs vai pakalpojums, uz kuru, draudot ar sodu, kāda persona ir piespiesta un kuru veikt šī persona nav pieteikusies brīvprātīgi, saskaņā ar SDO 1930. gada Piespiedu darba konvenciju (Nr. 29). Šis jēdziens aptver visas situācijas, kurās personas ar jebkādiem līdzekļiem tiek piespiestas veikt darbu.

Definētais termins	Definīcija
Sūdzību mehānisms	Jebkurš iedibināts valstisks vai nevalstisks tiesas vai ārpus tiesas process, ar kura palīdzību ieinteresētās personas var iesniegt sūdzības un pieprasīt remediāciju. Valstisku tiesas un ārpus tiesas sūdzību mehānismu piemēri ir tiesas, darba tiesas, valsts cilvēktiesību institūcijas, nacionālie kontaktpunkti saskaņā ar ESAO vadlīnijām daudznacionāliem uzņēmumiem, ombudu biroji, patērētāju aizsardzības aģentūras, regulatīvās uzraudzības struktūras un valdību pārvaldi sūdzību izskatīšanas biroji. Nevalstiski sūdzību mehānismi ietver tos, kurus pārvalda uzņēmums viens pats vai kopā ar ieinteresētajām personām, piemēram, te ietilpst operacionāla līmeņa sūdzību mehānismi un koplīguma sarunas, arī mehānismi, kas izveidoti ar koplīguma sarunām. Tie ietver arī mehānismus, ko pārvalda nozaru apvienības, starptautiskas organizācijas, pilsoniskās sabiedrības organizācijas vai daudzpusējas ieinteresēto personu grupas. Operacionāla līmeņa sūdzību mehānismus pārvalda organizācija vai nu viena pati, vai sadarbībā ar citām pusēm, un tie ir tieši piekļūstami organizācijas ieinteresētajām personām. Tie dod iespēju sūdzības apzināt un risinājumus meklēt agrīni un tieši, tādējādi novēršot gan kaitējuma, gan sūdzību eskalāciju. Tie arī sniedz vērtīgu informāciju par to, cik rezultatīva ir organizācijas pienācīgas rūpības sistēma, no tiem, kurus tā tieši ietekmē. Saskaņā ar ANO 31. vadošo principu sūdzību mehānismi ir iedarbīgi tad, ja tie ir likumīgi, piekļūstami, paredzami, taisnīgi, caurredzami, saderīgi ar tiesībām un pastāvīgas mācīšanās avots. Papildus šiem kritērijiem iedarbīgi operacionāla līmeņa sūdzību mehānismi turklāt ir balstīti uz līdzdalību un dialogu. Organizācijai var būt grūtāk novērtēt to sūdzību mehānismu iedarbīgumu, kuros tā piedalās, salīdzinājumā ar tiem, kurus tā ir izveidojusi pati.
Siltumnīcefekta gāzes (SEG)	Šī standarta izpratnē SEG ir sešas gāzes, kas uzskaitītas Kioto protokolā: oglekļa dioksīds (CO ₂), metāns (CH ₄), dislāpekļa oksīds (N ₂ O), slāpekļa trifluorīds (NF ₃), fluorogļūdeņraži (HFC), perfluorogļūdeņraži (PFC) un sēra heksafluorīds (SF ₆).
Pārvaldība	Pārvaldība ir noteikumu, prakses un procesu sistēma, ar kuras palīdzību vada un kontrolē uzņēmumu.
Siltumnīcefekta gāzu (SEG) bruto emisijas	Siltumnīcefekta gāzu (SEG) bruto emisijas ir kopējās SEG emisijas, ko uzņēmums emitē atmosfērā, neņemot vērā nekādus atskaitījumus par oglekļa piesaistījumiem vai citas korekcijas.
Bīstamie atkritumi	Atkritumi, kam piemīt viena vai vairākas bīstamās īpašības, kuras norādītas III pielikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2008/98/EK par atkritumiem.
Cilvēku tirdzniecība	Ekspluatācijas nolūkā izdarīta personu vervēšana, pārvadāšana, nodošana, izmitināšana vai saņemšana, tostarp kontroles pār minētajām personām maiņa vai nodošana, izmantojot draudus vai spēku, vai citā veidā piespiežot, aizvedot ar viltu, krāpnot, maldinot, ļaunprātīgi izmantojot varu vai personas neaizsargātības stāvokli vai dodot vai saņemot materiāla vai citāda rakstura labumus, lai panāktu tās personas piekrišanu, kura kontrolē citu personu.
Incidents	Tiesvedība vai sūdzība, kas oficiālā procesā reģistrēta uzņēmumā vai kompetentajās iestādēs, vai neatbilstības gadījums, ko uzņēmums konstatējis, izmantojot iedibinātas procedūras. Iedibinātas procedūras neatbilstību gadījumu noteikšanai var ietvert pārvaldības sistēmas revīzijas, oficiālas uzraudzības programmas vai sūdzību mehānismus.
Netiešās SEG emisijas (2. pakāpe)	SEG emisijas, kuras izraisa uzņēmuma darbība, bet kuras rodas avotos, kas pieder citam uzņēmumam vai ir cita uzņēmuma kontrolē. 2. pakāpes SEG emisijas ir netiešās emisijas, kas rodas no tās uzņēmuma iepirktais vai iegūtās elektroenerģijas, tvaika, siltumenerģijas vai aukstuma ražošanas, ko uzņēmums patērē.

Definētais termins	Definīcija
Ietekme	Ietekme ir iespaids, kādu organizācija savu darbību vai darbījumattiecību rezultātā atstāj vai varētu atstāt uz vidi un cilvēkiem, ieskaitot iespaidu uz viņu cilvēktiesībām. Ietekme var būt faktiskā vai potenciālā, negatīva vai pozitīva, īstermiņa vai ilgtermiņa, plānota vai neplānota, tieša vai netieša, atgriezeniska vai neatgriezeniska. Ietekme norāda uzņēmuma negatīvu vai pozitīvu pienesumu ilgtspējīgā attīstībā. Ietekme uz ekonomiku, vidi un cilvēkiem ir savstarpēji saistīta. Organizācijas ietekme uz vidi ir ietekme uz dzīvīem organismiem un nedzīvīem elementiem, ieskaitot gaisu, zemi, ūdeni, un ekosistēmām. Organizācija var ietekmēt vidi, piemēram, izmantojot enerģiju, zemi, ūdeni un citus dabas resursus. Organizācijas ietekme uz cilvēkiem ir ietekme uz indivīdiem un grupām, piemēram, kopienām, neaizsargātām grupām vai sabiedrību. Tā ietver organizācijas ietekmi uz cilvēku cilvēktiesībām. Organizācija var ietekmēt cilvēkus, piemēram, ar savu nodarbinātības praksi (piemēram, algām, ko tā maksā darbiniekiem), piegādes ķēdi (piemēram, piegādātāju darba ņēmēju darba apstākļiem) un produktiem un pakalpojumiem (piemēram, to drošumu vai pieejamību).
Zemes izmantošana (zemes izmantošanas maiņa)	Cilvēka realizēta noteiktas teritorijas izmantošana noteiktos nolūkos (piemēram, dzīvošanai, lauksaimniecībai, atpūtai, rūpniecībai u. c.). Ietekmē zemes segums (zāle, asfalts, koki, kaila zeme, ūdens u. c.). Zemes izmantošanas maiņa apzīmē cilvēku radītas izmaiņas zemes izmantošanā vai apsaimniekošanā, kas var novest pie izmaiņām zemes segumā.
2. pakāpes emisijas pēc atrašanās vietā balstītas metodes	Emisijas no elektroenerģijas, siltumenerģijas, tvaika un aukstumenerģijas, ko iepircis vai iegādājies un patērējis ziņojošais uzņēmums un kas aprēķinātas, izmantojot atrašanās vietā balstītu "sadalījuma" metodi, saskaņā ar kuru emisiju radītāja emisijas attiecina uz galalietotājiem. Tās atspoguļo to tīklu vidējo emisiju intensitāti, kuros notiek enerģijas patēriņš, un izmanto galvenokārt datus par tīkla vidējiem emisijas faktoriem. Tipiski 2. pakāpes emisiju avoti ir saistīti ar jebkuru aprīkojumu, kas patērē elektroenerģiju (elektromotori, gaismekļi, ēkas u. c.), siltumu (siltumapgāde rūpnieciskos procesos, ēkās utt.), tvaiku (rūpnieciskie procesi) un dzesēšanu (rūpnieciskie procesi, ēkas utt.).
Dabai draudzīga platība	"Dabai draudzīga platība" ir platība, kas galvenokārt veltīta dabas aizsardzībai vai atjaunošanai. Tā var atrasties objektā un ietvert tādus elementus kā jumts, fasāde, ūdens noteces, kas paredzētas bioloģiskās daudzveidības veicināšanai. Dabai draudzīgas platības var atrasties arī ārpus organizācijas objektiem, ja vien šīs platības pieder organizācijai vai organizācija tās pārvalda (piedalās to pārvaldībā) un tās galvenokārt veltītas bioloģiskās daudzveidības veicināšanai.
Tuvumā (biodaudzveidības ziņā jutīgai teritorijai)	B5 "Biodaudzveidība" kontekstā tuvumā esoša teritorija ir teritorija, kas (daļēji) pārklājas vai atrodas biodaudzveidības ziņā jutīgas teritorijas tuvumā.
Pašu personāls / pašu strādājošie	Darba ņēmēji, kuri ar uzņēmumu ir darba attiecībās ("darba ņēmēji"), un ārstata darbinieki, kas ir vai nu individuāli darbuzņēmēji, kuri uzņēmumam nodrošina darbaspēku ("pašnodarbinātās personas"), vai strādājošie, ko nodrošina uzņēmumi, kuru pamatdarbība ir "darbaspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu" (NACE kods O78).
Darba samaksa	Parasta pamatalga vai minimālā alga, kā arī jebkāda cita atlīdzība naudā vai natūrā, ko darba ņēmējs par darbu tieši vai netieši ("papildu vai mainīgie komponenti") saņem no darba devēja. "Darba samaksas līmenis" ir ikgadējā bruto darba samaksa un attiecīgā bruto darba samaksa stundā. "Medianālais darba samaksas līmenis" nozīmē, ka šā darbinieka darba samaksas līmenis ir tāds, ka puse darbinieku pelna vairāk par to, bet otra puse – mazāk par to.

Definētais termins	Definīcija
Politika	Vispārīgu mērķu un pārvaldības principu kopums vai satvars, ko uzņēmums izmanto lēmumu pieņemšanai. Ar politiku īsteno uzņēmuma stratēģiju vai vadības lēmumus, kas saistīti ar kādu būtisku ilgtspējas jautājumu. Par katru politiku ir atbildīga noteikta persona vai personas, tajā ir norādīta tās piemērošanas joma un ietverts viens vai vairāki mērķi (kas attiecīgā gadījumā saistīti ar izmērāmiem mērķrādītājiem). Politiku īsteno, veicot darbības vai īstenojot rīcības plānus Piemēram, uzņēmumiem, kuru resursi ir mazāki, var būt tikai dažas oficiāli rakstveida dokumentos noformētas politikas (vai neviena politika), bet tas ne vienmēr nozīmē, ka tiem nav politikas. Ja uzņēmums politiku vēl nav noformējis oficiāli, bet ir īstenojis darbības vai noteicis mērķrādītājus, ar kuru palīdzību uzņēmums cenšas risināt ilgtspējas jautājumus, tas tos atklāj.
Radioaktīvie atkritumi	Visi radioaktīvie materiāli gāzveida, šķidrā vai cietā veidā, kurus nav paredzēts turpmāk izmantot, kā noteikts Padomes Direktīvas 2011/70/Euratom ⁽¹⁾ 3. panta 7. punktā.
Reģistrējams nelaimes gadījums darbā / reģistrējama darba trauma vai slimība	Ar darbu saistīts negadījums ir notikums, kas rada fizisku vai garīgu kaitējumu, tādējādi izraisot traumu vai slimību. Tas notiek, veicot profesionālu darbību vai laikā, kas pavadīts darbā. Reģistrējams nozīmē, ka to ir diagnosticējis ārsts vai citi licencēti veselības aprūpes speciālisti. Darba trauma vai slimība var novest pie jebkurām šādām sekām: nāve, darbnespēja, ierobežotas darbības vai pārcelšana citā darbā, ārstēšana, kas nav tikai pirmās palīdzības sniegšana, vai samāņas zudums. Parasti nav jāreģistrē traumas, kurām nav nepieciešama medicīniskā aprūpe, kas pārsniedz pirmo palīdzību.
Reciklēšana	Jebkāda atgūšanas operācija, ar kuru atkritumu materiālus atkalpārstrādā produktos, materiālos vai vielās to sākotnējam mērķim vai citiem mērķiem. Pārstrāde ietver organisku materiālu pārstrādi, bet neietver enerģijas reģenerāciju un iestrādi materiālos, ko lieto kā kurināmo vai aizbēršanai.
Atjaunīgā enerģija	Enerģija no atjaunīgiem nefosiliem energoresursiem, proti, vēja, saules enerģija (saules siltumenerģija un fotoelementu enerģija) un ģeotermālā enerģija, apkārtējās vides enerģija, plūdmaiņu enerģija, viļņu un cita okeāna enerģija, hidroenerģija, biomasas, atkritumu poligonu gāze, notekūdeņu attīrīšanas staciju gāze un biogāze ⁽²⁾.
Pārklāta platība	“Pārklāta platība” ir jebkura platība, kurā sākotnējā augsne ir pārklāta (piem., ceļi) un tāpēc kļuvusi necaurļaidīga. Šī necaurļaidība var atstāt ietekmi uz vidi.
Sensitīva informācija	Sensitīva informācija, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 29. aprīļa Regulā (ES) 2021/697, ar ko izveido Eiropas Aizsardzības fondu. Sensitīva informācija ir informācija un dati, ieskaitot klasificētu informāciju, kas ir jāaizsargā pret neatļautu piekļuvi vai izpaušanu Savienības vai valsts tiesību aktos noteikto pienākumu dēļ, vai tādēļ, lai aizsargātu kādas fiziskas vai juridiskas personas privātumu vai drošību.
Objekts	Vienas vai vairāku fizisku iekārtu atrašanās vieta. Ja vieniem un tiem pašiem vai dažādiem īpašniekiem vai operatoriem ir vairāk nekā viena fiziska iekārta un noteikta infrastruktūra un kompleksi tiek koplietoti, objekts var būt visa teritorija, kurā atrodas fiziskā iekārta.
Mērķrādītāji	Izmērāmi, uz rezultātu orientēti mērķrādītāji, kas sasniedzami konkrētā termiņā un ko uzņēmums plāno sasniegt saistībā ar ilgtspējas aspektiem. MVU tos var nospraust brīvprātīgi, vai tie var izrietēt no uzņēmumam piemērojamajām juridiskajām prasībām.

Definētais termins	Definīcija
Laika periodi	Sagatavojot ilgtspējas ziņojumu, uzņēmums pieņem šādus laika periodus: (a) vienu gadu attiecībā uz īstermiņa periodu, (b) no diviem līdz pieciem gadiem attiecībā uz vidēja termiņa periodu un (c) vairāk nekā piecus gadus attiecībā uz ilgtermiņa periodu.
Apmācība	Uzņēmuma ieviestas iniciatīvas, kuru mērķis ir uzturēt un/vai uzlabot pašu personāla prasmes un zināšanas. Tā var ietvert dažādas metodikas, piemēram, apmācību uz vietas un tiešsaistes apmācību.
Vērtības ķēde	Visas darbības, resursi un attiecības, kas saistītas ar uzņēmuma darījumdarbības modeli un ārējo vidi, kurā tas darbojas. Vērtības ķēde ietver darbības, resursus un attiecības, ko uzņēmums izmanto un uz ko tas paļaujas, radot savus produktus vai pakalpojumus no to koncepcijas izstrādes brīža līdz piegādei, patēriņam un ekspluatācijas laika beigām. Relevantas darbības, resursi un attiecības ir, piemēram, a) darbības, resursi un attiecības, kas saistīti ar paša uzņēmuma operācijām, piemēram, cilvēkresursi, b) darbības, resursi un attiecības piegādes, tirgvedības un izplatīšanas kanālos, piemēram, materiālu un pakalpojumu sagāde, produktu un pakalpojumu pārdošana un piegāde un c) finansēšanas, ģeogrāfiskā, ģeopolitiskā un regulatīvā vide, kurā uzņēmums darbojas. Vērtības ķēde ietver faktorus, kas vērtības ķēdē attiecībā pret uzņēmumu ir augšposmā un lejaspasmā. Aktori (piemēram, piegādātāji), kas attiecībā pret uzņēmumu ir augšposmā, piegādā produktus vai pakalpojumus, kas tiek izmantoti uzņēmuma produktu un pakalpojumu izstrādē. Struktūras, kas attiecībā pret uzņēmumu ir lejaspasmā (piemēram, izplatītāji, klienti), produktus vai pakalpojumus no uzņēmuma saņem.
Alga	Bruto alga, izņemot mainīgos komponentus, piemēram, virsstundas un stimulējošo samaksu, un neskaitot piemaksas, ja vien tās nav garantētas.
Ūdens patēriņš	Ūdens daudzums, kas pārskata periodā pievadīts uzņēmuma (vai kompleksa) robežās un nav novadīts atpakaļ ūdensvidē vai kādai trešai personai.
Nemtais ūdens	Kopējais ūdens daudzums, kas no visiem avotiem pārskata periodā pievadīts uzņēmuma robežās jebkādiem lietojumiem.
Darbinieks vērtības ķēdē	Indivīds, kas veic darbu uzņēmuma vērtības ķēdē, neatkarīgi no tā, vai tam ar uzņēmumu ir līgumattiecības, un neatkarīgi no šo attiecību būtības. Saskaņā ar ESRS darba ņēmēji vērtības ķēdē ir visi darba ņēmēji uzņēmuma vērtības ķēdes augšposmā un lejaspasmā, kurus uzņēmums būtiski ietekmē vai var būtiski ietekmēt. Te ietilpst ietekme, kas saistīta ar paša uzņēmuma operācijām un vērtības ķēdi, tai skaitā ar tā produktu vai pakalpojumu starpniecību, kā arī ar darījuma attiecību starpniecību. Te ietilpst visi darbinieki, kas neietilpst termina "pašu personāls" tvērumā ("pašu personāls" ir strādājošie, kuri ar uzņēmumu ir darba attiecībās ("darbinieki"), un ārštata darbinieki, kuri ir vai nu individuāli darbuzņēmēji, kas uzņēmumam nodrošina darbaspēku ("pašnodarbinātas personas"), vai strādājošie, ko nodrošina uzņēmumi, kuru pamatdarbība ir "darbaspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu" (NACE kods O78).

(¹) Padomes Direktīva 2011/70/Euratom (2011. gada 19. jūlijs), ar ko izveido Kopienas sistēmu lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai.

(²) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunīgajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu 2. panta 1. punkts. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunīgajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

B papildinājums

Iespējamo ilgtspējas jautājumu saraksts

Turpmāk sniegtais papildinājums ir šā standarta neatņemama sastāvdaļa, un tajā sniegts iespējamo ilgtspējas jautājumu saraksts.

Temats	Ilgtspējas jautājums. Apakštemats	Ilgtspējas jautājums. Apakštemata apakštemats
Klimata pārmaiņas	— Pielāgošanās klimata pārmaiņām — Klimata pārmaiņu mazināšana — Enerģija	
Piesārņojums	— Gaisa piesārņojums — Ūdeņu piesārņojums — Augsnes piesārņojums — Dzīvo organismu un pārtikas resursu piesārņojums — Vielas, kas rada bažas — Vielas, kas rada ļoti lielas bažas — Mikroplastmasa	
Ūdens un jūras resursi	— Ūdens — Jūras resursi	— Ūdens patēriņš — Nemtais ūdens — Ūdens novadišana — Ūdens novadišana okeānā — Jūras resursu ieguve un izmantojums
Biodaudzveidība un ekosistēmas	— Tiešie biodaudzveidības izzušanas ietekmes faktori	— Klimata pārmaiņas — Zemes izmantojuma maiņa, saldūdens izmantojuma maiņa un jūras izmantojuma maiņa — Tieša ekspluatācija — Invazīvas svešzemju sugas — Piesārņojums — Citi
	— Ietekme uz sugu stāvokli	— Piemēram: — Sugas populācijas lielums — Sugas globālās izmiršanas risks
	— Ietekme uz ekosistēmu apjomu un stāvokli	— Piemēram: — Zemes degradācija — Pārtuksnešošanās — Augsnes noslēgšana
	— Ietekme uz ekosistēmu pakalpojumiem un atkarība no tiem	
Aprites ekonomika	— Ienākošie resursi, tajā skaitā resursu izmantojums — Izejošie resursi, kas saistīti ar produktiem un pakalpojumiem — Atkritumi	
Pašu personāls	— Darba nosacījumi	— Droša nodarbinātība — Darba laiks — Adekvātas algas — Sociālais dialogs — Biedrošanās brīvība, uzņēmumu padomju pastāvēšana un darbinieku tiesības uz informāciju, konsultācijām un līdzdalību — Kopīguma sarunas, arī to darbinieku īpatsvars, uz kuriem attiecas kopīgumi

Temats	Ilgtpējas jautājums. Apakštemats	Ilgtpējas jautājums. Apakštemata apakštemats
		— Darba un privātās dzīves līdzsvars — Darba aizsardzība
	— Vienlīdzīga attieksme un iespējas visiem	— Dzimumu līdztiesība un vienāda darba samaksa par līdzvērtīgu darbu — Apmācība un prasmju pilnveide — Personu ar invaliditāti nodarbināšana un iekļaušana — Pasākumi pret vardarbību un aizskaršanu darbavietā — Daudzveidība
	— Citas ar darbu saistītas tiesības	— Bērnu darbs — Piespiedu darbs — Pienācīgi mājokļi — Privātums
Darbinieki vērtības ķēdē	— Darba nosacījumi	— Droša nodarbinātība — Darba laiks — Adekvātas algas — Sociālais dialogs — Biedrošanās brīvība, tajā skaitā uzņēmumu padomju pastāvēšana — Koplīguma sarunas — Darba un privātās dzīves līdzsvars — Darba aizsardzība
	— Vienlīdzīga attieksme un iespējas visiem	— Dzimumu līdztiesība un vienāda darba samaksa par līdzvērtīgu darbu — Apmācība un prasmju pilnveide — Personu ar invaliditāti nodarbinātība un iekļaušana — Pasākumi pret vardarbību un aizskaršanu darbavietā — Daudzveidība
	— Citas ar darbu saistītas tiesības	— Bērnu darbs — Piespiedu darbs — Pienācīgi mājokļi — Ūdens un sanitārija — Privātums
Skartās kopienas	— Kopienų ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības	— Pienācīgi mājokļi — Atbilstoša pārtika — Ūdens un sanitārija — Ar zemi saistīta ietekme — Ar drošību saistīta ietekme
	— Kopienų pilsoniskās un politiskās tiesības	— Vārda brīvība — Pulcēšanās brīvība — Ietekmes uz cilvēktiesību aizstāvjiem
	— Pirmiedzīvotāju kopienu tiesības	— Brīvprātīga, iepriekšēja un informēta piekrišana — Pašnoteikšanās — Kultūras tiesības

Temats	Ilgtpējas jautājums. Apakštemats	Ilgtpējas jautājums. Apakštemata apakštemats
Patērētāji un galalietotāji	— Ar informāciju saistīta ietekme uz patērētājiem un/vai tiešajiem lietotājiem	— Privātums — Vārda brīvība — Piekļuve (kvalitatīvai) informācijai
	— Patērētāju un/vai tiešo lietotāju personiskā drošība	— Darba aizsardzība — Personas drošība — Bērnu aizsardzība
	— Patērētāju un/vai tiešo lietotāju sociālā iekļaušana	— Nediskriminēšana — Piekļuve produktiem un pakalpojumiem — Atbildīga tirgvedības prakse
Darījumu- darbība	— Korporatīvā kultūra — Trauksmes cēlēju aizsardzība — Dzīvnieku labturība — Politiskā iesaiste — Attiecību ar piegādātājiem pārvaldība, tajā skaitā saistībā ar maksājumu veikšanas praksi	
	— Korupcija un kukuļošana	— Novēršana un atklāšana, arī apmācība — Incidenti

C papildinājums.

Pamatinformācija finanšu tirgus dalībniekiem, kas ir saskaņā ar šo standartu sagatavotās informācijas lietotāji (saskaņošana ar citām ES regulām)

66. Šis papildinājums attiecas uz ilgtspējas ziņojuma lietotājiem. Turpmākajā tabulā ir parādīti ilgtspējīga finansējuma datu punkti, kas ir iekļauti dažādos šā standarta moduļos un kuri apmierina dažādu veidu lietotāju (banku, investoru, lielu uzņēmumu) pieprasījumus.
67. Slejā "DR numurs un nosaukums" norāda informāciju, kas jāatklāj dažādos moduļos (t. i., pamata modulī un visaptverošajā modulī), kas ir ilgtspējīga finansējuma datu punkti. Slejā SFDR 1. tabula un/vai EBI 3. pīlārs un/vai Etalonu regula parāda, kā šī informācijas atklāšana ir saistīta ar šīm regulām, kas attiecas uz ilgtspējas ziņojuma lietotājiem (bankām, citiem investoriem).

Temats. Vidiskie, sociālie un pārvaldības faktori	DR numurs un nosaukums				SFDR 1. tabula un/vai EBI 3. pīlārs un/vai Etalonu regula
Pamata modulis					
Vispārīga informācija	B1. Sagatavošanas pamats Uzņēmums atklāj šādas ziņas: vii. īpašumā esošo, nomāto vai pārvaldīto objektu ģeolokācija.				EBI 3. pīlārs ⁽¹⁾
Vide	B3. Enerģija un siltumnīcefekta gāzu emisijas Uzņēmums atklāj informāciju par savu kopējo enerģijas patēriņu MWh, norādot sadalījumu saskaņā ar turpmāk sniegto tabulu, ja tas var iegūt nepieciešamo informāciju šāda sadalījuma sniegšanai:				SFDR ⁽²⁾
		Atjaunīgie	Neatjaunīgie	Kopā	
	Elektroenerģija (kā atspoguļots komunālo pakalpojumu rēķinos)				
	Degvielas				
Vide	B3. Enerģija un siltumnīcefekta gāzu emisijas Uzņēmums atklāj informāciju par savām aplēstajām siltumnīcefekta gāzu (SEG) bruto emisijām tonnās CO ₂ ekvivalenta (tCO ₂ ekv.), ņemot vērā SEG protokola korporatīvā standarta (2004. gada versija) saturu, ieskaitot: (a) 1. pakāpes SEG emisijas tCO ₂ ekv. (no īpašumā esošiem vai kontrolētiem avotiem) un (b) 2. pakāpes emisijas pēc atrašanās vietā balstītas metodes tCO ₂ ekv. (t. i., emisijas, kas rodas iepirktās enerģijas, piemēram, elektroenerģijas, siltuma, tvaika vai aukstumenerģijas ražošanā).				SFDR ⁽³⁾ Etalons ⁽⁴⁾
Vide	B3. Enerģija un siltumnīcefekta gāzu emisijas Uzņēmums atklāj informāciju par savu SEG intensitāti, kas aprēķināta, dalot “kopējās SEG emisijas”, kas atklātas saskaņā ar 30. punktu, ar “apgrozījumu (naudas vienībās)”, kas atklāts saskaņā ar 24. punkta e) apakšpunkta iv) punktu.				SFDR ⁽⁵⁾ Etalons ⁽⁶⁾

Temats. Vidiskie, sociālie un pārvaldības faktori	DR numurs un nosaukums	SFDR 1. tabula un/vai EBI 3. pīlārs un/vai Etalonu regula
Vide	B4. Gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums Ja saskaņā ar tiesību aktiem vai citiem valsts noteikumiem uzņēmumam jau ir jāziņo par savām piesārņojošo vielu emisijām kompetentajām iestādēm vai ja tas ziņo par tām brīvprātīgi saskaņā ar vidiskās pārvaldības sistēmu, tas atklāj piesārņotājus, ko tas savas darbības ietvaros emitē gaisā, ūdenī un augsnē, norādot attiecīgo daudzumu par katru piesārņotāju. Ja šī informācija jau ir publiski pieejama, uzņēmums var arī atsaukties uz dokumentu, kurā tā ir paziņota, piemēram, norādot attiecīgo URL saiti vai iekļaujot hipersaiti.	SFDR ⁽⁷⁾
Vide	B5. Bioloģiskā daudzveidība Uzņēmums atklāj to objektu skaitu un platību (hektāros), kas tam pieder, ko tas ir nomājis vai ko tas pārvalda biodaudzveidības ziņā jutīgā teritorijā vai tās tuvumā.	SFDR ⁽⁸⁾
Vide	B7. Resursu izmantošana, aprites ekonomika un atkritumu apsaimniekošana Uzņēmums atklāj šādas ziņas: (a) kopējais gada laikā radīto atkritumu daudzums sadalījumā pa veidiem (nebīstamie un bīstamie);	SFDR ⁽⁹⁾
Sociālā joma	B9. Darbaspēks – veselība un drošība Uzņēmums atklāj šādas ziņas par saviem darbiniekiem : (a) reģistrējamo ar darbu saistīto nelaimes gadījumu skaits un biežums un (b) nāves gadījumu skaits ar darbu saistītu traumu un ar darbu saistītu slimību rezultātā.	SFDR ⁽¹⁰⁾ Etalons ⁽¹¹⁾
Sociālā joma	B10. Darbaspēks – atalgojums, koplīguma sarunas un apmācība Uzņēmums atklāj šādas ziņas: (b) darba samaksas atšķirība procentos starp sieviešu un vīriešu dzimuma darbiniekiem uzņēmumā. Uzņēmums var neatklāt šo informāciju, ja tā darbinieku skaits ir mazāks par 150 darbiniekiem, bet jāņem vērā, ka no 2031. gada 7. jūnija šis sliekšnis tiks samazināts līdz 100 darbiniekiem;	SFDR ⁽¹²⁾
Pārvaldība	B11. Notiesājoši spriedumi un naudas sodi par korupciju un kukuļošanu Ja pārskata periodā ir pieņemti notiesājoši spriedumi un piemēroti naudas sodi, uzņēmums atklāj notiesājošo spriedumu skaitu un to naudas sodu kopējo summu, kas uzlikti par korupcijas apkarošanas un kukuļošanas apkarošanas tiesību aktu pārkāpumiem.	Etalons ⁽¹³⁾
Visaptverošais modulis		
Vide	Apsvērumi, ziņojot par SEG emisijām saskaņā ar B3. punktu (pamata modulis) Ziņojot par savām 1. un 2. pakāpes emisijām, ja uzņēmums atklāj uzņēmumam specifisku informāciju par savām 3. pakāpes emisijām, tas to sniedz kopā ar informāciju, kas prasīta B.3. punktā "Energija un siltumnīcefekta gāzu emisijas".	SFDR ⁽¹⁴⁾ Etalons ⁽¹⁵⁾

Temats. Vidiskie, sociālie un pārvaldības faktori	DR numurs un nosaukums	SFDR 1. tabula un/vai EBI 3. pīlārs un/vai Etalonu regula
Vide	C3. SEG emisiju samazināšanas mērķrādītājs Ja uzņēmums ir noteicis SEG emisiju samazināšanas mērķrādītājus, tas atklāj savus 1. un 2. pakāpes emisiju mērķrādītājus absolūto vērtību izteiksmē. Saskaņā ar 50.–53. punktu un ja uzņēmums ir noteicis 3. pakāpes samazināšanas mērķrādītājus, tas norāda mērķrādītājus arī attiecībā uz būtiskām 3. pakāpes emisijām. Jo īpaši norāda: (a) mērķrādītāja gadu un mērķrādītāja gada vērtību; (b) bāzes gadu un bāzes gada vērtību; (c) mērķrādītājiem izmantotās mērvienības; (d) 1. pakāpes, 2. pakāpes un, ja šī informācija ir atklāta, 3. pakāpes daļu, uz kuru attiecas mērķrādītājs, un (e) sarakstu ar galvenajām darbībām, ko tas plāno īstenot savu mērķrādītāju sasniegšanai. Ja uzņēmums, kas darbojas nozarēs ar lielu ietekmi uz klimatu ⁽¹⁶⁾, ir pieņēmis pārkārtošanās plānu klimata pārmaiņu mazināšanai, tas var sniegt informāciju par to, tajā skaitā skaidrojumu, kā tas palīdz samazināt SEG emisijas. Ja uzņēmums darbojas nozarēs ar lielu ietekmi uz klimatu un tam nav pārkārtošanās plāna klimata pārmaiņu mazināšanai, tas to norāda, un ja norāda, tad atklāj, kad tas šādu pārkārtošanās plānu pieņems.	SFDR ⁽¹⁷⁾ Etalons ⁽¹⁸⁾ EBI 3. pīlārs ⁽¹⁹⁾ Etalons ⁽²⁰⁾
Vide	C4. Klimatiskie riski Ja uzņēmums ir noteicis klimatiskus apdraudējumus un klimatiskās pārkārtošanās notikumus, kas uzņēmumam rada bruto klimatiskos riskus, tas: (a) īsi apraksta šādus klimatiskos apdraudējumus un klimatiskās pārkārtošanās notikumus; (b) atklāj, kā tas ir novērtējis savu aktīvu, darbību un vērtības ķēdes pakļautību šiem apdraudējumiem un pārkārtošanās notikumiem un to jutīgumu; (c) atklāj visu konstatēto klimatisko apdraudējumu un pārkārtošanās notikumu laikposmus un (d) atklāj, vai tas ir veicis pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumus attiecībā uz jebkādiem klimatiskiem apdraudējumiem un pārkārtošanās notikumiem. Uzņēmums var atklāt klimatisko risku iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, kas var ietekmēt tā finanšu rādītājus vai darbībumdarbību īstermiņā, vidējā termiņā vai ilgtermiņā, norādot, vai saskaņā ar tā vērtējumu riski ir augsti, vidēji vai zemi.	Etalons ⁽²¹⁾ EBI 3. pīlārs ⁽²²⁾

Temats. Vidiskie, sociālie un pārvaldības faktori	DR numurs un nosaukums	SFDR 1. tabula un/vai EBI 3. pīlārs un/vai Etalonu regula
Sociālā joma	C6. Papildu informācija par pašu personālu– cilvēktiesību politika un procesi Uzņēmums sniedz atbildi uz šeit norādītajiem jautājumiem. (a) Vai uzņēmumam ir rīcības kodekss vai cilvēktiesību politika attiecībā uz pašu personālu? (JĀ/NĒ) (b) Ja atbilde ir “jā”, vai tas ietver: i. bērnu darbu (JĀ/NĒ); ii. piespiedu darbu (JĀ/NĒ); iii. cilvēku tirdzniecību (JĀ/NĒ); iv. diskrimināciju (JĀ/NĒ); v. negadījumu novēršanu (JĀ/NĒ); vai vi. citu? (JĀ/NĒ, ja jā, norādīt). Vai uzņēmumam ir sūdzību izskatīšanas mehānisms pašu personālam? (JĀ/NĒ)	Etalons ⁽²³⁾ SFDR ⁽²⁴⁾
Sociālā joma	C7. Nopietni cilvēktiesību incidenti Uzņēmums sniedz atbildi uz šādiem jautājumiem: (a) Vai uzņēmumā ir apstiprināti incidenti attiecībā uz pašu personālu saistībā ar: i. bērnu darbu (JĀ/NĒ); ii. piespiedu darbu (JĀ/NĒ); iii. cilvēku tirdzniecību (JĀ/NĒ); iv. diskrimināciju (JĀ/NĒ); vai v. citu? (JĀ/NĒ, ja jā, norādīt). (b) Ja atbilde ir “jā”, uzņēmums var aprakstīt darbības, kas tiek veiktas iepriekš aprakstīto incidentu risināšanai. Vai uzņēmums ir informēts par apstiprinātiem incidentiem, kuros iesaistīti vērtības ķēdes darbinieki, skartās kopienas, patērētāji un galalietotāji? Ja jā, norādīt.	SFDR ⁽²⁵⁾ Etalons ⁽²⁶⁾
Pārvaldība	C8. Ieņēmumi no konkrētām nozarēm un izslēgšana no ES atsaucēs etaloniem Ja uzņēmums darbojas vienā vai vairākās no turpmāk minētajām nozarēm, tas atklāj informāciju par saviem saistītajiem ieņēmumiem nozarē(-s): (a) pretrunīgi vērtēti ieroči (pretkājnieku mīnas, kasešu munīcija, ķīmiskie ieroči un bioloģiskie ieroči),	SFDR ⁽²⁷⁾ Etalons ⁽²⁸⁾

Temats. Vidiskie, sociālie un pārvaldības faktori	DR numurs un nosaukums	SFDR 1. tabula un/vai EBI 3. pīlārs un/vai Etalonu regula
	(b) tabakas audzēšana un ražošana;	EBI 3. pīlārs ⁽²⁹⁾ Etalons ⁽³⁰⁾
	(c) fosilās degvielas (akmeņogļu, naftas un gāzes) nozarē (proti, tas jebkādu ieņēmumu gūst no fosilās degvielas (kā tas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999 2. panta 62. apakšpunktā) izpētes, ieguves, ražošanas, pārstrādes, uzkrāšanas, attīrīšanas vai izplatīšanas, tostarp transportēšanas, uzglabāšanas un tirdzniecības), tajā skaitā no akmeņogļu, naftas un gāzes gūto ieņēmumu sadalījums); vai	SFDR ⁽³¹⁾ EBI 3. pīlārs ⁽³²⁾ Etalons ⁽³³⁾
	(d) ķīmisko vielu ražošana, ja uzņēmums ražo pesticīdus un citus agroķīmiskos produktus.	SFDR ⁽³⁴⁾ EBI 3. pīlārs ⁽³⁵⁾
	Uzņēmums atklāj informāciju par to, vai tas ir izslēgts no jebkādiem ES atsaucies etaloniem, kas ir saskaņoti ar Parīzes nolīgumu, kā aprakstīts šā ieteikuma II pielikuma 177. punktā.	EBI 3. pīlārs ⁽³⁶⁾ Etalons ⁽³⁷⁾
Pārvaldība	C9. Dzimumu pārstāvības rādītājs pārvaldības struktūrā Ja uzņēmumam ir pārvaldības struktūra, uzņēmums atklāj saistīto dzimumu pārstāvības rādītāju.	SFDR ⁽³⁸⁾ Etalons ⁽³⁹⁾

⁽¹⁾ Šī informācijas atklāšanas prasība ir saskaņā ar prasībām, kas iekļautas Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2022/2453 5. veidnē. Bankas portfelis – klimata pārmaiņu fiziskais risks: riska darījumi, kas pakļauti fiziskam riskam.

⁽²⁾ Regulas (ES) 2019/2088 (SFDR) obligātais 5. rādītājs I pielikuma 1. tabulā ("Neatjaunojamo energoresursu enerģijas patēriņa un ražošanas īpatsvars").

⁽³⁾ Regulas (ES) 2019/2088 (SFDR), I pielikuma 1. tabulas obligātais 1. un 2. rādītājs ("SEG emisijas"; "Oglekļa pēda")

⁽⁴⁾ Regulas (ES) 2020/1816 (Etalonu regulas) 5. panta 1. punkts, 6. pants un 8. panta 1. punkts.

⁽⁵⁾ Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088, jo tā izriet no obligātā rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kurš noteikts 3. rādītājā Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma 1. tabulā saistībā ar informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("Ieguldījumu saņēmēju sabiedrību SEG intensitāte").

⁽⁶⁾ Šī informācija ir saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2020/1818 (Klimata etalonu regula) 8. panta 1. punktu.

⁽⁷⁾ Regula (ES) 2019/2088 (SFDR), jo tas ir atvasināts no a) papildu rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta ar 2. rādītāju Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma 2. tabulā saistībā ar informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("Gaisa piesārņotāju emisijas"); b) 8. rādītāja I pielikuma I tabulā ("Emisijas ūdenī"); c) 1. rādītāja I pielikuma II tabulā ("Neorganisko piesārņotāju emisijas"); un d) 3. rādītāja I pielikuma II tabulā ("Ozona slāni noārdošas emisijas").

⁽⁸⁾ Regula (ES) 2019/2088 (SFDR), obligātais 7. rādītājs I pielikuma 1. tabulā ("Darbības, kas negatīvi ietekmē biodaudzveidības ziņā jutīgas teritorijas")

⁽⁹⁾ Šī informācija nodrošina vajadzīgo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088, jo tā izriet no obligātā rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta 9. rādītājā Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma 1. tabulā attiecībā uz informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("Bīstamo atkritumu un radioaktīvo atkritumu attiecība").

⁽¹⁰⁾ Šī informācija nodrošina vajadzīgo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas **Regula (ES) 2019/2088**, jo tā atspoguļo papildu rādītāju, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta **2. rādītājā attiecīgās deleģētās regulas 1. pielikuma 3. tabulā** attiecībā uz informācijas par ilgtspējīgiem ieguldījumiem atklāšanas noteikumiem ("Nelaimes gadījumu rādītājs").

- (¹¹) Etalonu administratoriem jāatklāj VSP faktorus, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2020/1816, kā noteikts 2. pielikuma 1. un 2. iedaļas rādītājā "Vidējais svērtais negadījumu, traumu un bojājājušo skaits".
- (¹²) Regulas (ES) 2019/2088 (SFDR) obligātais 12. rādītājs I pielikuma 1. tabulā ("Nekoriģētā vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirība") un (ES) 2020/1816 (Etalonu regula) II pielikuma 1. un 2. iedaļas rādītājs "Vidējā svērtā vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirība".
- (¹³) Etalona Regula (ES) 2020/1816, II pielikuma 1. un 2. iedaļas rādītājs "Notiesājošu spriedumu skaits un naudas sodu apmērs par korupcijas apkarošanas un kukuļošanas apkarošanas tiesību aktu pārkāpumiem".
- (¹⁴) Regula (ES) 2019/2088 (SFDR), I pielikuma 1. tabulas obligātais 1. un 2. rādītājs ("SEG emisijas"; "Oglekļa pēda")
- (¹⁵) Regulas (ES) 2020/1816 (Etalonu regula) 5. panta 1. punkts, 6. pants un 8. panta 1. punkts.
- (¹⁶) Nozares ar lielu ietekmi uz klimatu ir tās, kas uzskaitītas NACE A–H sadaļā un M sadaļā, kā noteikts Deleģētās Regulas (ES) 2023/137 I pielikumā.
- (¹⁷) Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088 (SFDR), jo tā izriet no papildu rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta 4. rādītājā Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma 2. tabulā saistībā ar informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("Ieguldījumi sabiedrībās, kurām nav oglekļa emisiju samazināšanas iniciatīvu").
- (¹⁸) Šī informācija ir saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2020/1818 (Klimata etalonu regula) 6. pantu.
- (¹⁹) Šī informācija ir saskaņota ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 449.a pantu; Komisijas Istenošanas regulas (ES) 2022/2453 3. veidne "Bankas portfelis – klimata pārmaiņu pārkārtošanās risks: pielāgošanas rādītāji"
- (²⁰) Šī informācija ir saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1119 (ES Klimata akts) 2. panta 1. punktu un Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2020/1818 (Klimata etalonu regula) 2. pantu.
- (²¹) Etalonu regulas (ES) 2020/1816 II pielikums: Vidiskie faktori, kas jāņem vērā etalona pamatā esošajiem aktīviem.
- (²²) EBI 3. pīlārs: ITS – 5. veidne: Bankas portfelis – klimata pārmaiņu fiziskais risks: riska darījumi, kas pakļauti fiziskam riskam, un EBI 3. pīlārs: ITS – 2. veidne: Bankas portfelis – klimata pārmaiņu pārkārtošanās risks: ar nekustamo īpašumu nodrošināti aizdevumi – nodrošinājuma energoefektivitāte.
- (²³) Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju etalonu administratoriem, lai atklātu VSP faktorus, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2020/1816, kā noteikts II pielikuma 1. un 2. iedaļas rādītājā "Etalonu portfeļa pakļautība uzņēmumiem bez pienācīgas pārbaudes politikas jautājumos, kas izskatīti Starptautiskās Darba organizācijas 1.–8. konvencijā."
- (²⁴) Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088, jo tā izriet no obligāta rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura attiecībā uz informācijas par ilgtspējīgiem ieguldījumiem atklāšanas noteikumiem noteikta Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma I tabulas 11. rādītājā ("Ieguldījumu īpatsvars ieguldījumu saņēmējās sabiedrībās, kurās nav politikas atbilstības ANO Globālā līguma principiem vai ESAO pamatnostādņu daudz nacionāliem uzņēmumiem uzraudzībai, vai sūdzību izskatīšanas mehānismu, lai vērstos pret ANO Globālā līguma principu vai ESAO pamatnostādņu daudz nacionāliem uzņēmumiem pārkāpumiem"), I pielikuma III tabulas 5. rādītājā ("Ieguldījumu īpatsvars ieguldījumu saņēmējās sabiedrībās, kurām nav sūdzību izskatīšanas mehānisma saistībā ar darbinieku lietām") un I pielikuma III tabulas 9. rādītājā ("Ieguldījumu īpatsvars vienībās, kurām nav cilvēktiesību politikas").
- (²⁵) Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088, jo tā izriet no obligāta un papildu rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma I tabulas 10. rādītājā un I pielikuma III tabulas 14. rādītājā attiecībā uz informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("ANO Globālā līguma principu un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) pamatnostādņu daudz nacionāliem uzņēmumiem pārkāpumi" un "Nopietnu cilvēktiesību problēmu un incidentu atklāto gadījumu skaits")
- (²⁶) Šī informācija nodrošina informāciju, kas etalonu administratoriem vajadzīga, lai atklātu VSP faktorus, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2020/1816, kā noteikts II pielikuma 1. un 2. iedaļas rādītājā "To etalona komponentu skaits, uz kuriem attiecas sociālie pārkāpumi (absolūtais skaits un relatīvais skaits dalīts ar visiem etalona komponentiem), kā minēts starptautiskajos līgumos un konvencijās, Apvienoto Nāciju Organizācijas principos un attiecīgā gadījumā valsts tiesību aktos".
- (²⁷) Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088, jo tā izriet no papildu rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta 14. rādītājā Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma I tabulā saistībā ar informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("Saistība ar pretrunīgi vērtētiem ieročiem (pretkājnieku mīnas, kasešu munīcija, ķīmiskie ieroči un bioloģiskie ieroči)").
- (²⁸) Etalonu regulas (ES) 2020/1818 12. panta 1. punkts: "Parīzes nolīgumam pielāgotu ES etalonu administratori no minētajiem etaloniem izslēdz visus šādus uzņēmumus: uzņēmumi, kas iesaistīti jebkādas darbības, kuras saistītas ar pretrunīgi vērtējamajiem ieročiem; "un Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2020/1816 II pielikums: Etalona komponentu vidējais svērtais procentuālais īpatsvars pretrunīgi vērtējamajā ieroču nozarē."
- (²⁹) EBI 3. pīlārs: 1. veidne: Bankas portfelis – klimata pārmaiņu pārkārtošanās risks: tabakas izstrādājumu ražošanas uzņēmumi, kas izslēgti no Parīzes nolīgumam pielāgotiem ES etaloniem saskaņā ar 12. panta 1. punkta d) līdz g) apakšpunktu un saskaņā ar Klimata etalonu standartu regulas 12. panta 2. punktu.

-
- ⁽³⁰⁾ Šī informācija nodrošina etalonu administratoriem nepieciešamo informāciju, lai atklātu VSP faktorus, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2020/1818, kā noteikts 12. panta 1. punkta b) apakšpunktā un Etalonu regulas (ES) 2020/1816 II pielikumā: "Etalona komponentu vidējais svērtais procentuālais īpatsvars tabakas nozarē."
- ⁽³¹⁾ Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088, jo tā izriet no papildu rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta 4. rādītājā Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma I tabulā saistībā ar informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("Saistība ar sabiedrībām, kas darbojas fosilās degvielas nozarē").
- ⁽³²⁾ EBI 3. pīlārs: 1. veidne: Bankas portfelis – klimata pārmaiņu pārkārtošanās risks: ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes uzņēmumi, kas izslēgti no Parīzes nolīgumam pielāgotiem ES etaloniem saskaņā ar 12. panta 1. punkta d) līdz g) apakšpunktu un saskaņā ar Klimata etalonu standartu regulas 12. panta 2. punktu.
- ⁽³³⁾ Etalonu regulas (ES) 2020/1818 12. panta 1. punkts.
- ⁽³⁴⁾ Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088, jo tā izriet no papildu rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta 9. rādītājā Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/1288 I pielikuma II tabulā saistībā ar informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("Ieguldījumi sabiedrībās, kas ražo ķīmiskas vielas").
- ⁽³⁵⁾ EBI 3. pīlārs: 1. veidne: Bankas portfelis — klimata pārmaiņu pārkārtošanās risks: ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes uzņēmumi, kas izslēgti no Parīzes nolīgumam pielāgotiem ES etaloniem saskaņā ar 12. panta 1. punkta d) līdz g) apakšpunktu un saskaņā ar Klimata etalonu standartu regulas 12. panta 2. punktu.
- ⁽³⁶⁾ Šī informācijas atklāšanas prasība ir saskaņota ar Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2022/2453 prasībām 1. veidnē "Klimata pārmaiņu pārkārtošanās risks".
- ⁽³⁷⁾ Šī informācijas atklāšanas prasība ir saskaņota ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2020/1818 (Klimata etalonu regula) 12. panta 1. punktu.
- ⁽³⁸⁾ Šī informācija nodrošina nepieciešamo informāciju finanšu tirgus dalībniekiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2019/2088, jo tā izriet no papildu rādītāja, kas saistīts ar svarīgāko negatīvo ietekmi, kura noteikta 13. rādītājā I tabulā I pielikumā Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2022/1288 (2022. gada 6. aprīlis), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/2088 papildina attiecībā uz informācijas atklāšanas noteikumiem par ilgtspējīgiem ieguldījumiem ("Dzimumu pārstāvība valdēs").
- ⁽³⁹⁾ Šī informācija nodrošina informāciju, kas etalonu administratoriem vajadzīga, lai atklātu VSP faktorus, uz kuriem attiecas Komisijas 2020. gada 17. jūlija Deleģētā regula (ES) 2020/1816, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/1011, kā noteikts II pielikuma 1. un 2. iedaļas rādītājā "Sieviešu un vīriešu vidējā svērtā attiecība valdēs".
-

II PIELIKUMS

Praktiski norādījumi par šā ieteikuma I pielikumā noteiktā brīvprātīgā ilgtspējas ziņu sniegšanas standarta maziem un vidējiem uzņēmumiem piemērošanu

Šajā pielikumā sniegti praktiski norādījumi par šā ieteikuma I pielikumā noteiktā brīvprātīgā ilgtspējas ziņu sniegšanas standarta maziem un vidējiem uzņēmumiem (VSME) piemērošanu.

Šajā pielikumā sniegti norādījumi, ar kuriem precizēta tādu atsevišķu ilgtspējas informācijas atklāšanas prasību piemērošana, kuras ietvertas brīvprātīgajā ilgtspējas ziņu sniegšanas standartā maziem un vidējiem uzņēmumiem. Uzņēmumiem un citām ieinteresētām personām vēlams iepazīties arī ar EFRAG publicētajiem ESRS īstenošanas norādījumiem.

Ar šajā pielikumā ietvērto norādījumu sniegšanu Komisija vēlas atvieglot izmaksu ziņā efektīvu informācijas atklāšanas prasību piemērošanu maziem un vidējiem uzņēmumiem un nodrošināt paziņotās ilgtspējas informācijas izmantojamību un salīdzināmību. Nodrošinot uzņēmumiem lielāku skaidrību un noteiktību, šie norādījumi palīdzēs sasniegt Komisijas mērķi vienkāršot ilgtspējas ziņu sniegšanas prasības un samazināt administratīvo slogu ar ilgtspējas ziņu sniegšanu saistītiem uzņēmumiem.

Šajā pielikumā ietvertie norādījumi nekādā veidā nepaplašina un nepapildina noteikumus, kas noteikti Komisijas ieteikumā vai brīvprātīgajā ilgtspējas ziņu sniegšanas standartā maziem un vidējiem uzņēmumiem minētā ieteikuma I pielikumā. Šā pielikuma mērķis ir tikai palīdzēt uzņēmumiem praktiski īstenot attiecīgās informācijas atklāšanas prasības.

Pamata modulis Norādījumi

1. Turpmākajās iedaļās ietvērto norādījumu mērķis ir atvieglot Komisijas Ieteikuma par brīvprātīgu ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu maziem un vidējiem uzņēmumiem I pielikuma 21.–43. punktā ietvērto ilgtspējas informācijas atklāšanas prasību piemērošanu.
2. Turpmāk sniegtie norādījumi ir paredzēti kā daļa no ekosistēmas, kas varētu ietvert arī turpmāku EFRAG atbalsta rokasgrāmatu izstrādi, turpmākus digitālos rīkus un īstenošanas atbalstu (izglītības pasākumi, ieinteresēto personu iesaiste), kuru mērķis ir veicināt izpratni par dažiem norādījumos ietvertajiem tehniskajiem elementiem.
3. Šie norādījumi sniedz atbalstu uzņēmumiem, kas vēlas piemērot pamata moduli.

1.1. Norādījumi par pamata moduli – vispārīga informācija**B1. Sagatavošanas pamats**

4. Sniedzot informāciju par uzņēmuma juridisko formu atbilstoši valsts tiesību aktiem saskaņā ar 24. punkta e) apakšpunkta i) punktu, uzņēmums var izvēlēties vienu no šādām uzņēmuma struktūrām:
 - a) sabiedrība ar ierobežotu atbildību,
 - b) viena īpašnieka sabiedrība,
 - c) personālsabiedrība,
 - d) kooperatīvs,
 - e) cits (lūdzu, norādiet saskaņā ar valsts specifikācijām attiecībā uz juridiskajām formām).
5. Sniedzot informāciju par uzņēmuma NACE kodu(-iem) saskaņā ar 24. punkta e) apakšpunkta ii) punktu, NACE kodi (*Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne*) ir Eiropas Savienībā izmantotā saimnieciskās darbības klasifikācija. Tie sniedz standartizētu sistēmu saimniecisko darbību klasificēšanai nozarēs, nodrošinot salīdzināmību un vienotu izpratni dažādu ES valstu starpā.

6. NACE kodu veido vairāki cipari no 2 līdz 5 atkarībā no detalizācijas līmeņa, ar kādu tiek identificēta saimnieciskā darbība. NACE kodu saraksts ir atrodams šādā dokumentā: Regula (ES) 2023/137.

Līmeņa Nr.	Identifikators	Apraksts
1.	Sadaļa	Sadaļas apzīmē ar burtu, un tajās ir definēta 21 vispārēja ekonomikas joma, piemēram, lauksaimniecība, apstrādes rūpniecība vai tirdzniecība.
2.	Nodaļa	Nodaļu apzīmē ar divciparu ciparu kodu, un tā apzīmē konkrētu nozari vispārējās ekonomiskās jomas ietvaros. Kopumā ir 88 nodaļas.
3.	Grupa	Grupu apzīmē ar trīsciparu ciparu kodu (ņemot vērā arī nodaļas divus ciparus), un tā definē konkrētu nozares darbību grupu. Ir aptuveni 270 grupas.
4	Klase	Klasi apzīmē ar četrciparu kodu (ņemot vērā nodaļas un grupas ciparus), un tā definē konkrētu darbību grupā. Ir aptuveni 450 klases.

7. Sniedzot informāciju par **darbinieku** skaitu saskaņā ar 24. punkta e) apakšpunkta v) punktu, pilnslodzes ekvivalents (FTE) ir pilnslodzes amata vietu skaits **uzņēmumā**. To var aprēķināt, **dalot darbinieka plānoto stundu skaitu (kopējais faktiskais nedēļā nostrādāto stundu skaits) ar darba devēja stundu skaitu pilnslodzes darba nedēļā (pilnslodzes darbinieku kopējais nostrādāto stundu skaits)**. Piemēram, darbinieks, kas uzņēmumā, kurā pilnslodzes nedēļa ir 40 stundas, katru nedēļu strādā 25, atbilst 0,625 FTE (t. i., 25/40 stundas).
8. Darbinieku skaits ir kopējais uzņēmumā nodarbināto personu skaits, kas uzrādīts vai nu pārskata perioda beigās, vai kā vidējais rādītājs pārskata periodā.
9. Sniedzot informāciju par primāro darbību valsti un nozīmīgu aktīvu atrašanās vietu saskaņā ar 24. punkta e) apakšpunkta vi) un vii) punktu, uzņēmums šo informāciju atklāj par katru savu **objektu** saskaņā ar šādu tabulu:

Objekts	Adrese	Pasta indekss	Pilsēta	Valsts	Koordinātas (ģeolokācija)
Juridiskā adrese (piemēram)					
Noliktava (piemēram)					
Ražotne (piemēram)					

10. Sagaidāms, ka nolūkā novērtēt ar MVU saistītos riskus un iespējas, jo īpaši saistībā ar ilgtspējas jautājumiem, kas saistīti ar **pielāgošanos klimata pārmaiņām**, ūdeni, ekosistēmām un bioloģisko daudzveidību, vērtīgs datu punkts ieinteresētajām personām būs uzņēmuma ģeolokācija.
11. Ģeolokāciju norāda telpisko punktu izteiksmē atsevišķām vienībām vai kā daudzstūra punktus, kas nosaka lielāka, mazāk vienībai līdzīga **objekta**, piemēram, saimniecības, raktuves vai ražotnes robežas. Uzņēmums var arī norādīt punktu kopu, kas dod iespēju viegli identificēt attiecīgo teritoriju. Telpiskos punktus norāda kā koordinātas ar piecām zīmēm aiz komata (piemēram, 0° 00' 0,036'').

12. Atklājot informāciju par īpašumā esošo, nomāto vai pārvaldīto **objektu** ģeolokāciju, uzņēmums norāda objektu koordinātas 73. punktā iekļautajā tabulā. Piederošo, nomāto vai pārvaldīto objektu koordinātu noteikšanai uzņēmums var izmantot tīmekļa kartēšanas rīkus. Lielāku objektu perimetra vai platības noteikšanai uzņēmums var izmantot arī jebkādas piemērotas programmatūras rīkus vai platformas.
13. Attiecībā uz 25. punktu ar ilgtspēju saistīta sertifikācija var ietvert MVU pamatdarbībai atbilstošus reģistrētus ekomarķējumus no ES, valsts vai starptautiskas marķēšanas sistēmas. Piemēram, ES ekomarķējums attiecas uz konkrētiem produktiem, piemēram, tekstilizstrādājumiem un apaviem, segumiem (piemēram, koka grīdas segumiem), tīrīšanas un ķermeņa kopšanas līdzekļiem, elektroniskajām iekārtām vai mēbelēm. Ar papildu informāciju uzņēmums var iepazīties ar *ES ekomarķējuma produktu grupās un produktu katalogā*.

B2. Prakse, politika un turpmākās iniciatīvas pārejai uz ilgtspējīgāku ekonomiku

14. Ziņu par B2 datu punktiem sniegšanai uzņēmumi var izmantot turpmāk norādīto veidni.

	Vai jums ir ilgtspējas prakse / politika / nākotnes iniciatīvas, kas risina kādu no turpmāk minētajiem ilgtspējas jautājumiem? [JĀ/NĒ]	Vai tās ir publiski pieejamas? [JĀ/NĒ]	Vai politikām ir kādi mērķrādītāji? [JĀ/NĒ]
Klimata pārmaiņas			
Piesārņojums			
Ūdens un jūras resursi			
Bioldaudzveidība un ekosistēmas			
Aprites ekonomika			
Pašu personāls			
Darbinieki vērtības ķēdē			
Skartās kopienas			
Patērētāji un galalietotāji			
Darījumdarbība			

15. Ja uzņēmums ir kooperatīvs, tas var atklāt šādu informāciju:

(a) darba ņēmēju, lietotāju vai citu ieinteresēto personu vai kopienu faktiskā līdzdalība pārvaldībā;

- (b) finanšu ieguldījumi tādu sociālās ekonomikas struktūru kapitālā vai aktīvos, kas minētas Padomes 2023. gada 29. septembra ieteikumā (izņemot ziedojumus un iemaksas); un
- (c) jebkādi ierobežojumi attiecībā uz peļņas sadali saistībā ar tādu darbību savstarpīgo raksturu vai darbību būtību, kuras veido pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (VTNP).

Norādījumi attiecībā uz pašu personālam, darbiniekiem vērtības ķēdē, skartajām kopienām un patērētājiem un galalietotājiem/lietotājiem

16. Nolūkā izprast ilgtspējas jautājumus, kas saistīti ar sociālajām tiesībām un cilvēktiesībām, skatīt iespējamo ilgtspējas jautājumu sarakstu B papildinājumā. Šis saraksts varētu palīdzēt noteikt, vai politiku, prakses vai turpmāko iniciatīvu mērķis ir visaptveroši novērst negatīvu **ietekmi** uz cilvēktiesībām, vai arī tās attiecas tikai uz konkrētām skarto ieinteresēto personu grupām (piemēram, darba ņēmējiem augšupējā **vērtības ķēdē**). Šis informācijas atklāšanas ietvaros uzņēmumi var arī atklāt, vai tiem ir process ar cilvēktiesībām saistīto sūdzību izskatīšanai.

1.2. Norādījumi par pamata moduli – vides rādītāji

B3. Enerģija un siltumnīcefekta gāzu emisijas

Ietekme uz klimatu: enerģijas patēriņš un siltumnīcefekta gāzu emisijas

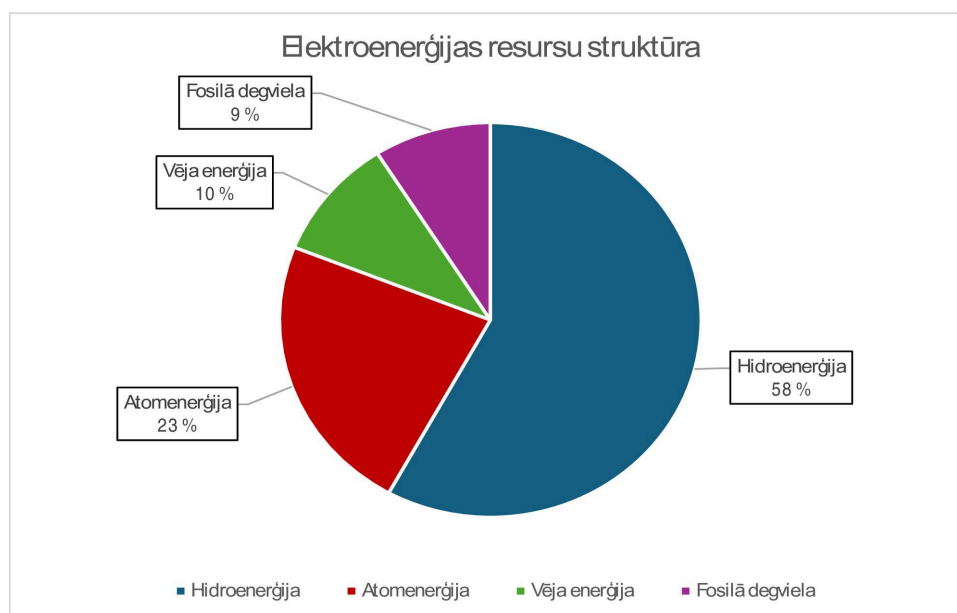
17. Saskaņā ar 29. un 30. punktu uzņēmums sniedz ziņas par savu **ietekmi** uz klimatu, sniedzot informāciju par savu enerģijas patēriņu un **siltumnīcefekta gāzu emisijām**. Šie norādījumi par informācijas atklāšanu B3. punktā nav papildu datu punkts, kas papildina 29. punktā (par enerģijas patēriņu) un 30. punktā (par SEG emisijām) aprakstīto informācijas atklāšanu, bet drīzāk uzsver vispārējo mērķi un sniedz kontekstu pamata informācijas atklāšanai B3. punktā.

Enerģopatēriņš

18. Enerģopatēriņš būtiski nosaka ar klimatu saistīto **ietekmi**. Tāpēc ir svarīgi atklāt gan patērētās enerģijas daudzumu, gan veidu, piemēram, fosilo kurināmo, kā ogles, naftu un gāzi, salīdzinājumā ar **atjaunīgo enerģiju**, kā arī patērētās enerģijas struktūru. Informācijas par enerģiju atklāšanas piemēri ir kopējais enerģijas patēriņš sadalījumā pa fosilajiem kurināmajiem un elektroenerģiju. Var sniegt ziņas arī par citu sadalījumu, piemēram, pirktais vai pašražotās elektroenerģijas no atjaunīgiem energoresursiem patēriņu. Turpmāk norādīts 29. punktā prasītās informācijas piemērs.

	Atjaunīgās enerģijas patēriņš (MWh)	Neatjaunīgās enerģijas patēriņš (MWh)	Kopā 202(x). gada enerģijas patēriņš (MWh)
Elektroenerģija (kā atspoguļots komunālo pakalpojumu rēķinos)	300	186	486
Degvielas	3	7	10

19. Uzņēmumam jāizvairās no dubultas uzskaites, ja tas iegādājas fosilo kurināmo (piemēram, dabasgāzi, naftu) vai atjaunīgo kurināmo (piemēram, biodegvielu, kā biodīzeļdegvielu un bioetanolu) elektroenerģijas, siltuma vai aukstumenerģijas ražošanai savam patēriņam. Tāpēc uzņēmums iegādātā kurināmā enerģijas saturu uzskaita tikai kā kurināmā patēriņu, bet neuzskaita to vēlreiz un nesniedz ziņas par savu no šī kurināmā saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas patēriņu. Ja elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunīgos energoresursus, piemēram, saules vai vēja enerģiju, un kurināmā izmantošana nav nepieciešama, uzņēmums uzskaita saražotās un patērētās elektroenerģijas daudzumu kā elektroenerģijas patēriņu.

20. Uzņēmums nekompensē savu enerģijas patēriņu ar saražoto enerģiju, pat ja uz vietas **objektā** saražoto enerģiju pārdod trešai personai, kas to izmanto. Atklājot informāciju par pasāžoto enerģijas patēriņu, uzņēmums arī izvairās no kurināmā patēriņa dubultas uzskaites. Ja uzņēmums ražo elektroenerģiju no neatjaunīga vai atjaunīga kurināmā avota un saražoto elektroenerģiju pēc tam patērē, enerģijas patēriņu ieskaita tikai vienu reizi kurināmā patēriņa pozīcijā. **Atjaunīgās enerģijas** patēriņa īpatsvaru var aprēķināt, pamatojoties uz izcelsmes apliecinājumiem, atjaunīgās enerģijas sertifikātiem vai elektroenerģijas sastāvu atbilstoši norādītajam elektroenerģijas rēķinā. Elektroenerģijas rēķinā var norādīt patērētās elektroenerģijas vienības un norādīt no atjaunīgajiem energoresursiem saražotās piegādātās elektroenerģijas procentuālo daļu, un tas var izskatīties līdzīgi kā turpmākajā attēlā.
21. Sagatavojot 29. punktā prasīto informāciju par enerģijas patēriņu, uzņēmums neiekļauj izejvielas un kurināmos, ko nesadedzina enerģijas ieguvei. Uzņēmums, kas kurināmo patērē kā ievadresursus, informāciju par šo patēriņu var atklāt atsevišķi no prasītās atklājamās informācijas.

Dažādu enerģijas vienību pārrēķināšana

22. Uzņēmumiem ir jāziņo par savu enerģijas patēriņu galaenerģijas izteiksmē, ko saprot kā uzņēmumam piegādātās enerģijas daudzumu, piemēram, megavatstundas (MWh) elektroenerģijas, kas iepirkta no energouzmņēmuma, tvaika, kurš saņemts no netālu esošas rūpnīcas, vai dīzeļdegvielas, kas iegādāta degvielas uzpildes stacijās. Elektroenerģija nepārprotami attiecas uz siltumapgādi, tvaiku un aukstumapgādi. Pie kurināmā pieder jebkas, ko sadedzina, piemēram, gāze, dabasgāze, biomasu u. c.
23. 29. punktā kā izvēlēta enerģijas patēriņa mērvienība ir norādīta MWh. Attiecībā uz kurināmo vai biomasu tādas citās mērvienībās izteiktos datus kā enerģijas saturu (piemēram, kJ, Btu), tilpumu (piemēram, litri, m³) vai masu (piemēram, metriskās tonnas, īsās tonnas), nepieciešams pārrēķināt uz MWh.
24. Attiecībā uz degvielas patēriņu, ko mēra pēc masas (piemēram, koksne, ogles), uzņēmumam:
- jāiegūst kurināmā zemākā siltumspēja (piemēram, kJ/metriskā tonna, TJ/Gg) (tā var būt tipiska vērtība, ko publicē uzticami avoti, piemēram, IPCC, vai to var nodrošināt piegādātājs, vai iegūt iekšēji);
 - jākonvertē zemākā siltumspēja uz MWh/tonnu, piemēram:
 $1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277,78 \text{ MWh}$; $1 \text{ Gg} = 10^9 \text{ g} = 1\,000 \text{ t}$
 $11,9 \text{ TJ/Gg} = 11,9 * 277,78 / 1\,000 \text{ t} = 3,31 \text{ MWh/tonna}$, un
 - jāaprēķina masas enerģijas saturs, piemēram:
 $1\,245\,345 \text{ t} * 3,31 \text{ MWh/t} = 4\,117\,111 \text{ MWh}$.

25. Attiecībā uz šķidro kurināmo uzņēmumiem:

- (a) jāpārveido informācija par tilpumu masā, reizinot tilpumu ar degvielas blīvumu, piemēram,

$$\text{Dīzeļdegviela} = 4\,456\,000 \text{ l}; \text{ Dīzeļdegvielas blīvums} = 0,84 \text{ kg/l}$$

$$4\,456\,000 \text{ (l)} * 0,84 \text{ (kg/l)} = 3\,743\,040 \text{ kg} = 3\,743 \text{ t};$$

- (b) jāaprēķina enerģijas saturs, reizinot masu ar zemāko siltumspēju, piemēram, $3\,743 \text{ [t]} * 43 \text{ [TJ/Gg]} = 3\,743 \text{ t} * 43 \text{ TJ}/(1\,000 \text{ [t]}) = 160,95 \text{ [TJ]}$, un

- (c) jāpārveido TJ par MWh, piemēram, $1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277,778 \text{ MWh}$

$$160,95 \text{ [TJ]} = 277,78 \text{ [MWh/TJ]} * 160,95 \text{ [TJ]} = 44\,708 \text{ MWh}.$$

Dokumentācijas avots:

Dati

Dokumentācijas avots

CDP

CDP tehniskā piezīme: Kurināmā datu pārvēršana MWh

Siltumnīcefekta gāzu emisijas

26. Attiecībā uz **siltumnīcefekta gāzu bruto emisijām** (SEG), kas rodas uzņēmuma darbības rezultātā, 30. punkta prasības pamatā ir SEG protokola – galvenā SEG emisiju uzskaites standarta – definīcijas un noteikumi. Saskaņā ar 30. punktu uzņēmumiem ir jāsniedz ziņas par savām 1. un 2. pakāpes emisijām. 1. pakāpes SEG emisijas ietver tiešās emisijas no īpašumā esošiem vai kontrolētiem avotiem. 2. pakāpes emisijas ir **netiešās SEG emisijas**, kas rodas no ziņojošā uzņēmuma darbībām (jo tās rodas no uzņēmuma patērētās enerģijas) un kas tomēr rodas no avotiem, kuri pieder citam uzņēmumam vai kurus tas kontrolē. Turpmākajās iedaļās ir sniegti papildu norādījumi par 1. un 2. pakāpes emisiju aprēķināšanu.

27. Ziņas par 1. un 2. pakāpes emisijām var sniegt turpmāk norādītajā formātā.

	202(X). gada SEG emisijas (tCO ₂ e)
1. pakāpe	45
2. pakāpe	6
Kopā	51

28. SEG protokols ir globāls standarts SEG emisiju mērīšanai, ziņošanai un pārvaldībai, vienlaikus nodrošinot konsekveni un pārredzamību. Korporatīvais standarts aptver norādes uzņēmumiem un citām organizācijām (NVO, valdība u. c.) attiecībā uz 1. pakāpes, 2. un 3. pakāpes emisijām.

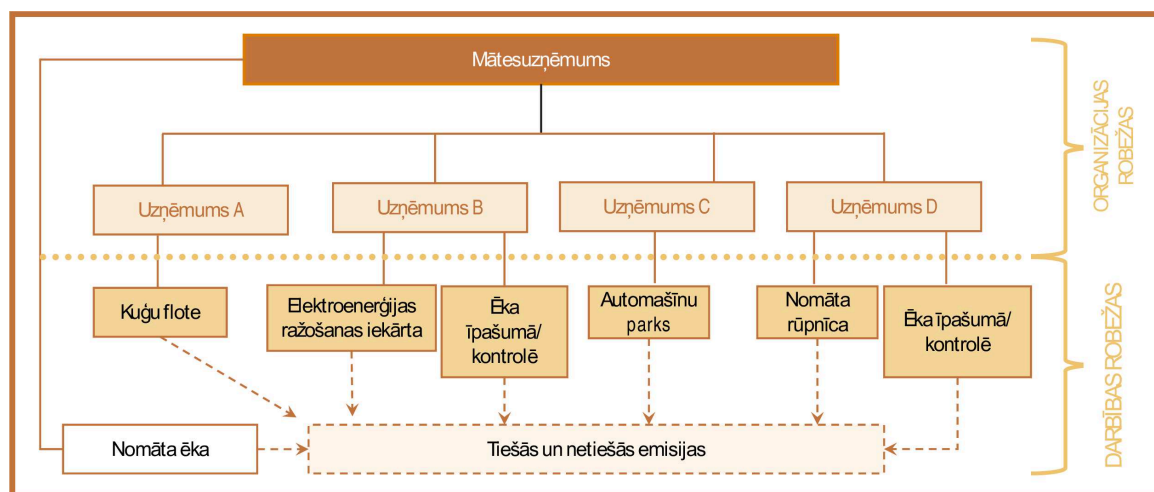
29. Nolūkā nodrošināt taisnīgu uzņēmuma emisiju uzskaiti, SEG protokolā ir noteikts ziņošanas principu saraksts:

- (a) būtiskums: nodrošina, ka SEG inventarizācijas pārskats atspoguļo organizācijas SEG emisijas;
- (b) pabeigtība: nodrošina, ka SEG inventarizācijas pārskatā ir ņemti vērā visi SEG emisiju avoti un darbības izvēlētajā robežās;
- (c) konsekvence: nodrošina salīdzināšanai laika gaitā izmantotās metodikas konsekvenci;
- (d) pārredzamība: atklāj pieņēmumus, atsaucis un metodiku, kas izmantota SEG emisiju aprēķināšanā, un
- (e) precizitāte: nodrošina, ka SEG emisiju dati ir pietiekami precīzi lietotāju lēmumu pieņemšanai.

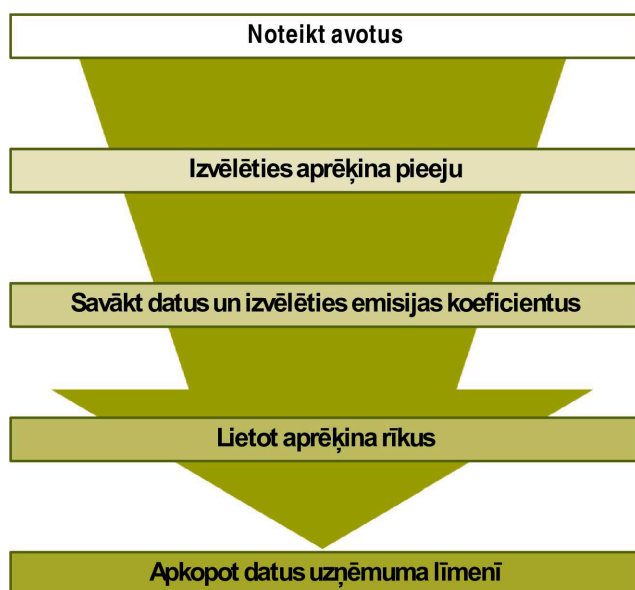
30. Kā alternatīvu SEG protokolam uzņēmumi var izmantot ISO 14064-1, ja tas ir labāk piemērots to ziņošanas vajadzībām.

31. Nolūkā nodrošināt, ka SEG inventarizācijas pārskats ir pareizs, un izvairīties no emisiju dubultas uzskaites, ir svarīgi noteikt atbilstošas robežas ziņu par SEG emisijām sniegšanai. SEG protokolā ir definēti divi galvenie robežu veidi – organizācijas vai darbības robežas.

- (a) Organizācijas robežas: SEG protokolā tās ir definētas kā robežas, kas nosaka ziņojošā uzņēmuma īpašumā vai kontrolē esošās darbības atkarībā no izmantotās konsolidācijas pieejas. Pastāv divas pieejas emisiju konsolidācijai pašu kapitāla vai kontroles pieeja. Uzņēmums izvēlēties pieeju, kas atspoguļo tā apstākļus.
- (b) Pašu kapitāla daļas pieeja attiecas uz darbību radīto SEG emisiju uzskaiti atbilstoši uzņēmuma pašu kapitāla daļām darbībā.
- (c) Ja uzņēmums izmanto kontroles pieeju, tas uzskaita SEG emisijas no darbībām, attiecībā uz kurām tam ir vai nu finansiāla, vai darbības kontrole. Ja emisiju konsolidēšanai un iekļaušanai ziņojumā uzņēmumi piemēro šo pieeju, tie izmantos vai nu darbības kontroles, vai finansiālas kontroles kritērijus.
 - i. Finansiāla kontrole nozīmē, ka uzņēmumam ir finansiāla kontrole pār darbību, ja uzņēmums spēj noteikt otrā uzņēmuma finanšu un darbības politiku nolūkā gūt ekonomisku labumu no tā darbības.
 - ii. Darbības kontrole nozīmē, ka uzņēmumam ir darbības kontrole pār darbību, ja pirmajam uzņēmumam vai kādam no tā meitasuzņēmumiem ir pilnas pilnvaras ieviest un īstenot darbības politiku.
- (d) Darbības robežas: SEG protokolā tās ir definētas kā robežas, kas nosaka tiešās un netiešās emisijas, kuras saistītas ar darbībām, kas ziņojošajam uzņēmumam pieder vai ko tas kontrolē. Šis novērtējums dod uzņēmumam iespēju noteikt, kuras darbības un avoti rada tiešās (1. pakāpes) un netiešās emisijas (2. un 3. pakāpes), un izlemēt, kuras netiešās emisijas no tā darbībām ir iekļaujamās.
- (e) Apsvērumos par robežām ir jāievēro iepriekš izklāstītie principi (konsekvence laika gaitā, pārredzamība to dokumentēšanā un pilnīgums), un tie ir atspoguļoti zemāk redzamajā attēlā ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Siltumnīcefekta gāzu protokols SEG protokola korporatīvās uzskaites un ziņošanas standarts – pārskatītais izdevums. Pasaules Resursu institūts un Pasaules Uzņēmēju padome ilgtspējīgai attīstībai.

32. Ar SEG protokolu tiek arī ieviesti norādījumi un soļi, kas jāievēro SEG emisiju noteikšanai, aprēķināšanai un izsekošanai atbilstoši parādītajam tālāk redzamajā attēlā ⁽²⁾.
33. Privātās un publiskās iniciatīvās ir izstrādāti dažādi instrumenti ar mērķi palīdzēt uzņēmumiem sagatavot SEG emisiju pārskatu un atvieglot ar tā sagatavošanu saistītās problēmas. EFRAG savā tīmekļvietnē uztur ieteikto SEG kalkulatoru kopumu.

Norādījumi attiecībā uz 1. pakāpes un 2. pakāpes emisijām pēc atrašanās vietā balstītas metodes

34. Tipiskas 1. pakāpes emisijas ietver CO₂ (kā arī CH₄ un N₂O) emisijas, kas saistītas ar kurināmā sadedzināšanu (piemēram, katlos, krāsnīs, transportlīdzekļos utt.), un fugitīvās emisijas no gaisa kondicionēšanas un rūpnieciskajiem procesiem.
35. **2. pakāpes emisijas pēc atrašanās vietā balstītas metodes** ietver emisijas no elektroenerģijas, siltumenerģijas, tvaika un aukstumenerģijas, ko ziņojošais uzņēmums iegādājies vai iegādājies un patērē. Tā atspoguļo to tīklu vidējo emisiju intensitāti, kuros notiek enerģijas patēriņš, un izmanto galvenokārt datus par tīkla vidējiem emisijas faktoriem. Tipiski 2. pakāpes emisiju avoti ir saistīti ar jebkuru aprīkojumu, kas patērē elektroenerģiju (elektromotori, gaismekļi, ēkas u. c.), siltumu (siltumapgāde rūpnieciskos procesos, ēkās utt.), tvaiku (rūpnieciskie procesi) un dzesēšanu (rūpnieciskie procesi, ēkas utt.).
36. SEG emisiju novērtēšanu var veikt vairākos veidos, tai skaitā ar aprēķinu pieeju, mērījumiem vai mērījumu un aprēķinu kombināciju. Viena no izplatītām pieejām ir balstīta uz aprēķiniem, izmantojot emisijas faktorus (EF), kas var iekļaut SEG globālās sasilšanas potenciālu (GSP). Var izmantot arī tiešos mērījumus ar (plūsmas un koncentrācijas) sensoriem. Izplatītākās metodes ir apkopotas turpmākajā tabulā.

SEG novērtēšanas metode	Sīkāka informācija	Nepieciešamie dati
Mērījumi	Tieši izmērīto gāzes daudzumu reizināšana ar to attiecīgo globālās sasilšanas potenciālu.	Tiešo emitētās gāzes daudzumu iegūst gāzes mērījumos (plūsma, koncentrācija, tilpums) Gāzu globālās sasilšanas potenciāls (GSP)
Aprēķins	Darbības datus reizina ar emisijas faktoru (EF), kurā iekļauts globālās sasilšanas potenciāls (GSP)	Darbības dati Emisijas faktori (EF)

⁽²⁾ Siltumnīcefekta gāzu protokols SEG protokola korporatīvās uzskaites un ziņošanas standarts – pārskatītais izdevums. Pasaules Resursu institūts un Pasaules Uzņēmēju padome ilgtspējīgai attīstībai.

37. Iepriekšējā tabulā ir ieviesti šādi termini:
- (a) darbības dati, kas parasti atbilst patērētās degvielas daudzumam. To var izteikt enerģijas vienībās (piemēram, MWh), tilpuma (piemēram, m³ vai l) vai masas izteiksmē (piemēram, tonnās vai kg). Šie dati uzņēmumam ir pieejami degvielas pirkuma kvītīs vai komunālo pakalpojumu rēķinos;
 - (b) globālās sasilšanas potenciāls, kas kvantificē konkrētās SEG **ietekmi** uz klimatu salīdzinājumā ar līdzvērtīgu oglekļa dioksīda vienību, un
 - (c) emisijas faktori (EF), ar kuriem kvantificē SEG emisiju daudzumu uz vienu darbības vienību. Emisijas faktorus bieži ņem vērā SEG GSP, un tādā gadījumā uzņēmumam tas nav jāņem vērā.
38. Turpmākajā tabulā ir apkopoti neizsmeļoši avoti, kuros uzņēmumiem ir viegli pieejami gan emisijas faktori (EF), gan globālās sasilšanas potenciāls (GSP). Uzņēmumi var arī atsaukties uz autoritatīviem valsts avotiem, kas var būt atbilstoši to apstākļiem.

Emisijas faktori (EF)	ADEME – Base Empreinte® IPCC – Emisijas faktoru datubāze IPCC vadlīnijas par valstu siltumnīcefekta gāzu pārskatiem. Izdevējiestāžu asociācija (AIB) – Atlikušās energoresursu struktūras tīkla emisijas koeficienti JRC – Vēsturiskais SEG emisiju faktors elektroenerģijas patēriņam IEA – Ikgadējie pasaules valstu SEG emisijas faktori no elektroenerģijas un siltuma ražošanas (maksas datu kopa)
Globālās sasilšanas potenciāls (GSP)	IPCC – globālās sasilšanas potenciāls

39. Vairāk norādījumu un rīku par to, kā rīkoties un ziņot par savām SEG emisijām un **ietekmi** uz klimatu uzņēmumi var atrast MVU klimata centra tīmekļvietnē.

1. pakāpes emisiju aprēķina piemērs

40. Uzņēmums A rūpnieciskajā katlā dedzina 4. kategorijas degvielleļļu. Finanšu uzskaites vajadzībām tas seko līdzī savām izmaksām un SEG uzskaites vajadzībām tas seko līdzī apjomiem (m³), kas atspoguļoti degvielas kvītīs. Atbilstoši kvītīm tas nosaka iepirktās degvielleļļas gada apjomus, kā arī seko līdzī degvielleļļas krājumiem gada pirmajā kalendārajā dienā. 2023. gadā uzņēmums iegādājās 100 m³ degvielleļļas. Saskaņā ar uzņēmumam datiem 2023. gada 1. janvārī tā rezervuāros bija 2,5 m³, bet 2024. gada 1. janvārī – 1 m³. Tādējādi tas (iegādājoties un mērot krājumus) nosaka, ka 2023. gadā uzņēmums patērēja 101,5 m³ degvielleļļas.
41. Izmantojot IPCC emisijas faktoru sarakstu (2.3. tabula, 2.18. lpp.), uzņēmums aplēš, ka tā emisijas faktors ir vienādu dīzeļdegvielas un atlikuma eļļas daļu maisījums, proti, 75,75 t CO₂/TJ, un, izmantojot publicētos enerģijas statistikas datus, nosaka, ka degvielas zemākā siltumspēja ir 0,03921 TJ/m³. Tā kā CO₂ GSP ir vienāds ar vienu, tā CO₂ emisijas šim konkrētajam 1. pakāpes avotam ir šādas:

$$101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 75,75 \text{ t CO}_2/\text{TJ} * 1 = 301,5 \text{ t CO}_2$$

42. Pilnīguma labad šajā piemērā tiek aprēķinātas arī CH₄ un N₂O emisijas. Apskatot IPCC emisijas faktoru sarakstu, redzams, ka tās ir attiecīgi 3 kg CH₄/TJ un 0,6 kg N₂O/TJ, tādējādi emisijas ir šādas:

$$\text{CH}_4 \text{ emisijas} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 3 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 29,8 = 0,36 \text{ tCO}_2\text{e}$$

$$\text{N}_2\text{O emisijas} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 0,6 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 273 = 0,65 \text{ tCO}_2\text{e}$$

43. Kā minēts iepriekš, CH₄ un N₂O emisijas pievieno aptuveni 1 tCO₂e CO₂ vērtībai 301,5 tCO₂, un tas ir aptuveni 0,3 % no kopējā apjoma. To varētu uzskatīt par pieņemamu ziņošanas kļūdu, tāpēc to varēja neapreķināt un neziņot. CH₄ un N₂O globālās sasilšanas potenciālu iegūst no IPCC sestā novērtējuma ziņojuma 7SM nodaļas.

2. pakāpes emisiju aprēķina piemērs

44. Uzņēmums A aizņem 2 000 m² lielu biroju ēku Parīzē, kur tas maksā par elektroenerģiju, kas patērēta centrālā apkurei un dzesēšanai, apgaismojumam, datoriem un citām elektroiekārtām, piemēram, ierīcēm. Saskaņā ar komunālo pakalpojumu rēķiniem uzņēmums ir aplēsis, ka 2022. gadā ēka patērēja 282 MWh elektroenerģijas. Izmantojot Francijas 2022. gada emisijas faktoru 73 g CO₂ekv./kWh, uzņēmums ir aplēsis, ka tā 2. pakāpes emisijas ēku elektroenerģijas patēriņam ir šādas:

$$\text{Emisijas}_{\text{SEG}} = 282\,000 \text{ [kWh]} * 73 \left[\frac{\text{gCO}_2\text{ekv.}}{\text{kWh}} \right] = 20,6 \text{ t CO}_2\text{ekv.}$$

45. Uzņēmumi var arī vēlēties sniegt tirgus datus balstītus 2. pakāpes rādītājus. Tirgus datus balstīti 2. pakāpes emisiju faktori atspoguļo uzņēmuma līgumiskās vienošanās ar tā enerģijas piegādātājiem. Tirgus datus balstītus emisijas faktorus var norādīt uzņēmumu elektroenerģijas vai siltuma piegādātāji, kā arī to pamatošanai var izmantot pašu iegādātus izcelsmes apliecinājumus (*Energy Attribute Certificates*) vai elektroenerģijas pirkuma līgumus (EPL), vai atlikušās energoresursu struktūras tīkla emisijas koeficientus (AIB, 2024).

B4. Gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums

Norādījumi par to, kuriem uzņēmumiem jāsniedz ziņas par piesārņojumu un par kādiem piesārņotājiem šīs ziņas jāsniedz.

46. 32. punktā noteikts, ka uzņēmums atklāj informāciju par piesārņotājiem, ko tas savā darbībā emitē gaisā, ūdenī un augsnē, ja šāda informācija jau ir jāpaziņo kompetentajām iestādēm saskaņā ar tiesību aktiem vai saskaņā ar vides pārvaldības sistēmu. Tas nozīmē, ka uzņēmums vispirms novērtēs, vai tas atbilstoši juridiskai prasībai vai brīvprātīgi šādu informāciju jau paziņo. Ja uzņēmums jau ziņo informāciju par piesārņotāju emisijām (vai tam ir juridisks pienākums to darīt), tas saskaņā ar 32. punkta prasībām sniedz papildu informāciju par šīm emisijām. Tomēr, ja uzņēmums šādu informāciju vēl neziņo (un tam nav juridiska pienākuma to darīt), tam tas vienkārši jānorāda.
47. Kopumā paredzams, ka šī prasība attieksies uz uzņēmumiem, kas ir tādas rūpnieciskās iekārtas vai intensīvās lopkopības saimniecības operatori, uz kuru attiecas Rūpniecisko un lopkopības emisiju direktīva (RED 2.0 – Direktīva (ES) 2024/1785), ar ko groza Rūpniecisko emisiju direktīvu (RED – Direktīva 2010/75/ES). RED 2.0 Eiropā attiecas uz aptuveni 75 000 iekārtu, kas aptver tādas darbības kā kurināmā sadedzināšana katlos ar nominālo jaudu virs 50 MW, liešana metāla lietuvēs, krāsaino metālu pārstrāde, kaļķu ražošana, keramikas izstrādājumu ražošana ar to apdedzināšanu, augu aizsardzības līdzekļu vai biocīdu ražošana, jebkādu cūku vai mājpulku ganāmpulku, kas veido 380 vai vairāk mājpulpu vienības, audzēšana, ādu miecēšana, kautuves, u. c. Šādos gadījumos iekārtai jau ir jāziņo kompetentajai iestādei par piesārņotājiem, kas izdalās gaisā, ūdenī un augsnē, un dati ir publiski pieejami Rūpniecisko emisiju portāla regulā (IEPR – Regula (ES) 2024/1244), kas aizstāj Eiropas Piesārņojošo vielu un izmešu pārneses reģistru (E-PRTR – Regula 166/2006/EK). Uzņēmumiem, kas darbojas vairāk nekā vienā objektā, saskaņā ar E-PRTR nav jāsniedz ziņas par savām konsolidētajām emisijām uzņēmuma mērogā, jo tie ziņo tikai objekta līmenī. Saskaņā ar šo standartu ir jāsniedz ziņas par visu objektu kopējo piesārņojošo vielu daudzumu. Tāpat ziņas E-PRTR nav jāsniedz tiem uzņēmumiem, kuriem pieder iekārta, bet kuri tajā nedarbojas, taču tiek sagaidīts, ka tie atspoguļos savas iekārtas emisijas ilgtspējas ziņojumā.
48. Tāpat ir tad, ja ir konstatēts, ka uzņēmumam jāveic E-PRTR uzskaitīto piesārņotāju monitorings un jāziņo par tiem saskaņā ar vidiskās pārvaldības sistēmu, piemēram, vides pārvaldības un audita sistēmu (EMAS) vai ISO 14001 sertifikāciju. Tie principā ir būtiski aspekti, kas uzņēmumam jāiekļauj savā ilgtspējas ziņojumā.
49. Ja uzņēmumam ir tikai viens objekts vai tas darbojas tikai vienā objektā un ja tā piesārņojuma dati jau ir publiski pieejami, uzņēmums var atsaukties uz dokumentu, kurā šāda informācija ir sniegta un neziņot to atkārtoti. Tāpat, ja uzņēmums publicē organizācijas mēroga ziņojumu, piemēram, EMAS ziņojumu, kurā iekļauti dati par piesārņojumu, to var iekļaut ilgtspējas ziņojumā ar atsauci.

50. Nolūkā sniegt informāciju par piesārņotājiem ilgtspējas ziņojumā uzņēmumam līdzās gaisā, ūdenī un augsnē emitētajam daudzumam, kas izteikts piemērotā masas vienībā (piemēram, t vai kg), būtu jānorāda ziņojamā piesārņojošā materiāla veids.
51. Turpmāk sniegts piemērs tam, kā uzņēmumi var sniegt informāciju par emisijām gaisā, ūdenī un augsnē sadalījumā pa piesārņotāju veidiem.

Piesārņotājs	Emisijas (kg)	Izplūdes vide (gaiss, ūdens, augsne)
piemēram, kadmijs un savienojumi	10	Ūdens
2. tipa piesārņotājs		
3. tipa piesārņotājs		

52. Attiecībā uz piesārņotāju veidiem, kas jāņem vērā ziņojumā saskaņā ar 32. punktu, uzņēmums var atsaukties uz turpmāk norādītajiem galvenajiem piesārņotājiem, uz kuriem pašlaik attiecas ES tiesību akti. Tomēr katrs uzņēmums ņem vērā konkrētās piesārņojošās vielas, uz kurām attiecas tiesību akti to attiecīgajās jurisdikcijās.
53. Galveno gaisa piesārņotāju piemēri (Direktīva (ES) 2024/299; Regula (ES) 2024/1244; *Gaisa piesārņojums no galvenajām nozarēm, EK, 2024; Gaisa piesārņotāju avoti un emisijas Eiropā, Eiropas Vides aģentūra, 2022. gads*) ir šādi sēra oksīdi (Sox/SO₂ – piemēram, no enerģijas ražošanas un siltumapgādes ražošanā), slāpekļa oksīdi (NOx/NO₂ – piemēram, no transporta), nemetāna gaistošie organiskie savienojumi (NMGOS – piemēram, no lauksaimnieciskās darbības), oglekļa monoksīds (CO – piemēram, no fosilā kurināmā sadedzināšanas), amonjaks (NH₃ – piemēram, kūtsmēslu izmantošana un uzglabāšana), sīkās daļiņas (PM₁₀ – piemēram, no sadedzināšanas ražošanā, transporta, lauksaimnieciskās darbības), smagie metāli (Cd, Hg, Pb, As, Cr, Cu, Ni, Zn), NOP (kopējie PAO, HCB, PCB, dioksīni/furāni), ozona slāni noārdošas vielas vai “ODS” (hlorfluorogļūdeņraži “CFC”, daļēji halogenēti hlorfluorogļūdeņraži (HCFC), haloni), melnais ogleklis (BC — piemēram, no enerģijas patēriņa) utt.
54. Galvenie gaisa piesārņotāju emisiju avoti privātajā sektorā (kas arī ļoti ietekmē visu **vērtības ķēdi**) ir šādi: a) elektroenerģijas ražošana no fosilā kurināmā vai biomasas sadedzināšanas (ko var veikt ārēji, sadalīt pa valsts tīklu, pēc tam patērēt visas vērtības ķēdes darbībās); b) fosilā kurināmā vai biomasas stacionāra tieša sadedzināšana uzņēmuma darbībās vai rūpnieciskos procesos, vai stacionāru iekārtu ekspluatācija, vai citas darbības, kurām nepieciešama kurināmā sadedzināšana; c) transports (kravas pārvadājumi, autotransports, dzelzceļš, kuģniecība un aviācija, apvidus transportlīdzekļi, piemēram, lauksaimniecībā vai būvniecībā izmantojamie transportlīdzekļi); d) rūpnieciskie procesi (visas citas emisijas, kas nerodas no kurināmā sadedzināšanas un rodas rūpnieciskos procesos); e) lauksaimniecība (lopkopības un kūtsmēslu apsaimniekošana, augkopība, piemēram, kultūraugu atlieku dedzināšana, kūtsmēslu un mēslošanas līdzekļu izmantošana); f) atkritumu utilizēšana (piemēram, apglabāšana poligonos, sadedzināšana vai atklāta sadedzināšana, vai kompostēšana).
55. Turpmāk sniegts vienkāršas metodikas piemērs, kā izstrādāt uzņēmuma gaisa piesārņotāju emisiju pārskatu un aprēķināt attiecīgo gaisa piesārņotāju emisijas. Šī metodika ir sadalīta šādos posmos: izņemot **vērtības ķēdes** kartēšanu saskaņā ar VSME standartu, šajā informācijas atklāšanas prasībā prasītā informācija ir jāsniedz ziņojošā uzņēmuma līmenī: 1) nosaka emisijas avotus vērtības ķēdē, 2) nosaka emisiju kvantificēšanas metodikas, 3) savāc informāciju par darbību, 4) nosaka emisijas faktoros un 5) kvantificē emisijas. Norādēs ir sniegts piesārņojuma avotu kartējums metodikām, ko izmanto galveno gaisa piesārņotāju radītu emisiju informācijas aprēķināšanai (skatīt turpmāko tabulu). ^(*)

Piesārņojuma avoti	Emisiju kvantificēšanas metodika (Norādījumu iedaļa)
Elektroenerģija	4.1. iedaļa
Kurināmā sadedzināšana	4.2. iedaļa

^(*) SEI un CCAC (2022). Praktiski norādījumi uzņēmējdarbības gaisa piesārņotāju emisiju novērtēšanai. Stokholmas Vides institūts (SEI) un Klimata un tīra gaisa koalīcija (CCAC).

Piesārņojuma avoti	Emisiju kvantificēšanas metodika (Norādījumu iedaļa)
Transports	4.3. iedaļa
Rūpnieciskie procesi	4.4. iedaļa
Lauksaimniecība	4.5. iedaļa
Atkritumi	4.6. iedaļa

56. Turpmāk sniegts gaisa piesārņotāju emisiju aprēķina metodes piemērs ar iepriekš izklāstītās ražošanai piemērojamās metodes izmantošanu. Aplūkotajā piemērā M_p ir materiāla M daudzums, kas izmantots (vai saražots) uzņēmuma **vērtības ķēdē** ar procesa p palīdzību (tonnas, litri); $EF_{k,p}$ ir piesārņotāja k emisijas faktors procesam p (g vienības ražošana-1); $Em_{k,p}$ ir konkrētā piesārņotāja k emisijas procesam p (g).

$$Em_{k,p} = M_p * EF_{k,p}$$

57. Piemēram, vidēja lieluma šokolādes ražošanas uzņēmums, kas 2022. gadā saražoja 1 750 tonnas šokolādes, savu NMGOS emisiju aprēķināšanai piemērotu noklusējuma emisijas koeficientu 2, kā rezultātā aprēķins būtu šāds:

$$1\,750 \text{ tonnas šokolādes} * 2 \text{ (NMGOS emisijas faktors)} = 3\,500 \text{ tonnas NMGOS emisiju.}$$

58. Vēl viens nozīmīgs gaisa piesārņojuma avots pašu darbībās un **vērtības ķēdēs** līmenī var būt transports. Šādā gadījumā, piemēram, konkrēta piesārņotāja emisijas no autotransporta aprēķināšanai uzņēmumam būs jāizmanto turpmāk norādītā formula, kur $FC_{v,f}$ ir transportlīdzekļa tipa v degvielas patēriņš ar degvielu f (kg); $EF_{k,v,f}$ ir piesārņotāja k emisijas faktors transportlīdzekļa tipam v un degvielai f (g transportlīdzekļa-km-1); $Em_{k,v,f}$ ir konkrētā piesārņotāja k emisijas transportlīdzekļa tipam v un degvielai f (g).

$$Em_{k,v,f} = FC_{v,f} * EF_{k,v,f}$$

59. Piemēram, vieglais komerciālais transportlīdzeklis (LCV), ko darbina ar dīzeļdegvielu un kura kopējais nobraukums 2022. gadā bija 2 800 km, radīja šādu PM10 emisiju daudzumu (PM10 emisijas faktors 1,52 g/kg):

$$2\,800 \text{ km} * 1,52 = 4\,256 \text{ gramu PM}_{10} \text{ emisiju.}$$

60. Papildu izšķirošs emisiju avots gaisā ir kurināmā sadedzināšana. Šādā gadījumā formulas piemērs var būt šāds, kur FC_n ir kurināmais n , kas patērēts avota kategorijā (Gj); EF_k ir šā piesārņotāja k emisijas faktors (g/Gj); un Em_k ir konkrētā piesārņotāja k emisijas (g).

$$E_{mk} = FC_n * EF_k;$$

61. Piemēram, uzņēmumam, kas 2020. gadā patērēja 3 000 000 gramus degvielas, attiecībā uz SO₂ EF būs 0,67 EF, kā rezultātā:

$$3\,000\,000 * 0,67 = 2\,010\,000 \text{ gramu SO}_2 \text{ emisiju no kurināmā sadedzināšanas 2020. gadā.}$$

62. Galveno ūdens piesārņotāju piemēri (Regula (ES) 2024/1244; Direktīva 2000/60/EK; Direktīva 2006/118/EK; Direktīva 91/676/EEK; Direktīva 2010/75/ES un grozošā Direktīva 2024/1785; *Rūpniecisko piesārņotāju emisijas ūdenī Eiropā*, EVA, 2024) ir: slāpeklis (N), fosfors (P), smagie metāli (Cd, Hg, Pb, kā arī As, Cr, Cu, Ni, Zn), NOP un pesticīdi, BTEX (benzols, toluols, etilbenzols, ksilols) un citi gaistošie organiskie savienojumi (GOS), vielas, kas nelabvēlīgi ietekmē skābekļa līdzsvaru (mērījumi veikti, izmantojot tādus parametrus kā BSP, QSP u. c.), kopējais organiskais ogleklis (TOC) utt.

63. Pesticīdi un barības vielas (piemēram, N un P) var izdalīties no lauksaimnieciskas darbībām (*Galvenie ūdens piesārņojuma avoti, EVA, 2023; Ievads par saldūdens kvalitātes monitoringu un novērtēšanu – Tehnisko vadlīniju dokuments, UNEP, 2023*) (piemēram, kūtsmēsļu vai neorganisko mēslošanas līdzekļu izmantošana). Kalnrūpniecība un notekūdeņu novadīšana var radīt smago metālu koncentrāciju. TOC ir vispārējs ūdens piesārņojuma ar organiskām vielām rādītājs, kas norāda uz dzīva materiāla klātbūtni, piemēram, notekūdeņos, kā arī virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos (parastie koncentrācijas līmeņi ir attiecīgi mazāki par 10 mg l⁻¹ un 2 mg l⁻¹). ĶSP sniedz plašu norādi uz rūpniecisko notekūdeņu vai notekūdeņu klātbūtni pie vērtībām, kas parasti ir mazākas par 20 mg l⁻¹ nepiesārņotajos ūdeņos un sasniedz līdz 60 000 mg l⁻¹ rūpnieciskajos notekūdeņos. BSP parasti izmanto, lai noteiktu organisko vielu piesārņojumu virszemes ūdeņos, kā arī notekūdeņu attīrīšanas efektivitāti, un tā vērtības parasti ir aptuveni 2 mg l⁻¹ nepiesārņotajos ūdeņos un 10 mg l⁻¹ un vairāk piesārņotajos ūdeņos. GOS izdalīšanos var izraisīt noplūde ūdenī.
64. Attiecībā uz emisiju mērīšanai ūdenī izmantoto metodiku EVA (*Emisiju ūdenī aprēķināšana – vienkāršota metode (ETC/ICM ziņojums 3/2022)*) iesaka vienkāršu aplēses paņēmieni, kas ir līdzīgs tam, ko izmanto iepriekš minētajiem gaisa piesārņotājiem. Turpmākajā formulā AR_a ir darbības a aktivitātes līmenis (jāizraugās atbilstoši konkrētajai darbībai vai procesam; piemēram, skatīt Mp iepriekš minētajā emisiju gaisā aprēķinā); EF_{p,a} ir piesārņotāja p emisijas faktors darbībai a, un Emissions_{p,a} ir konkrētā piesārņotāja p emisijas darbībai a.

$$\text{Emisijas}_{p,a} = \text{AR}_a * \text{EF}_{p,a}$$

65. Galveno augsnē emitēto piesārņotāju piemēri (Regula (ES) 2024/1244; Direktīva 86/278/EEK) ir šādi: N, P, smagie metāli (piemēram, notekūdeņu dūņu iestrādāšana zemē), BTEX un citi GOS, NOP un pesticīdi.
66. Kopumā augsnes piesārņojuma avoti privātajā sektorā galvenokārt ir rūpniecisko procesu (piemēram, ķīmisko vielu ražošanas, enerģijas, tekstilizstrādājumu ražošanas) produkti vai blakusprodukti, nejaugas no benzīna iegūtu produktu noplūdes, lopkopība un lauksaimnieciskās darbības (piemēram, laistīšana ar neattīrītiem notekūdeņiem, mājputnu audzēšana), notekūdeņu radišana un attīrīšana, metālu un minerālu ražošana un pārstrāde un transports (*Augsnes piesārņojuma globālais novērtējums: Ziņojums, FAO, 2021.*).
67. Nolūkā palīdzēt uzņēmumiem aprēķināt emisijas gaisā, ūdenī un augsnē, ir izstrādātas vairākas valstu rokasgrāmatas, piemēram, Austrālijā (*Emission Estimation Technique Manual for Soft Drink Manufacture, National Pollution Inventory*) un Dienvidāfrikā (*A Guide to Reporting and Estimating Emissions for the IPWIS*) struktūrām tiek piedāvāts izvēlēties no vairākām iespējamām aplēsēm atkarībā no to iespējām, tiešie mērījumi (piemēram, paraugu ņemšana, nepārtraukta monitoringa sistēma), masas bilance, inženiertehniskie aprēķini, emisijas faktori (tā pati formula, kā iepriekš attiecībā uz emisijām gaisā un ūdenī) utt. Vispārēja pieeja šādu emisiju aprēķināšanai ir: 1) noteikt emisijas avotus iekārtā (sadedzināšana, ražošana, šķīdinātāja iztvaicēšana, uzglabāšana, fugitīvie); 2) apkopot pieejamo informāciju; 3) noteikt konkrētajam novērtējamajam procesam vispiemērotāko metodi aplēšu metožu sarakstā, pieejamo informāciju un pieejamos mērinstrumentus nepieciešamo datu iegūšanai; 4) apkopot katrai metodei nepieciešamos datus un 5) aprēķināt emisijas. Rokasgrāmatās ir sniegtas vairākas formulas un piemēri katrai emisiju aprēķināšanas metodei.
68. Gaisa piesārņotāju emisijas faktoru saraksts ir pieejams Eiropas Vides aģentūras īpašajā tīmekļvietnē. Lai gan attiecībā uz gaisa piesārņojumu biežāk izmanto emisijas faktorus, Pasaules Veselības organizācija ir darījusi pieejamus atsevišķus faktorus attiecībā uz virszemes ūdeņu novadīšanu un zemes nodošanu īpašiem procesiem. Ar NOP papildu emisijas faktoriem var iepazīties *Rīkkopas dioksīnu, furānu un citu netīšu NOP izmešu identificēšanai un kvantitatīvai noteikšanai tīmekļa lapā*.
69. Jāatzīmē, ka 32. punkta prasības ir piemērojamas tikai MVU, kas darbojas konkrētās nozarēs. Šīs informācijas atklāšanas tvērumā parasti nav iekļauti pakalpojumu sniegšanā iesaistītie uzņēmumi (piemēram, darbojas kopstrādes vai koplietošanas iekārtās vai attālināti). Turpretī uzņēmumiem, kas veic ražošanas darbības (piemēram, ķīmisko vielu ražošanu), parasti ir **ietekme** piesārņojuma ziņā, un tāpēc tiek sagaidīts, ka tie sniegs ziņas saskaņā ar šo informācijas atklāšanu. Nākamajā tabulā (pielāgota no EMAS *Lietotāja rokasgrāmatas*) ir sniegti nozaru ietekmes piemēri, ieskaitot attiecībā uz biroja pakalpojumiem, kur ar piesārņojumu saistītie aspekti var nebūt būtiski.

Darbība	Vidiskais aspekts	Ietekme uz vidi
Transports	— patērētās mašīnēļas, degvielas patēriņš — transportlīdzekļu emisijas — riepu nodilums (smalkie putekļi)	— augšnes, ūdens un gaisa piesārņojums — siltumnīcefekts, troksnis
Būvniecība	— pirmreizējo izejvielu (resursu) patēriņš — emisijas gaisā, troksnis, vibrācijas u. c. No celtniecības mašīnām — zemes patēriņš	— izejvielu pieejamība — troksnis, augšnes, ūdens un gaisa piesārņojums — zemes pārklājuma iznīcināšana — biodaudzveidības zudums
Biroja pakalpojumi	— materiālu (piemēram, papīra un tonera) patēriņš — elektroenerģijas patēriņš (rada netiešas CO ₂ emisijas)	— jauktu sadzīves atkritumu rašanās — siltumnīcefekts
Ķīmiskā rūpniecība	— pirmreizējo izejvielu (resursu) patēriņš — notekūdeņi — gaistošo organisko savienojumu emisijas — ozona slāni noārdošu vielu emisijas	— izejvielu pieejamība — ūdens piesārņojums — fotoķīmiski radies ozons — ozona slāņa iznīcināšana

B5. Biodaudzveidība

Norādījumi par to, kā identificēt objektus biodaudzveidības ziņā jutīgās teritorijās vai to tuvumā

70. 33. punktā ir noteikts, ka uzņēmums atklāj informāciju par tā apsaimniekotajiem **objektiem**, kas atrodas **biodaudzveidības ziņā jutīgās teritorijās** vai to **tuvumā**. Biodaudzveidības ziņā jutīgas teritorijas ir definētas ar īpašu dabas aizsardzības regulējumu Eiropas vai starptautiskā līmenī. Tās ir teritorijas, kas ietilpst *Natura 2000* aizsargājamo teritoriju tīklā, UNESCO Pasaules mantojuma teritorijas un galvenās bioloģiskās daudzveidības teritorijas (KBA), kā arī citas aizsargājamās teritorijas, kuras valdības iestādes ir noteikušas par tādām, kurām nepieciešama īpaša aizsardzība (piemēram, aizsargājamās meža teritorijas vai teritorijas upju baseinu apgabalos).
71. Nolūkā noteikt aizsargājamās teritorijas un **biodaudzveidības ziņā jutīgas teritorijas** uzņēmums var atsaukties uz tādām datubāzēm kā *Pasaules aizsargājamo teritoriju datubāze* (WDPA) (globāla datubāze, kas palīdz noteikt aizsargājamās jūras un sauszemes teritorijas), *Pasaules galveno bioloģiskās daudzveidības teritoriju datubāze* un *IUCN apdraudēto sugu Sarkanā grāmata*. Uzņēmums var izmantot arī tādus rīkus kā "Integrētais bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas rīks" (IBAT).
72. B5 "Biodaudzveidība" kontekstā **tuvumā** esoša teritorija ir teritorija, kas (daļēji) pārklājas vai atrodas **biodaudzveidības ziņā jutīgās teritorijas** tuvumā.
73. Turpmākajā tabulā parādīts, kā var sniegt informāciju par **objektiem**, kas atrodas **biodaudzveidības ziņā jutīgās teritorijās** vai to tuvumā.

Atrašanās vieta	Platība (hektāri)	Biodaudzveidības ziņā jutīga teritorija	Specifikācija (atrodas biodaudzveidības ziņā jutīgās teritorijās / tuvu tām)
Valsts – 1. objekta nosaukums			
Valsts – 2. objekta nosaukums			
Valsts – 3. objekta nosaukums			
...			

Norādījumi par to, kā aprēķināt zemes **izmantojumu** un ziņot par to

74. Ar "**pārklātu platību**" saprot teritoriju, kurā sākotnējā augsne ir pārklāta (piemēram, ceļi, ēkas, stāvvietas), padarot to necaur laidīgu un rezultātā radot **ietekmi** uz vidi.
75. Zaļā zona jeb "**dabai draudzīga platība**" ir platība, kurā primāri tiek saglabāta vai atjaunota daba. Platības dabas/zaļajai zonas tuvumā var atrasties organizācijas **objektā**, un tās var ietvert jumtus, fasādes, ūdens drenāžas sistēmas vai citus elementus, kas paredzēti, pielāgoti vai tiek apsaimniekoti tā, lai veicinātu biodaudzveidību. Platības dabai draudzīgu platību tuvumā var atrasties arī ārpus organizācijas objektiem, ja vien šīs platības pieder organizācijai vai organizācija tās pārvalda un tās galvenokārt veltītas bioloģiskās daudzveidības veicināšanai.
76. Turpmākajā tabulā parādīts, kā var sniegt informāciju par **zemes izmantošanu** (EMAS, 2023).

Zemes izmantošanas veids	Platība (hektāri vai m ²)
Kopējā pārklātā platība	
Kopējā dabai draudzīgā platība objektā	
Kopējā dabai draudzīgā platība ārpus objekta	
Kopējais zemes izmantojums	

B6. Ūdens

Norādījumi par ņemtā ūdens un ūdens patēriņa aprēķināšanu un ziņošanu par to

77. **Ņemtais ūdens** ir ūdens daudzums, ko uzņēmums pārskata periodā ievada savās organizatoriskajās robežās no jebkura avota. Praksē lielākajā daļā uzņēmumu tas ir ūdens daudzums, kas ņemts no publiskā ūdensapgādes tīkla atbilstoši komunālo pakalpojumu rēķiniem. Tomēr attiecīgā gadījumā ņemtais ūdens ietver arī no citiem avotiem ņemtu ūdens daudzumu, piemēram, gruntsūdeņus no pašu akām, ūdeni no upēm vai ezeriem, vai ūdeni, ko saņem citi uzņēmumi. Īpašā situācijā attiecībā uz uzņēmumiem, kas darbojas lauksaimniecībā, ņemtais ūdens ietvertu lietusūdeni, ja uzņēmums to tieši savāktu un uzglabātu.
78. Datus par **ņemto ūdeni** var iegūt no plūsmas mērītāju mērījumiem vai rēķiniem par ūdeni; faktiski lielākajā daļā uzņēmumu ņemtā ūdens apjoms ir saistīts ar no publiskā ūdensapgādes tīkla ņemtā ūdens daudzumu atbilstoši norādītajam komunālo pakalpojumu rēķinos. Gadījumos, kad tiešie mērījumi nav iespējami vai tos uzskata par nepietiekamiem un tāpēc tie ir jāpapildina, datus par ņemto ūdeni var aplēst, piemēram, izmantojot aprēķinu modeļus un nozares standartus.
79. Piemēram, attiecībā uz kopīgām biroja vai kopdarba telpām **ņemtais ūdens** iespējamā aprēķina metode varētu būt ēkas kopējā ņemtā ūdens daudzuma izgūšana no ūdens rēķina un ņemtā ūdens daudzuma uz vienu **darbinieku** aprēķināšana ar šādu vienādojumu:

$$\text{Ņemtais ūdens daudzums uz vienu darbinieku dienā (L)} = \frac{\text{ņemtais ūdens daudzums gadā (L)}}{(\text{darbinieku skaits visā koplietošanas ēkā} \times \text{darba dienu skaits})}$$

Nolūkā iegūt datu punktā prasīto gala skaitli pēc tam uzņēmums var reizināt ņemtā ūdens daudzumu uz vienu darbinieku ar savu darbinieku skaitu un pārskata gadā nostrādātajām dienām.

Šeit sniegts ierosinātās formulas piemērošanas piemērs: ņemtā ūdens gada daudzums saskaņā ar kopdarba telpu rēķinu ir 1 296 m³ (kas atbilst 1 296 000 l), kopdarba telpās 240 dienas gadā kopā strādā 100 dažādu uzņēmumu darbinieki. Pieņēmumu par vidējo nostrādāto dienu skaitu var balstīt, piemēram, uz valsts statistiku. ņemtā ūdens daudzums uz vienu darbinieku dienā šajā gadījumā būtu:

$$\text{ņemtā ūdens daudzums uz vienu darbinieku dienā} = 1\,296\,000\text{ L} / (100 \times 240) = 54\text{ l}$$

80. Pieņemot, ka ziņojošā uzņēmuma **darbinieku** skaits ir 25 un ka viņi izmanto kopdarba telpas 220 dienas gadā, uzņēmuma **ņemtā ūdens** gada apjoms kopdarba telpās būtu ņemtā ūdens daudzums uz vienu darbinieku, kas reizināts ar tā darbinieku skaitu un nostrādātajām dienām, tādējādi $54\text{ L} \times 25 \times 220 = 297\,000\text{ l}$ (atbilst 297 m³).
81. Šis aprēķins varētu būt noderīgs, ja ir pieejams kopējās ēkas ūdensapgādes rēķins. Šai vienkāršajai aprēķina metodei ir daži ierobežojumi, jo tajā nav ņemtas vērā, piemēram, izmantošanas atšķirības starp dažādām ēkas daļām (piemēram, septiņu stāvu ēkai varētu būt seši birojiem paredzēti stāvi un viens stāvs ar ēdnīcu vai restorānu), taču, ja ir pieejami papildu dati, uzņēmums šos ierobežojumus varētu risināt, precizējot iepriekš kā piemēru sniegto pamata aprēķinu.
82. Alternatīvs veids **ņemtā ūdens** datu iegūšanai kopīgo biroju piemērā, kad ūdensapgādes rēķins nav pieejams, varētu būt veikt aprēķinu, kā primāros ievaddatus izmantojot tīklu iekārtu plūsmas ātrumus un telpu izmantojuma informāciju. Iespējamā formula varētu būt šāda:

Kopējais ņemtā ūdens daudzums = $\sum(\text{plūsmas koeficients} \times \text{lietošanu skaits dienā} \times \text{dienu skaits gadā} \times \text{telpu izmantojums})$

kur:

- (a) ja nav iespējams izgūt precīzāku informāciju, datus par plūsmas ātrumu vai katru tīkla iekārtu var izgūt, piemēram, no projekta dokumentācijas vai tīkla iekārtu marķējuma vai aplēst saskaņā ar publiski pieejamiem vidējiem rādītājiem;
 - (b) lietošanas reižu skaitu dienā var aplēst saskaņā ar publiski pieejamiem vidējiem rādītājiem;
 - (c) "dienu skaits" ir ziņojošā uzņēmuma darba dienu skaits gadā;
 - (d) "telpu izmantojums" ir tā uzņēmuma **darbinieku** skaits, kurš izmanto biroju; to bieži aprēķina kā pilnslodzes ekvivalentu (FTE), un
 - (e) apzīmējums $\sum$ norāda, ka aprēķini par katru tīkla iekārtu ir jāsaskaita, lai iegūtu ziņojošā uzņēmuma, kas strādā kopīgā birojā, kopējo ņemtā ūdens apjomu.
83. Papildu iespējama avots, kas varētu sniegt atbalstu ziņu par **ņemtā ūdens** apjomu sniegšanai uzņēmumiem, kuri darbojas kopīgos birosos, ir JRC līmeņa(-u) 3.1. rādītājs: *Lietošanas cikla ūdens patēriņa lietotāja rokasgrāmata*, kā arī saistītie papildu dokumenti un aprēķinu lapas (skatīt PG sadaļu "Dokumenti | Produktu birojs (europa.eu)"). Turklāt uzņēmums varētu skatīt EMAS *atsauces dokumentu valsts pārvaldes sektoram* un EMAS *atsauces dokumentu būvniecības nozarei*, kā arī reitinga sistēmas un sertifikātus, kuru metodikās varētu būt noderīgas norādes par to, kā vēl vairāk precizēt birosos un koplietošanas telpās ņemtā ūdens daudzuma aprēķinu.
 84. Uzņēmumi sniegtos piemērus **ņemtā ūdens** daudzuma datu iegūšanai attiecībā uz kopīgiem birojiem ar pielāgojumiem, kas varētu būt nepieciešami konkrētā nozares un uzņēmuma darbības situācijā, var attiecināt uz uzņēmumiem, kas darbojas dažādās nozarēs, un piemērot tiem. MVU un nozarei specifisku metodiku un rādītājus par ņemtā ūdens daudzumu, kā arī nozares standartus un kritērijus var skatīt EMAS "vieglajā" versijā mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un EMAS *nozaru atsauces dokumentos (SRD)*.
 85. **Ūdens patēriņš** ir ūdens daudzums, kas ievadīts uzņēmuma robežās un kas nav atgriezts vai ko nav plānots atgriezt ūdens vidē vai trešām personām. Tas parasti attiecas uz iztvaicēto ūdeni, piemēram, tādos siltumenerģijas procesos kā žāvēšanā vai elektroenerģijas ražošanā, uz produktos, piemēram, pārtikas ražošanā, iestrādātu ūdeni vai uz apūdeņošanai paredzētu ūdeni, piemēram, lauksaimniecībā vai uzņēmuma objektu laistīšanā.

86. Ūdens izvadīšana ir, piemēram, ūdens daudzuma tieša novirzīšana uz saņemošajiem ūdensobjektiem, piemēram, ezeriem vai upēm, publisko kanalizācijas sistēmu vai citiem uzņēmumiem ūdens izmantošanai atbilstoši kaskādes principam. To var uzskatīt par uzņēmuma ūdens izlaidi.

87. Tāpēc **ūdens patēriņu** var aprēķināt šādi:

$$\text{Ūdens patēriņš} = \text{ūdens ievade} - \text{ūdens izlaide},$$

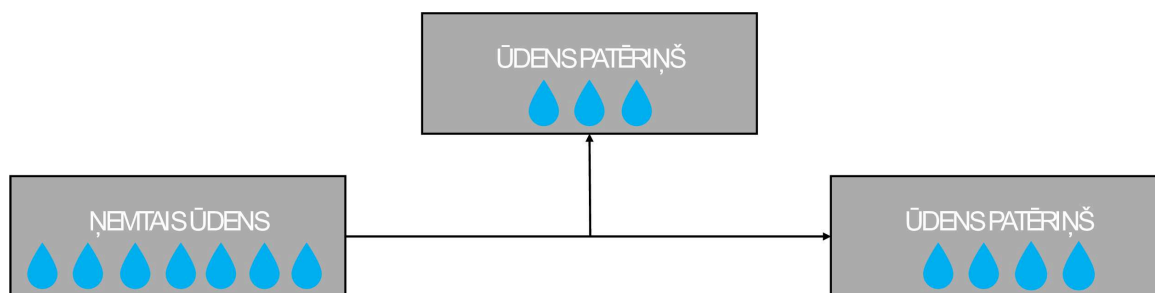
vai, citiem vārdiem sakot:

$$\text{Ūdens patēriņš} = (\text{ņemtais ūdens}) - \text{ūdens izvadīšana}.$$

Uzņēmumiem, kas tikai ņem ūdeni no publiskā ūdens tīkla un atgriež to kanalizācijas sistēmā, ūdens patēriņš būs tuvu nullei, un tāpēc ziņojumā to var neiekļaut.

Plašākā nozīmē informācijas par ūdens patēriņu atklāšanas prasības piemērojamība ir saistīta ar informāciju, kas jau pieprasīta tiesību aktos, jau pazīnoma un/vai piemērota nozarei.

88. Turpmākajā attēlā ir parādīts shematiskais skatījums uz saikni starp **ņemto ūdeni**, **ūdens patēriņu** un ūdens izvadīšanu.

89. Nolūkā kontekstualizēt **ņemto ūdens** daudzumu vai patēriņu uzņēmums var sniegt papildu paskaidrojošu informāciju. Piemēram, uzņēmums var norādīt uz lietotā ūdens savākšanu un izmantošanu krāna ūdens vietā vai ūdens novadīšanu citai personai tālākai izmantošanai atbilstoši kaskādes principam.

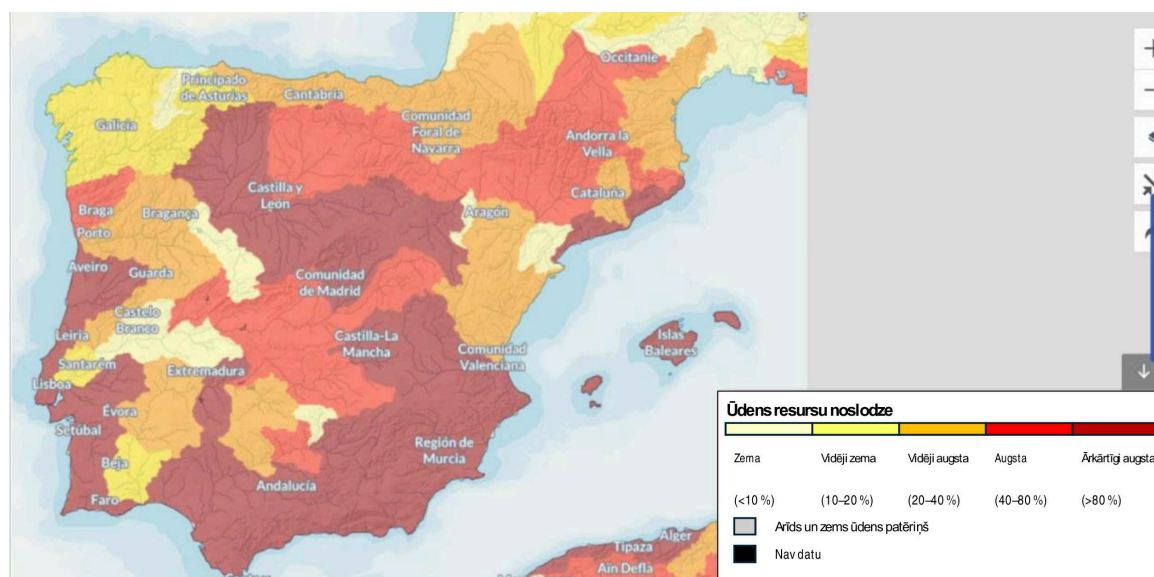
90. Turpmāk sniegts piemērs tam, kā uzņēmumi var sniegt kvantitatīvu informāciju par ņemtā ūdens daudzumu, izvadīšanu un patēriņu sadalījumā pa **objektiem**.

	Ņemtais ūdens Piem., m ³	Ūdens patēriņš Piem., m ³ (ja attiecināms)
Visi objekti		
Objekti teritorijās ar augstu ūdens resursu noslodzi		

Norādījumi par to, kā noteikt, vai uzņēmums **darbojas teritorijā, kurā ir augsta ūdens resursu noslodze**

91. Uzņēmums var apspriesties ar vietējām (piemēram, valsts, reģionālajām) ūdensapgādes iestādēm vietā(-s), kurā(-ās) tas darbojas, nolūkā iegūt informāciju par ūdens resursu novērtējumu konkrētajā(-ās) vietā(-ās), tai skaitā nosakot teritorijas, kurās ir augsta ūdens resursu noslodze. Uzņēmums var arī iepazīties ar publiski pieejamiem bezmaksas rīkiem, kas kartē ūdens trūkumu visā pasaulē. Viens no šādiem rīkiem ir WRI *Aqueduct Water Risk Atlas*, kas sniedz interaktīvu karti ar ūdens resursu noslodzes rādītāju ("bāzlinijas ūdens resursu noslodze", ar ko mēra kopējā ūdens pieprasījuma attiecību pret pieejamo atjaunīgo virszemes un pazemes ūdeņu apgādi) apakšbaseinu līmenī. Ar šā rīka palīdzību uzņēmumi var iepazīties ar dažādiem upju baseiniem visā pasaulē noteikto ūdens resursu noslodzes bāzliniju. Par 40 % augstākas ūdens resursu noslodzes atsaucies rādītājs norāda uz lielu ūdens resursu noslodzi.

92. Ilustrācijas labad turpmāk redzamajā kartē ir parādīti galvenie Ibērijas upju baseini un to ūdens resursu noslodzes klasifikācija saskaņā ar WRI *Aqueduct*.

Šajā attēlā ir redzami vairāki Ibērijas pussalas ūdens baseini, kā arī to ūdens resursu noslodzes klasifikācija. Lielākā daļa pussalas dienvidu daļas atrodas apgabalā ar ievērojamu ūdens resursu noslodzi, izņemot Gvadiānas baseinu (dzeltenā krāsā). Tādējādi, ja uzņēmums darbojas Gvadalkiviras baseinā (piemēram, Andalūzijas reģionā ar ievērojamu augstu ūdens resursu noslodzi), uzņēmumam būtu jānodala tā **ūdens patēriņš** šim reģionam / ūdens baseinam. Taču, ja tā darbība notiek Gvadiānas upes baseina dienvidu daļā (kur ir zema ūdens resursu noslodze), nodalīt ūdens patēriņu šim reģionam / ūdens baseinam nebūtu nepieciešams.

93. Citi iespējamie instrumenti, ar kuriem uzņēmumi var iepazīties nolūkā noteikt savu atrašanās vietu teritorijās ar ūdens resursu noslodzi, ir statistiskā karte (un ar to saistītā datu kopa), ko nodrošina Eiropas Vides aģentūras (EVA), *Ūdens izmantošanas indekss plus (WEI+) vasarai un pilsētu morfoloģiskajām zonām (UMZ) un interaktīvā karte Ūdens izmantošanas indekss plus (WEI+) upju baseinu apgabalos (1990–2015)*, kas abas atspoguļo ūdens resursu noslodzi WEI+, ar ko mēra kopējo **ūdens patēriņu** kā procentuālo daļu no atjaunīgajiem saldūdens resursiem apakšbaseinu līmenī. Ar 40 % vienādas vai lielākas WEI+ vērtības parasti norāda uz augstu ūdens resursu noslodzi. Ir vērts uzsvērt, ka WRI *Aqueduct* balsta savu bāzlinijas ūdens resursu noslodzes rādītāju uz ūdens pieprasījumu, savukārt EVA ūdens noslodzes WEI+ rādītāja pamatā ir ūdens patēriņš.

B7. Resursu izmantošana, aprites ekonomika un atkritumu apsaimniekošana

Norādījumi par aprites ekonomikas principiem

94. Atklājot informāciju par saviem produktiem, materiālu izmantošanu un atkritumu apsaimniekošanu, uzņēmums var sniegt informāciju saistībā ar **aprites ekonomikas principiem**. Aprites ekonomikas principi ir izklāstīti turpmākajos punktos. Galvenie aprites ekonomikas principi ir izklāstīti turpmāk dokumentā, un Eiropas Komisijas apsvērtie galvenie principi ir **slēptināti**.

Likvidēt atkritumus un piesārņojumu – to var panākt ar procesu uzlabojumiem, kā arī izstrādes apsvērumu izmantošanu *lietojamības, atkalizmantojamības, remontējamības, demontāžas un pārražošanas* līmenī.

Izplatīt produktus un materiālus (atbilstoši to visaugstākajai vērtībai) – produktu aprītē būtiska nozīme ir *atkalizmantojamībai un reciklēšanai*, bet to vēl vairāk pastiprina, ja apritīgumam tādos jautājumos kā izmantojamība, atkalizmantojamība, remontējamība, pārražošana un demontāža īpaša uzmanība tiek pievērsta izstrādes posmā. Var apsvērt arī tādas faktorus kā biomateriālu iekļaušana un to *recirkulācija bioloģiskajā ciklā*, piemēram, bioloģiski noārdāmu kultūraugu pārsegu izmantošana lauksaimniecībā plastmasas vietā.

Atjaunot dabu kad vien iespējams, cilvēka darbībām būtu jācenšas atjaunot dabu un uzlabot vai atjaunot galvenās ekoloģiskās funkcijas (t. i., drenāžu, dzīvotņu nodrošināšanu, termoregulāciju utt.), kas varētu būt zaudētas iepriekšējās cilvēka darbības dēļ.

Norādījumi par kopējo atkritumu rašanos un reciklēšanai vai atkalizmantošanai novirzītiem atkritumiem

95. Uzņēmumi, kas rada tikai sadzīves atkritumus, var neievērot 38. punkta prasības. Šādos gadījumos uzņēmums tikai paziņo, ka tas rada šāda veida atkritumus.
96. Ziņojot par **bīstamajiem atkritumiem** saskaņā ar 38. punkta a) apakšpunktu, uzņēmums izpilda ar ilgtspēju saistītās finanšu informācijas atklāšanas regulas (SFDR) 1. pielikuma 1. tabulas 9. rādītāja prasības par **radioaktīvajiem atkritumiem** (*) Šo SFDR rādītāju (attiecību starp radioaktīvo un **bīstamo atkritumu** tonnām) var aprēķināt, izmantojot uzņēmuma paziņoto skaitītāju un saucēju ziņu sniegšanā saskaņā ar 38. punkta a) apakšpunktu.
97. MVU ir jāatklāj informācija par bīstamajiem un **radioaktīvajiem atkritumiem**, ja to darbība ir saistīta ar šādu atkritumu radīšanu. Piemērošana ir atkarīga no bīstamu vai radioaktīvu materiālu klātbūtnes darba procesos.
98. Uzņēmumiem ir ieteicams klasificēt savus **bīstamos atkritumus** saskaņā ar *Eiropas Atkritumu katalogu jeb EWC* (Komisijas 2014. gada 18. decembra Lēmums, ar ko groza Lēmumu 2000/532/EK, ar kuru izveidots atkritumu saraksts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/98/EK), kur atkritumi klasificēti pēc to veida. Visus atkritumus, kas marķēti ar zvaigznīti (*), EWC klasificē kā bīstamus, parasti ar atsauci "satur bīstamas vielas". Piemēram:
 - (a) medicīnas nozare: inficēti asi instrumenti, piemēram, adatas un šļirces, ko izmanto medicīnas iestādēs ("atkritumi, uz kuru savākšanu un iznīcināšanu attiecas īpaši noteikumi par infekciju izplatības novēršanu", EWC kods 18 01 03*), citotoksiski un citostatiski medikamenti (EWC kods 18 01 08*), izlietoti radiofarmaceitiskie līdzekļi un noteiktas diagnostikas iekārtas, kas satur radioaktīvus materiālus;
 - (b) ražošanas nozare: izlietotas smērvielas un eļļas, kas klasificētas kā bīstamas (EWC kods 13 02 05*);
 - (c) būvniecības nozare: būvmateriāli, kas satur azbestu (EWC kods 17 09 03*), augsne un akmeņi, kas satur bīstamas vielas (EWC kods 17 05 03*), un
 - (d) baterijas un akumulatori: svina akumulatori (16 06 01*), Ni-Cd baterijas (16 06 02*), baterijas, kas satur dzīvsudrabu (16 06 03*).
99. Turklāt atkritumus uzskata par bīstamiem, ja tiem piemīt viena vai vairākas bīstamas īpašības, kas uzskaitītas Atkritumu pamatdirektīvas (Direktīva 2008/98/EK) II pielikumā. Viegļākai atsaucēi tās kopā ar attiecīgajām piktogrammām ir norādītas turpmāk nolūkā palīdzēt noteikt bīstamas īpašības, piemēram, uzliesmojamību, toksicitāti un kodīgumu, kas var novest pie tā atkritumu klasificēšanas par bīstamiem.
100. **Radioaktīvajiem atkritumiem** piemīt vai var piemist bīstamas īpašības, kas tos padara bīstamus, proti, kancerogēnus, mutagēnus vai reproduktīvajai sistēmai toksiskus. Tomēr uz radioaktīvām vielām ES attiecas atsevišķi noteikumi (Padomes Direktīva 2011/70/Euratom). Par to vajadzētu būt informētiem uzņēmumiem, kas izmanto radioaktīvus materiālus, kuri spēj radīt radioaktīvos atkritumus, uz kuriem attiecas ES regulējums. Radioaktīvie atkritumi būtu jāidentificē, pamatojoties uz radionuklīdu klātbūtni līmenī, kas pārsniedz reglamentētās atļautās robežvērtības.
101. **Radioaktīvie atkritumi** var būt dažādos priekšmetos, piemēram, medicīnas, pētniecības un rūpniecības iekārtās, dūmu detektoros vai dūnās.

(*) Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/1288 (2022. gada 6. aprīlis), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/2088 papildina attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, kuros precizē informācijas saturu un noformējumu saistībā ar principu "nenodari būtisku kaitējumu", precizē informācijas saturu, metodoloģiju un noformējumu saistībā ar ilgtspējas rādītājiem un negatīvu ietekmi uz ilgtspēju, kā arī informācijas saturu un noformējumu saistībā ar vides vai sociālo raksturlielumu un ilgtspējīgu ieguldījumu mērķu veicināšanu pirmslīguma dokumentos, tīmekļa vietnēs un periodiskos ziņojumos (C/2022/1931, OV L 196, 25.7.2022., 1.–72. lpp.).

102. Turpmāk norādītas bīstamības piktogrammas katrai bīstamības klasei.

Bīstamības piktogramma	Piktogrammas paziņojums, simbols un klase	Ko tas nozīmē?
	“Gāze zem spiediena” Simbols: Gāzes balons Fiziska bīstamība	— Satur gāzi zem spiediena; karstumā var eksplodēt — Satur atdzesētu gāzi; var radīt kriogēnus apdegumus vai ievainojumus
	“Sprādzienbīstams” Simbols: Sprāgstoša bumba Fiziska bīstamība	— Nestabili sprādzienbīstami materiāli — Sprādzienbīstams; masveida sprādzienbīstamība — Sprādzienbīstams; augsta izmetes bīstamība — Sprādzienbīstams; uguns, triecienviļņa vai izmetes bīstamība — Ugunī var masveidā eksplodēt
	“Oksidējošas vielas” Simbols: Liesma virs apļa Fiziska bīstamība	— Var izraisīt vai pastiprināt degšanu; oksidētājs. — Var izraisīt degšanu vai sprādzienu; spēcīgs oksidētājs.
	“Uzliesmojošs” Simbols: Liesma Fiziska bīstamība	— Īpaši viegli uzliesmojoša gāze — Uzliesmojoša gāze — Īpaši viegli uzliesmojošs aerosols — Uzliesmojošs aerosols — Ļoti viegli uzliesmojošs šķidrums un tvaiki — Uzliesmojošs šķidrums un tvaiki — Uzliesmojoša cieta viela
	“Kodīgs” Simbols: Korozija Fizisks apdraudējums/ apdraudējums veselībai	— Var kodīgi iedarboties uz metāliem — Izraisa smagus ādas apdegumus un acu bojājumus
	“Bīstamība veselībai / Bīstams ozona slānim” Simbols: Izsaukuma zīme Bīstamība veselībai	— Var izraisīt elpceļu kairinājumu — Var izraisīt miegainību un reiboņus — Var izraisīt alerģisku ādas reakciju — Izraisa nopietnu acu kairinājumu — Kairina ādu — Kaitīgs, ja norīts — Kaitīgs, ja nonāk saskarē ar ādu — Kaitīgs, ja ieelpo — Bīstams sabiedrības veselībai un videi, jo iznīcina ozonu atmosfēras augšējā slānī

Bīstamības piktogramma	Piktogrammas paziņojums, simbols un klase	Ko tas nozīmē?
	“Akūts toksiskums” Simbols: Galvaskausi un sakrustoti kauli Bīstamība veselībai	— Norijot iestājas nāve — Nonākot saskarē ar ādu, iestājas nāve — Ieelpojot iestājas nāve — Toksisks norīšanas gadījumā — Toksisks, ja nonāk saskarē ar ādu — Toksisks, ja ieelpo
	“Nopietna bīstamība veselībai” Simbols: Bīstamība veselībai Bīstamība veselībai	— Var izraisīt nāvi, ja norīts vai iekļūst elpceļos — Rada orgānu bojājumus — Var izraisīt orgānu bojājumus — Var kaitēt auglībai vai nedzimušajam bērnam — Ir aizdomas, ka var negatīvi ietekmēt auglību vai nedzimušu bērnu — Var izraisīt vēzi — Ir aizdomas, ka var izraisīt vēzi — Var izraisīt ģenētiskus bojājumus — Ir aizdomas, ka var izraisīt ģenētiskus bojājumus — Ja ieelpo, var izraisīt alerģiju vai astmas simptomus vai apgrūtināt elpošanu
	“Bīstams videi” Simbols: Vide Bīstamība videi	— Ļoti toksisks ūdens organismiem ar ilglaicīgām sekām — Toksisks ūdens organismiem ar ilglaicīgām sekām

Piktogrammas, kas norāda bīstamās īpašības (V pielikums) no Klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas (CLP) Regulas (EK) Nr. 1272/2008.

103. Sniedzot informāciju par atkritumu radīšanu vai novirzīšanu no apglabāšanas, uzņēmumam vēlams sniegt šādu informāciju masas vienībās (piemēram, kg vai tonnās). Tomēr, uzņēmums var alternatīvi atklāt iepriekš minētos rādītājus apjoma (piemēram, m³) izteiksmē, ja tas uzskata, ka svara vienības ir nepiemērotas.
104. Atklājot informāciju par gada kopējiem atkritumiem, kas novirzīti **reciklēšanai** vai atkalizmantošanai, uzņēmumam būtu jāņem vērā atkritumi, kas tiek šķiroti un nosūtīti reciklēšanas vai atkalizmantošanas operatoriem (piemēram, reciklēšanas konteinerā ievietoto atkritumu daudzums vai atkritumu šķirošana noteiktu kategoriju materiālos un to nogādāšana uz atkritumu apstrādes vietām), nevis faktiski reciklēti vai atkalizmantoti atkritumi.
105. Informācijas par atkritumiem atklāšanai uzņēmums var izmantot šeit norādītās tabulas.

	Radītie atkritumi (piem., tonnas)		
	Kopējais radīto atkritumu daudzums, no tā:		
		Atkritumi, kas novirzīti reciklēšanai vai atkārtotai izmantošanai	Atkritumi, kas paredzēti apglabāšanai
Nebīstamie atkritumi			
1. atkritumu veids			
2. atkritumu veids			
...			

	Radītie atkritumi (piem., tonnas)		
	Kopējais radīto atkritumu daudzums, no tā:		
		Atkritumi, kas novirzīti reciklēšanai vai atkārtotai izmantošanai	Atkritumi, kas paredzēti apglabāšanai
Bīstamie atkritumi			
1. atkritumu veids			
...			

106. Tādu **bīstamo atkritumu** piemēri, ko var radīt mazie uzņēmumi, ir baterijas, izlietotas eļļas, pesticīdi, dzīvsudraba saturošas iekārtas un luminiscences spuldzes.
107. Uzņēmums var sniegt sīkāku dalījumu, norādot citus nebīstamo un **bīstamo atkritumu** veidus. To darot, uzņēmums var ņemt vērā atkritumu aprakstu sarakstu, kas iekļauts Eiropas Atkritumu kataloga sociālajos rādītājos.

Norādījumi par izmantoto relevanto materiālu gada masas plūsmu

108. Gada masas plūsma ir rādītājs, kas saskaņots ar EMAS prasībām par materiālu patēriņa efektivitāti, un tas ilustrē uzņēmuma atkarību no konkrētiem materiāliem savās darbībās (piemēram, no koksnes un tērauda būvniecības nozarē). Šajā sakarā uzņēmumam ir jāsniedz informācija par izmantotajiem materiāliem, tai skaitā gan par no piegādātājiem saņemtajiem materiāliem, gan iekšēji no ražošanas iegūtajiem materiāliem. Nolūkā aprēķināt izmantoto attiecīgo materiālu gada masas plūsmu, uzņēmumam vispirms būs jānosaka konkrētie galvenie materiāli, no kuriem ir atkarīgas tā darbības un kuriem ir jānovērtē materiālefektivitāte (piemēram, koksnes materiālefektivitāte). Ja tiek izmantoti dažādi materiālu veidi, uzņēmumam būs atsevišķi atbilstošā veidā, piemēram, sadalījumā pēc to izmantošanas veida (EMAS lietotāja norādījumi), jānorāda katra galvenā materiāla gada masas plūsma (t. i., katra attiecīgā izmantotā materiāla kopējā masa, piemēram, iepirktās koksnes tonnas). Attiecīgo izmantoto materiālu masas plūsmu aprēķinās no visu izmantoto materiālu masas summas, ieskaitot izejvielas, palīgmateriālus, ielaidmateriālus, pusfabrikātus vai citus materiālus (izņemot enerģijas avotus un ūdeni). Šo rādītāju vēlams izteikt masas vienībās (piemēram, kilogramos vai tonnās), tilpuma vienībās (piemēram, m³) vai citās nozarē parasti izmantotās mērvienībās.

Norādījumi ražošanas, būvniecības un/vai iepakojšanas procesu noteikšanai

109. Nolūkā noteikt ražošanas, būvniecības un/vai iepakojšanas procesus, uzņēmums var atsaukties uz darbībām, kas ietilpst Regulas (ES) 2023/137 I pielikuma C sadaļā "Apstrādes rūpniecība", F sadaļā "Būvniecība", kā arī O sadaļas 82.92 klasē "Iepakojšanas pakalpojumi".

1.3. Norādījumi par pamata moduli – sociālie rādītāji

B8. Darbaspēks – vispārīgi raksturlielumi

110. Pilnslodzes ekvivalents (*FTE*) ir **pilnslodzes amata vietu skaits uzņēmumā**. To var aprēķināt, **dalot darbinieka plānoto stundu skaitu (kopējais faktiskais nedēļā nostrādāto stundu skaits) ar darba devēja pilnslodzes darba nedēļas stundu skaitu (pilnslodzes darbinieku kopējais nostrādāto stundu skaits)**. Piemēram, darbinieks, kas uzņēmumā, kurā pilnslodzes nedēļa ir 40 stundas, katru nedēļu strādā 25, atbilst 0,625 *FTE* (t. i., 25/40 stundas).
111. Darbinieku skaits ir kopējais uzņēmumā nodarbināto personu skaits, kas uzrādīts vai nu pārskata perioda beigās, vai kā vidējais rādītājs pārskata periodā.

Norādījumi par to, kā sniegt informāciju par darbinieku līgumu veidiem

112. Turpmākajā tabulā parādīts, kā informāciju par **darbiniekiem** var sniegt pēc darba līguma veida.

Līguma veids	Darbinieku skaits (cilvēku skaits vai pilnslodzes ekvivalenti)
Terminēts līgums	
Pastāvīgs līgums	
Kopējais darbinieku skaits	

113. Turpmākajā tabulā parādīts, kā informāciju par **darbiniekiem** var sniegt pa dzimumiem.

Dzimums	Darbinieku skaits (cilvēku skaits vai pilnslodzes ekvivalenti)
Vīrietis	
Sieviete	
Citi	
Ziņas nav sniegtas	
Kopējais darbinieku skaits	

114. Dažās dalībvalstīs personas var juridiski reģistrēties kā trešā – bieži vien neitrāla – dzimuma pārstāvji, kas iepriekšējā tabulā ir klasificēti kā “citi”. Taču, ja uzņēmums izpauž datus par **darbiniekiem** gadījumā, kad minētās iespējas nav, tas var sniegt paskaidrojumu un norādīt, ka kategorija “citi” nav piemērojama. Uz darbiniekiem, kuri neatklāj savu dzimumidentitāti, attiecas kategorija “ziņas nav sniegtas”.

115. Turpmākajā tabulā parādīts, kā informāciju par **darbiniekiem** var sniegt pa valstīm.

(Darba līguma) valsts	Darbinieku skaits (cilvēku skaits vai pilnslodzes ekvivalenti)
Valsts A	
Valsts B	
Valsts C	
Valsts D	
Kopējais darbinieku skaits	

116. Atkarībā no valsts darba līgumu definīcijas un veidi var atšķirties. Ja uzņēmumam ir **darbinieki** vairāk nekā vienā valstī, tas valsts līmeņa datu aprēķināšanai izmanto juridiskās definīcijas saskaņā ar to valstu tiesību aktiem, kurās atrodas attiecīgie darbinieki. Pēc tam šādus valstu līmeņa datus saskaita, lai aprēķinātu kopējos skaitļus, neņemot vērā atšķirības valstu tiesību aktos noteiktajās definīcijās.

117. **Darbinieku** mainība ietver tos darbiniekus, kuri aiziet no uzņēmuma brīvprātīgi vai sakarā ar atlaišanu, pensionēšanos vai nāvi.

118. **Mainības** rādītāja aprēķināšanai jāizmanto šāda formula.

$$\frac{\text{Darbinieku skaits, kuri pārskata gadā atstāja darbu}}{\text{Vidējais darbinieku skaits pārskata gadā}} \times 100$$

B9. Darbaspēks – veselība un drošība

Norādījumi par reģistrējamu ar darbu saistītu nelaimes gadījumu skaitu

119. Pamatojoties uz pieņēmumu, ka viens pilnslodzes darbinieks strādā 2 000 stundas gadā, šis rādītājs norāda ar darbu saistīto nelaimes gadījumu skaitu uz 100 pilnslodzes darbiniekiem gada laikā. Ja uzņēmums nevar tieši aprēķināt nostrādāto stundu skaitu, tas to var aplēst, pamatojoties uz parasto vai standarta darba laiku.
120. Nolūkā aprēķināt **reģistrējamo ar darbu saistīto** nelaimes gadījumu skaitu attiecībā uz **darbiniekiem**, jāizmanto šāda formula.

$$\frac{\text{Ar darbu saistīto nelaimes gadījumu skaits pārskata gadā}}{\text{Visu darbinieku gadā nostrādāto stundu kopējais skaits}} \times 200,000$$

Piemērs

121. Uzņēmums A pārskata gadā ziņoja par trim nelaimes gadījumiem darbā. Uzņēmumā A ir 40 **darbinieki**, un gadā kopā nostrādātas 80 000 stundas (40 x 2 000).

Reģistrējamo ar darbu saistīto nelaimes gadījumu skaits ir $3/80\,000 \times 200\,000 = 7,5$.

Norādījumi par bojāgājušo skaitu saistībā ar traumām darbā un ar darbu saistītām slimībām

122. Ar darbu saistītas traumas un ar darbu saistītas slimības rodas, saskaroties ar apdraudējumiem darba vidē.
123. Tāldarba gadījumā traumas un slimības ir saistītas ar darbu, ja trauma vai slimība ir tieši saistīti ar darba veikšanu nevis ar vispārējo mājas vidi.
124. Traumas un slimības, kas rodas, personai ceļojot darba nolūkā, uzskata par saistītām ar darbu, ja **darbinieks** traumu vai slimības rašanās laikā veica darbu darba devēja interesēs. Uz nelaimes gadījumiem, kas notiek ceļā ārpus uzņēmuma atbildības jomas (t. i., regulāri braucot uz darbu un no tā), attiecas piemērojamie valsts tiesību akti, kas reglamentē to klasifikāciju atkarībā no tā, vai tos uzskata par saistītiem ar darbu vai ne.
125. Garīga slimība tiek uzskatīta par saistītu ar darbu, ja darbinieks par to ir brīvprātīgi paziņojis un ja ir izdots un paziņots arī licencēta veselības aprūpes speciālista novērtējums, kurā norādīts, ka attiecīgā slimība patiešām ir saistīta ar darbu. Veselības problēmas, ko izraisa, piemēram, smēķēšana, narkotiku un alkohola lietošana, nepietiekama fiziskā aktivitāte, neveselīgs uzturs un ar darbu nesaistīti psihosociāli faktori, netiek uzskatītas par saistītām ar darbu.
126. Uzņēmums var atsevišķi uzrādīt bojāgājušos ar darbu saistītu traumu dēļ un bojāgājušos arodslimību dēļ.

B10. Darbaspēks – atalgojums, koplīguma sarunas un apmācība

Norādījumi par atalgojumu – minimālā alga

127. “Minimālā **alga**” ir minimālais atalgojums par nodarbinātību stundā vai citā laika vienībā. Atkarībā no valsts minimālo algu var noteikt tieši ar likumu vai ar **koplīgumiem**. Uzņēmums atsaucas uz piemērojamo minimālo algu valstī, par kuru tas sniedz ziņas.
128. Minimālā **alga** kalpo par pamatu sākuma līmeņa algas aprēķināšanai zemākajā **darba samaksas** kategorijā, izņemot stažierus un mācekļus. Tāpēc sākuma līmeņa alga ietver darba samaksu, kas vienāda ar minimālo algu, kā arī visus papildu fiksētos maksājumus, kas tiek garantēti minētās kategorijas **darbiniekiem**.

Norādījumi par atalgojumu – procentuālā atšķirība starp sievietēm un vīriešiem

129. Procentuālās atšķirības starp sieviešu un vīriešu dzimuma **darbiniekiem** rādītājs attiecas uz dzimumu līdztiesības principu, kas paredz vienādu darba **samaksu** par vienādu darbu. Darba samaksas atšķirība ir definēta kā vīriešu un sieviešu dzimuma darbinieku vidējās darba samaksas atšķirība, kura izteikta procentos no vīriešu vidējās darba samaksas.
130. Šī rādītāja aprēķināšanai aprēķinā iekļauj visus **darbiniekus**. Turklāt būtu jāveic divi atsevišķi vidējās darba **samaksas** aprēķini vīriešu un sieviešu dzimumu darbiniekiem. Skatīt šādu formulu:

$$\frac{\text{Vīriešu dzimuma darbinieku vidējais bruto stundas darba samaksas līmenis} - \text{sieviešu dzimuma darbinieku vidējais bruto stundas darba samaksas līmenis}}{\text{Vīriešu dzimuma darbinieku vidējais bruto stundas darba samaksas līmenis}} \times 100$$

131. Atkarībā no uzņēmuma atalgojuma politikas bruto darba **samaksa** attiecas uz visiem šādiem elementiem:
- (a) pamatalga, kas ir garantēto, īstermiņa, nemainīgo naudas atlīdzību kopsumma;
 - (b) atlīdzība naudā, kas veido pamatalgas un naudas pabalstu, prēmiju, komisijas naudas, līdzdalības peļņā un citu mainīgu naudas maksājumu veidu summu, un
 - (c) pabalsti natūrā ^(*).
132. Bruto darba **samaksa** ir visu iepriekš uzskaitīto piemērojamo elementu summa.
133. Vidējā bruto darba **samaksa** stundā ir nedēļas/gada bruto darba samaksa, kas dalīta ar vidējo nedēļā/gadā nostrādāto stundu skaitu.

Piemērs

134. Uzņēmumā A kopā ir X vīriešu dzimuma **darbinieki** un Y sieviešu dzimuma darbinieki. Vīriešu dzimuma darbinieku bruto darba **samaksa** stundā ir 15 EUR, un sieviešu dzimuma darbinieku bruto darba samaksa stundā ir 13 EUR.
135. Nodarbināto vīriešu dzimuma **darbinieku** vidējais bruto darba **samaksas** stundā līmenis ir visu bruto stundas maksājumu summa, kas dalīta ar kopējo nodarbināto vīriešu dzimuma darbinieku skaitu. Nodarbināto sieviešu dzimuma darbinieku vidējais bruto darba samaksas stundā līmenis ir visu bruto stundas maksājumu summa, kas dalīta ar kopējo nodarbināto sieviešu dzimuma darbinieku skaitu.
136. Vīriešu un sieviešu dzimumu **darbinieku** darba **samaksas** atšķirības procentos aprēķināšanai izmantotā formula ir

$$\frac{15 - 13}{15} \times 100 = 13.3\%$$

Norādījumi par darba koplīguma tvērumu

137. **Darbinieki**, uz ko attiecas **darba koplīgumi**, ir tās personas, attiecībā uz kurām uzņēmumam ir pienākums piemērot koplīgumu. Ja uz darbinieku attiecas vairāk nekā viens darba koplīgums, tas ir jāuzskaita tikai vienu reizi. Ja darba koplīgums neattiecas uz nevienu no darbiniekiem, procentuālais rādītājs ir nulle.
138. To **darbinieku** procentuālo daļu, uz kuriem attiecas **darba koplīgumi**, aprēķina ar šādu formulu:

$$\frac{\text{Darbinieku skaits, uz kuriem attiecas darba koplīgumi}}{\text{Nodarbināto skaits}} \times 100$$

^(*) Piemēram, automobiļi, privātā veselības apdrošināšana, dzīvības apdrošināšana un labjūtes programmas.

139. Šajā informācijas atklāšanas prasībā prasīto informāciju var paziņot kā seguma rādītājus, ja **darba koplīguma** aptvērumš ir 0–19 %, 20–39 %, 40–59 %, 60–79 % vai 80–100 %.
140. Šī prasība nav vēsta uz to, lai noskaidrotu to **darbinieku** procentuālo īpatsvaru, kurus pārstāv uzņēmuma padome vai kuri ir arodbiedrību biedri, jo šie rādītāji var atšķirties. To darbinieku procentuālais īpatsvars, uz kuriem attiecas **darba koplīgumi**, var būt lielāks nekā arodbiedrībās iesaistīto darbinieku procentuālais īpatsvars, ja darba koplīgumi attiecas gan uz arodbiedrībās iesaistītiem darbiniekiem, gan arodbiedrībām nepiederošiem darbiniekiem.

1.4. Norādījumi par pamata moduli – darījumdarbības rādītāji

B11. Notiesājoši spriedumi un naudas sodi par korupciju un kukuļošanu

141. Uz **korupciju** un **kukuļošanu** attiecas **darījumdarbības** ilgtspējas aspekts.
142. Saskaņā ar 43. punktu uzņēmums sniedz ziņas par notiesājošo spriedumu kopējo skaitu un kopējo naudas sodu summu, kas piemēroti par **korupcijas** apkarošanas un **kukuļošanas** apkarošanas tiesību aktu pārkāpumiem.

Norādījumi par notiesājošiem spriedumiem

143. Notiesājoši spriedumi par **korupcijas** apkarošanas un **kukuļošanas** apkarošanas tiesību aktu pārkāpumiem ir visi krimināltiesas spriedumi pret personu vai uzņēmumu par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar korupciju un kukuļošanu, piemēram, ja šie tiesas lēmumi ir ierakstīti notiesājušās Eiropas Savienības dalībvalsts sodāmības reģistrā.

Norādījumi par naudas sodiem

144. Naudas sodi, kas uzlikti par **korupcijas** apkarošanas un **kukuļošanas** apkarošanas tiesību aktu pārkāpumiem, attiecas uz tādiem obligātiem naudas sodiem, kas izriet no korupcijas apkarošanas un kukuļošanas apkarošanas tiesību aktu pārkāpumiem, kurus noteikusi tiesa, komisija vai cita valdības iestāde un kurus maksā valsts kasei.

Visaptverošais modulis Norādījumi

145. Turpmākajās iedaļās ietveto norādījumu mērķis ir atvieglot Komisijas Ieteikuma par brīvprātīgu ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu maziem un vidējiem uzņēmumiem I pielikuma 44.–65. punktā ietveto ilgtspējas informācijas atklāšanas prasību piemērošanu.
146. Turpmāk sniegtie norādījumi ir paredzēti kā daļa no ekosistēmas, kas varētu ietvert arī turpmāku EFRAG atbalsta norādījumu izstrādi, turpmākus digitālos rīkus un īstenošanas atbalstu (izglītības pasākumi, ieinteresēto personu iesaiste utt.), kā mērķis ir veicināt izpratni par dažiem norādījumos ietvertajiem tehniskajiem elementiem.
147. Šie norādījumi ir paredzēti, lai atbalstītu rādītāju sagatavošanu visaptverošajā modulī.

1.5. Norādījumi par visaptverošo moduli – vispārīga informācija

C1. Stratēģija: Uzņēmējdarbības modelis un ilgtspēja – saistītās iniciatīvas

148. Aprakstot galvenos **patērētājus** un attiecības ar piegādātājiem saskaņā ar 47. punkta c) apakšpunktu, uzņēmums atklāj aplēsto piegādātāju skaitu un ar tiem saistītās nozares un ģeogrāfiju (t. i., valstis).

C2. Prakses, politiku un turpmāko iniciatīvu pārejai uz ilgtspējīgāku ekonomiku apraksts

149. Ziņu par C2 datu punktiem sniegšanai uzņēmumi var izmantot turpmāk norādīto veidni.

	Ja atbildējāt "JĀ" uz jautājumu par to, vai jums ir prakse / politika / nākotnes iniciatīvas, atklājot informāciju B2. punktā, lūdzu, īsi tos aprakstiet, norādot no tiem izrietošās darbības. (Uzņēmums norāda praksi / rīcībpolitiku / nākotnes iniciatīvu, ja tā attiecas uz piegādātājiem vai klientiem)	Ja atbildējāt "JĀ" uz jautājumu par mērķrādītājiem, atklājot informāciju B2. punktā, lūdzu, norādiet tos.	Ja uzņēmumā tas ir noteikts, var norādīt augstāko amata līmeni darbinieku vidū, kas ir atbildīgs par politikas īstenošanu.
Klimata pārmaiņas			
Piesārņojums			
Ūdens un jūras resursi			
Biodaudzveidība un ekosistēmas			
Aprites ekonomika			
Pašu personāls			
Darbinieki vērtības ķēdē			
Skartās kopienas			
Patērētāji un galalietotāji			
Darījumdarbība			

1.6. Norādījumi par visaptverošo moduli – vides rādītāji

Apsvērumi, ziņojot par SEG emisijām saskaņā ar B3. punktu (pamata modulis)

150. Nosakot, vai ir lietderīgi atklāt informāciju par 3. pakāpi saskaņā ar 50. punktu, uzņēmums var analizēt savas kopējās 3. pakāpes SEG emisijas atbilstoši SEG protokolā noteiktajām 15 3. pakāpes kategorijām, izmantojot atbilstošas aplēses, un sniegt ziņas, iekļaujot šo informāciju ar atsauci. Iepriekš minētais ļauj identificēt un atklāt informāciju par uzņēmuma nozīmīgajām 3. pakāpes kategorijām, balstoties uz to aplēsto SEG emisiju apjomu un citiem kritērijiem, kas noteikti SEG protokola uzņēmuma vērtības ķēdes (3. pakāpes) uzskaites un ziņu sniegšanas standartā (2011. gada versija, 61. un 65.–68. lpp.) vai EN ISO 14064-1:2018 standarta H.3.2. pielikumā, piemēram, finanšu izdevumi, ietekme, saistītie pārkārtošanās riski un iespējas vai ieinteresēto personu viedokļi.

151. MVU, kas darbojas ražošanas, lauksaimniecības pārtikas, nekustamā īpašuma būvniecības un iepakojšanas procesos, visticamāk, būs nozīmīgas 3. pakāpes kategorijas (*CDP tehniskā piezīme: 3. pakāpes kategoriju nozīmīgums pa nozarēm, 2024*), ko var uzskatīt par relevantu ziņu sniegšanai uzņēmuma nozarē.

C3. SEG samazināšanas mērķrādītāji un klimatiskā pārkārtošanās

152. Emisiju samazināšana uzņēmumam var izrādīties gan izaicinājums, gan iespēja, jo tam bieži vien nepieciešamas izmaiņas uzņēmuma stratēģiskajā un darbības realitātē. Saistībā ar emisiju samazināšanas mērķi var būt nepieciešams pārskatīt stratēģiskās un finanšu prioritātes. Dekarbonizācijai var būt vajadzīgi būtiski sākotnējie ieguldījumi, piemēram, transportlīdzekļu parka elektrificēšanā, jaunu tehnoloģiju ieviešanā nolūkā samazināt enerģijas patēriņu, vai tādu jaunu produktu līniju izstrādē, kas ir mazāk atkarīgas no oglekļietilpīgiem materiāliem. No otras puses, mazoglekļa risinājumu īstenošana SEG emisiju samazinājuma panākšanai var ievērojami samazināt pirktais enerģijas un materiālu izmaksas. Uzņēmumi, kas sāk dekarbonizācijas ceļu, bieži saskaras ar būtiskiem uzņēmējdarbības modeļu vai ikdienas darbības pielāgojumiem. Piemēram, loģistikas un piegādes pakalpojumu uzņēmumam var nākties pārveidot savu autoparka pārvaldību nolūkā līdz minimumam samazināt iespējamus pakalpojumu traucējumus, ko rada nepieciešamība regulāri uzlādēt transportlīdzekļus. Patēriņa preču ražošanas uzņēmumam, kas plāno aizstāt kādu sava produkta komponentu ar ilgtspējīgu mazoglekļa alternatīvu, var būt nepieciešams atvēlēt laiku un resursus produktu inovācijai un jaunu piegādātāju meklēšanai. Taču ar šiem centieniem var samazināt izmaksas, piekļūt jauniem tirgiem, radīt jaunas darbvietas un piesaistīt papildu finansējumu, tāpēc SEG emisiju samazināšana ir ne tikai par problēma, bet arī par stratēģiska uzņēmējdarbības iespēja. Šajā kontekstā SEG samazināšanas **mērķrādītāji** ir svarīgs pasākums reaģēšanā uz vajadzību pēc ilgtspējīgas pārkārtošanās, jo tie ļauj uzņēmumiem pārvaldīt pārmaiņas sistemātiski, kontrolēti un organizēti.
153. SEG emisiju samazināšanas mērķrādītājs ir apņemšanās nākamajā gadā samazināt uzņēmuma SEG emisijas salīdzinājumā ar izvēlētajā bāzes gadā izmērītajām SEG emisijām. **Darbības**, kas var novest pie emisiju samazināšanas, ietver, piemēram, elektrifikāciju, atjaunīgo elektroenerģiju, ilgtspējīgu produktu izstrādi utt. Atklājot informāciju C3. punktā, uzņēmumam jāatklāj SEG emisiju samazināšanas **mērķrādītāji** attiecībā uz tā 1. un 2. pakāpes emisijām.
154. Kā uzņēmuma bruto SEG emisiju samazinājumu neuzskaita piesaistījumus un novērstās emisijas. Tas ir saistīts ar to, ka ir svarīgi nošķirt bruto SEG emisiju uzskaites praksi (inventārizācijas uzskaitē) un SEG piesaistījumus un novērstās emisijas (uz projektiem balstīta uzskaitē vai intervences uzskaitē). Uzņēmuma bruto SEG emisiju rādītājs ir paredzēts faktisko emisiju, kas nonāk vidē, izsekošanai, nodrošinot konsekventu un salīdzināmu bāzliniju SEG **mērķrādītāju** noteikšanai. No otras puses, novērstās emisijas un oglekļa piesaistījumi ir saistīti ar konkrētām uzņēmuma projekta darbībām, kas nozīmē, ka to uzskaiti veic atsevišķi no bruto SEG emisijām.
155. Nolūkā ievērot šo praksi uzņēmumam ir jānošķir savas bruto SEG emisijas un cita **ietekme**, ko tās neietver, piemēram, SEG piesaistījumi un novērstās emisijas. Piesaiste ir atmosfērā esošo SEG piesaistīšana tišu cilvēka darbību rezultātā. Šādu darbību piemēri var būt augu augšana (CO₂ pārnese atmosfērā ar fotosintēzi) un tieša CO₂ uztveršana no gaisa, un tās parasti ir saistītas ar turpmāku CO₂ uzglabāšanu. Novērstās SEG emisijas parasti dēvē par emisijām, kas citādi būtu radušās, bet kas uzņēmuma darbības rezultātā neradās. Tās var ietvert jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanu, kas samazina pieprasījumu pēc to oglekļietilpīgiem ekvivalentiem, piemēram, izolācijas risinājumi ēkā, ar kuru palīdzību novērš pieprasījumu pēc energopakalpojumiem šajā ēkā. Plašāka informācija par jēdzieniem, kas saistīti ar oglekļa piesaistījumiem un novērstajām emisijām, ir atrodamā SEG protokolā “Zemes sektors un vadlīnijas par piesaisti”.
156. Bāzes gads ir iepriekšējais gads, attiecībā pret kuru var izmērīt uzņēmuma pašreizējās SEG emisijas. Parasti bāzes gadam vajadzētu būt nesenam un uzņēmuma SEG emisiju reprezentatīvam gadam, par kuru ir pārbaudāmi dati.
157. Mērķgads ir nākotnes gads, kurā uzņēmums plāno panākt konkrētu SEG emisiju samazinājumu absolūto vai procentuālo apjomu. Tam vajadzētu būt diapazonā no viena līdz trim gadiem, sākot no bāzes gada līdz īstermiņa mērķrādītājam. Var iekļaut arī ilgāka termiņa **mērķrādītājus**, piemēram, divdesmit vai trīsdesmit gadu periodiem (piemēram, 2040. vai 2050. gadam). Uzņēmumi tiek mudināti iekļaut mērķrādītāju vērtības vismaz 2030. gadam kā īstermiņa mērķa gadam un, ja iespējams, 2050. gadam kā ilgtermiņa gadam. SEG emisiju samazināšanas mērķrādītāju bāzes gadu un mērķa gadu ir ieteicams atjaunināt pēc katra piecu gadu perioda, sākot no 2030. gada.

158. Nolikā noteikt mērķrādītāju uzņēmumiem būtu jāņem vērā esošie zinātniskie pierādījumi par SEG mazināšanu. SBTi iesaka starpnozaru mērķrādītāju SEG emisiju samazināšanai par 42 % līdz 2030. gadam un par 90 % līdz 2050. gadam (2020. bāzes gads). SBTi arī ierosina racionalizēt mērķrādītāju noteikšanas pieeju maziem un vidējiem uzņēmumiem⁽⁶⁾. Pastāv arī nozarēm specifiskas pieejas, un uzņēmumi tās var ņemt vērā savu SEG emisiju samazināšanas **mērķrādītāju** noteikšanā.
159. Nolikā panākt ātru gan tiešo, gan netiešo emisiju samazinājumu uzņēmums var veikt dažas vienkāršas **darbības**. Dažas darbības var būt vienkāršas, bet tās tomēr spēj nodrošināt ievērojamu emisiju samazinājumu un palīdzēt uzņēmumam sasniegt savus **mērķrādītājus**. Piemēram, transportlīdzekļu parka elektrifikācija, aizstājot ar fosilo degvielu darbināmus transportlīdzekļus ar elektrotransportlīdzekļiem, ļaus samazināt emisijas, tiklīdz iepriekšējais autoparks ir nomainīts. Tas var nozīmēt ievērojamu emisiju samazinājumu, jo īpaši uzņēmumam, kas ir atkarīgs no transporta. Tāpat efektīvs, vienkāršs un sasniedzams dekarbonizācijas pasākums ir arī braucieni uz darbu un darījumu braucieni ar automašīnu aizstāšana ar mazoglekļa alternatīvām, piemēram, velosipēdiem vai sabiedrisko transportu. Vēl viena joma ar viegli sasniedzamiem rezultātiem ir iekšējās energopārvaldības pārskatīšana un atjaunināšana ar energoefektīvām iekārtām un tehniskās apkopes integrēšana ikdienas uzņēmējdarbībā. Uzņēmums var samazināt savu enerģijas patēriņu ar iekārtu un mehānismu regulāru tehnisko apkopi un aizstāšanu ar energoefektīvākām alternatīvām, kad un kur tas ir iespējams. Šādas iekārtas var būt, piemēram, katli, telesakaru sistēmas, siltumsūkņi, gaisa kondicionēšanas iekārtas utt. Ar regulāru apkopi var nodrošināt to efektīvu darbību, līdz minimumam samazināt nolietojumu un līdz minimumam samazināt atkritumus. Arī ar sistēmu automatizēšanu un taimeru izmantošanu lietošanas periodu noteikšanai uzņēmums var vēl vairāk samazināt šādu iekārtu emisijas.
160. Klimatiskās pārkārtošanās plāns klimata pārmaiņu mazināšanai ir tādu pašreizējo un turpmāko **darbību** kopums, kuru mērķis ir saskaņot uzņēmuma darījumdarbības modeli, stratēģiju un darbības ar galveno visaptverošo globālo mērķi ierobežot globālo sasilšanu līdz 1,5 °C. Saskaņā ar SEG samazināšanas mērķrādītāju, kas ir saderīgs ar šo mērķi, pārkārtošanās plāna nozīmīgums ir balstīts uz spēju izprast, ar kādiem līdzekļiem uzņēmums virzīsies uz mazoglekļa ekonomiku, vienlaikus sekojot līdzi panāktajam progresam. Pārkārtošanās plāns ir pārskatatbildības un pārredzamības mehānisms, kas mudina uzņēmumus izstrādāt ticamus ceļus klimata pārmaiņu mazināšanai ar savām darbībām.
161. Ticama uzņēmuma pārkārtošanās plāna izveide būtu jāatbalsta ar tādiem elementiem kā a) skaidras atbildības un lomu noteikšana; b) plāna integrēšana uzņēmuma uzņēmējdarbības stratēģijā un finanšu plānošanā; c) informācijas par dekarbonizācijas svirām un ceļiem, kā arī kvantitatīvi nosakāmu rādītāju, ko var uzraudzīt iepriekš noteiktos termiņos, iekļaušana; d) regulāras pārskatīšanas un atjaunināšanas pēc apspriešanās ar ieinteresētajām personām paredzēšana vajadzības gadījumā un e) visu savu darbību un pēc iespējas lielākā mērā **vērtības ķēdes** aptveršana vai skaidrojuma sniegšana par jebkādiem ierobežojumiem.
162. Uzņēmumi, kas atklāj **mērķrādītājus** saskaņā ar EMAS regulas IV pielikuma B daļas d) punktu, var izmantot savus SEG samazināšanas mērķrādītājus VSME prasības izpildīšanai, ja tie šādus mērķrādītājus ir noteikuši. Uzņēmums var arī pamatot šīs informācijas atklāšanu ar EMAS vidiskās pārvaldības sistēmas ieviešanu un saiti uz EN ISO 14001:2015, kā noteikts EMAS regulas II B pielikuma A.6.2.1. un B.5. punktā (mērķi vides jomā).

Norādījumi ražošanas, būvniecības un/vai iepakojšanas procesu noteikšanai

163. Nolikā noteikt ražošanas, būvniecības un/vai iepakojšanas procesus, uzņēmums var atsaukties uz darbībām, kas ietilpst Regulas (ES) 2023/137 I pielikuma C sadaļā "Apstrādes rūpniecība", F sadaļā "Būvniecība", kā arī O sadaļas 82.92 klasē "Iepakojšanas pakalpojumi".

C4. Klimatiskie riski

164. **Klimatiskie apdraudējumi** nosaka ar klimatu saistītus fiziskus riskus, kas izriet no klimata pārmaiņu ietekmes uz uzņēmumu. Tos var iedalīt akūtos apdraudējumos, ko izraisa īpaši notikumi (piemēram, sausums, plūdi, ekstremāli nokrišņi un dabas ugunsgrēki), un hroniskos apdraudējumos (piemēram, temperatūras izmaiņas, jūras līmeņa celšanās un augsnes erozija), ko izraisa ilgtermiņa klimata pārmaiņas (Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2139). Fiziskie riskus nosaka klimatisko apdraudējumu, uzņēmuma aktīvu un darbību pakļautības šiem apdraudējumiem un uzņēmuma jutības pret šiem apdraudējumiem kopdarbība. Klimatisko apdraudējumu piemēri ir karstuma viļņi, biežāki ekstremāli laikapstākļi, jūras līmeņa celšanās, ledājezeru pārplūde un nokrišņu un vēja režīmu izmaiņas. Klimatiskos fiziskos riskus var noteikt un modelēt, izmantojot klimata scenārijus, kuros ņemtas vērā augstas emisiju trajektorijas, piemēram, IPCC SSP5–8.5.

⁽⁶⁾ SBTi piedāvā arī resursus MVU zinātniski pamatotus mērķu noteikšanai.

165. **Klimatiskās pārkārtošanās notikumi** var būt (saskaņā ar *Klimatiskās finanšu informācijas izpaušanas darba grupas ieteikumiem* (TCFD), 2017. gads) politiski un juridiski (piemēram, lielākas ar emisijām saistītu ziņu sniegšanas saistības), tehnoloģijās balstīti (piemēram, izmaksas pārejai uz zemāku emisiju tehnoloģiju), tirgū balstīti (piemēram, izejvielu izmaksu pieaugums) un reputācijas (piemēram, lielākas ieinteresēto personu bažas).
166. **Bruto klimatiskie riski** ir bruto fiziskie riski un bruto pārkārtošanās riski, kas var izrietēt no uzņēmuma aktīvu un darbījumdarbības pakļautības klimatiskiem apdraudējumiem.

1.7. Norādījumi par pamata moduli – sociālie rādītāji

C5. Papildu (vispārīgi) darbaspēka raksturlielumi

167. Nolūkā noteikt sieviešu un vīriešu dzimumu darbinieku attiecību, vadības līmenī sieviešu dzimuma **darbinieku** skaitu dala ar vīriešu dzimuma darbinieku skaitu. Tas norādīs sieviešu un vīriešu attiecību jūsu uzņēmumā.

$$\text{"sieviešu un vīriešu" attiecība} = \frac{\text{sieviešu dzimuma darbinieku skaits vadības līmenī}}{\text{vīriešu dzimuma darbinieku skaits vadības līmenī}}$$

168. Par vadības līmeni uzskata līmeni, kas ir zemāks par direktoru padomi, ja vien uzņēmumam nav īpašas izmantojamas definīcijas.
169. Piemēram, ja vadības līmenī ir **nodarbinātas** 28 sievietes un 84 vīrieši, sieviešu un vīriešu attiecība būtu 1:3, kas nozīmē, ka uz katru sievieti vadības līmenī ir trīs vīrieši.
170. Būtiski faktori, kas uzņēmumam jāņem vērā, lemjot par to, vai atklāt informāciju par pašnodarbināto personu un pagaidu darbinieku skaitu saskaņā ar 60. punktu, būtu šādi: 1) **nodarbināto** attiecība pret pašnodarbinātajām personām un pagaidu darbiniekiem, jo īpaši būtiskas un/vai pieaugošas atkarības gadījumā, vai 2) ja negatīvas sociālās **ietekmes** uz pašnodarbinātajiem vai pagaidu darbiniekiem risks ir lielāks nekā attiecībā uz paša uzņēmuma darbiniekiem.
171. Turpmākajā tabulā parādīts, kā var sniegt informāciju par pašnodarbinātām personām bez personāla, kas strādā tikai uzņēmumā, un pagaidu darbiniekiem, kurus nodrošina uzņēmumi, kas nodarbojas galvenokārt ar darbaspēka meklēšanu un nodrošināšanu.

Darba ņēmēju veidi	Nodarbināto pašnodarbināto personu un pagaidu darbinieku skaits
Kopā pašnodarbinātas personas bez personāla, kas strādā tikai uzņēmumā	
Kopā pagaidu darbinieki, ko nodrošina uzņēmumi, kuri galvenokārt nodarbojas ar darbaspēka meklēšanu un nodrošināšanu	

172. Uzņēmumi var atsaukties uz NACE kodu O78 attiecībā uz pagaidu darbiniekiem, ko nodrošina uzņēmumi, kuri galvenokārt veic "darbaspēka meklēšanu un nodrošināšanu".

C6. **Papildu informācija par pašu personālu – cilvēktiesību politikas un procesi**

173. Uzņēmumi, kas ir ieviesuši pienācīgas rūpības procesu cilvēktiesību jomā, var sniegt apstiprinošu atbildi (JĀ) un varētu precizēt politiku un/vai procesu saturu ar izrītināmas izvēlnes palīdzību.

C7. **Nopietni negatīvi cilvēktiesību incidenti**

174. "Apstiprināts **incidents**" ir celta prasība vai sūdzība, kas oficiālā procesā reģistrēta uzņēmumā vai kompetentajās iestādēs, vai neatbilstības gadījums, ko uzņēmums konstatējis, izmantojot iedibinātas procedūras. Iedibinātas procedūras neatbilstību gadījumu noteikšanai var ietvert pārvaldības sistēmas revīzijas, oficiālas uzraudzības programmas vai **sūdzību mehānismus**.

1.8. **Visaptverošas norādes par moduli – darbījumbāzes rādītāji**

C8. **Ieņēmumi no konkrētām nozarēm un izslēgšana no ES atsaucē etaloniem**

175. Saskaņā ar definīciju Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999 2. panta 62. punktā **fosilais kurināmais** ir neatjaunīgi oglekļa energoresursi, piemēram, cietie kurināmie, dabasgāze un nafta.
176. **Ķīmikāliju ražošana** ir darbības, kas uzskaitītas Regulas (ES) 2023/137 I pielikuma C sadaļas 20.2. nodaļā, t. i., pesticīdu un citu agroķīmisko produktu ražošana.
177. Saskaņā ar definīciju Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2020/1818 12. panta 1. punktā uzņēmumi, kas izslēgti no Parīzes nolīgumam pielāgotiem ES etaloniem, ir šādi:
- (a) uzņēmumi, kas 1 % vai vairāk no saviem ieņēmumiem gūst no akmeņogļu un lignīta izpētes, ieguves, izplatīšanas vai attīrīšanas;
 - (b) uzņēmumi, kas 10 % vai vairāk no saviem ieņēmumiem gūst no naftas kurināmā izpētes, ieguves, izplatīšanas vai attīrīšanas;
 - (c) uzņēmumi, kas 50 % vai vairāk no saviem ieņēmumiem gūst no gāzveida kurināmā izpētes, ieguves, ražošanas vai izplatīšanas, un
 - (d) uzņēmumi, kas 50 % vai vairāk no saviem ieņēmumiem gūst no elektroenerģijas ražošanas, kuras SEG intensitāte pārsniedz 100 g CO₂ e/kWh.

C9. **Dzimumu pārstāvības rādītājs pārvaldības struktūrā**

178. **Pārvaldības** struktūra ir augstākā lēmumu pieņemšanas struktūra uzņēmumā. Pārvaldības struktūras formāts var atšķirties atkarībā no jurisdikcijas, kurā atrodas uzņēmums, un tā juridiskās personas klasifikācijas.
179. Pamatojoties uz SFDR prasībām, **pārvaldības struktūras** dzimumu pārstāvības rādītāju aprēķina kā sieviešu un vīriešu dzimuma valdes locekļu vidējo attiecību.

$$\text{Dzimumu pārstāvības rādītājs} = \frac{\text{locekļu sieviešu skaits}}{\text{locekļu vīriešu skaits}}$$

Piemērs

180. Noteikta MVU **pārvaldības** struktūrā ir seši locekļi, tai skaitā trīs sievietes. Dzimumu pārstāvības rādītājs ir viens – uz katru sievieti ir viens vīrietis.